

Vennesla kommune

Årsrapport 2017

INNHOOLD

1	Rådmannens kommentar	4
2	Innledning	6
2.1	Formelle forhold.....	6
2.2	Sammenheng mellom kommuneplan, økonomiplan og årsrapport.....	6
3	Samfunnsutvikling	7
3.1	Innledning.....	7
3.1.1	Befolkningsutvikling.....	7
3.1.2	Boligbygging.....	8
3.2	Vennesla sin plass i en region i vekst.....	9
3.3	Sentrumsutvikling.....	9
3.4	Næringsutvikling.....	9
3.5	Bærekraftig utvikling - miljø, klima.....	10
3.6	Forebygging og samfunnsikkerhet.....	10
3.7	Folkehelse og universell utforming.....	10
3.8	Bolig-, tomte- og grønnstruktur.....	11
3.9	Kultur, idrett og friluftsliv.....	11
4	Oppvekst	12
4.1	Innledning.....	12
4.1.1	Barnehage.....	12
4.1.2	Skole.....	14
4.1.3	Utdanningsnivå i befolkningen.....	18
4.2	Kompetanse.....	20
4.3	Forebygging.....	22
4.4	Likeverd og muligheter.....	23
5	Helse og omsorg	24
5.1	Innledning.....	24
5.1.1	Ressursbruk og prioriteringer.....	25
5.1.2	Brukerundersøkelser.....	29
5.2	Sentrale føringer, interkommunalt og tverretattlig samarbeid.....	32
5.3	Helse og omsorgstjenestene.....	33
5.4	Psykisk helse / rus.....	35
5.5	Folkehelse.....	35
6	Arbeidsgiver	37
6.1	Innledning.....	37
6.1.1	Organisasjon og ansatte.....	37
6.1.2	Sykefravær.....	38
6.1.3	Heltid og ufrivillig deltid.....	38
6.1.4	Bruk av overtid.....	39
6.1.5	Medarbeiderundersøkelsene.....	40
6.2	Arbeidskraft.....	40
6.3	Likestilling og mangfold.....	41
7	Kommunen som eier og forvalter av felleskapets verdier	42
7.1	Innledning.....	42
7.1.1	Netto driftsresultat.....	42
7.1.2	Lånegjeld.....	43
7.1.3	Likviditet.....	44
7.1.4	Finansavkastning.....	44
7.1.5	Disposisjonsfond.....	46
7.1.6	Infrastruktur.....	46
7.1.7	Etikk.....	47
7.2	Økonomistyring.....	47
7.3	Kommunen som eier.....	48
8	Kommunen som forvaltningsorgan og lokaldemokrati	49
8.1	Innledning.....	49
8.1.1	Administrasjon og politisk styring.....	49
8.1.2	Valgdeltakelse.....	49
8.2	Saksbehandling.....	50
8.3	Lokaldemokrati.....	50
9	Økonomiske nøkkeltall og analyser	51
9.1	Innledning.....	51

9.2	Investeringsregnskapet	51
9.3	Driftsregnskapet	58
9.4	Nøkkeltall og analyse.....	60
9.4.1	Netto driftsresultat	60
9.4.2	Inntekts- og utgiftsutvikling.....	61
9.4.3	Fondskapital	61
9.4.4	Arbeidskapital og likviditet.....	63
9.4.5	Finansrapport - langsiktig finansielle aktiva	63
9.4.6	Finansrapport - ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål.....	65
9.4.7	Finansrapport - gjeld	65
9.4.8	Kraftrelaterte inntekter	67
10	Avviksanalyse – seksjoner og enheter	68
10.1	Politisk styring og kontrollorganer	69
10.2	Rådmannen	69
10.3	Organisasjonsseksjonen	69
10.4	Økonomiseksjonen	70
10.5	Seksjon for oppvekst.....	70
10.6	Seksjon for samfunnsutvikling	71
10.7	Seksjon for helse og omsorg	71
10.8	Servicetorget	72
10.9	Enhet for plan og utbygging	73
10.10	Enhet for kultur.....	73
10.11	Kvarstein skole	74
10.12	Hunsfoss skole.....	74
10.13	Moseidmoen skole.....	75
10.14	Vennesla skole.....	75
10.15	Samkom skole	76
10.16	Eikeland oppvekstsenter	76
10.17	Skarpengland skole	77
10.18	Vennesla ungdomsskole	77
10.19	Voksenopplæringa	78
10.20	Solsletta barnehage	78
10.21	Kløkkerstua barnehage.....	79
10.22	Smååsane barnehage.....	79
10.23	Barnestua barnehage	80
10.24	Enhet for barn og familie	80
10.25	Enhet for livsmestring	81
10.26	Hovedkjøkkenet	82
10.27	Venneslaheimen omsorgssenter	82
10.28	Hægelandshimmen omsorgssenter.....	83
10.29	Enhet for hjemmetjeneste	83
10.30	Koordinerende og helsefremmende enhet	84
10.31	NAV	85
10.32	Enhet for park og idrett	85
10.33	Enhet for teknisk forvaltning	86
10.34	Enhet for byggforvaltning	88
11	Vennesla kirkelig fellesråd.....	90

1 Rådmannens kommentar

I tilknytning til årsregnskapet legger rådmannen fram en årsmelding fra administrasjonen om kommunens virksomhet i 2017.

Hensikten med årsmeldingen er todelt. For det første presenteres en del økonomiske nøkkeltall som gir et bilde av kommunens økonomiske stilling på en mer lettfattelig måte enn kommuneregnskapet og notene til dette. For det andre skal årsmeldingen være en tilbakemelding fra administrasjonen til politikerne angående hele den kommunale virksomhet. Vi håper at årsmeldingen vil gi et mest mulig realistisk og riktig bilde av situasjonen i kommunen. Oppsettet på årsmeldingen er tilpasset kommunens øvrige plandokumenter (kommuneplan, økonomiplan og årsbudsjett).

Kommunens økonomi er ved årsskiftet under god kontroll. Vi har ikke akkumulerte underskudd fra tidligere år og regnskap for 2017 viser et regnskapsmessig mindreforbruk (overskudd) i forhold til revidert budsjett på ca. 34 mill. kr. De viktigste årsakene til dette er større urealisert gevinst på finanskapitalen enn budsjettet, økte frie inntekter (skatt og rammetilskudd), økte inntekter fra eiendomsskatt, lavere pensjonskostnad samt god økonomistyring og netto overskudd i seksjonene/enhetene.

Vennesla kommune har i 2017 et netto driftsresultat på ca. 64,2 mill. kr. Dette gir en resultatgrad (netto driftsresultat i % av driftsinntektene) på 5,6 %. Hvis vi korrigerer for premieavvik på pensjon og netto avsetning til bundne fond har vi et netto driftsresultat på ca. 55,1 mill. kr. og en resultatgrad på 4,8 %. Kommunens lånegjeld i % av driftsinntektene ligger stabilt på ca. 63 %. Kommunes frie fondskapital er styrket i løpet av 2017. Ved årsskiftet har kommunen ca. 140,7 mill. kr. på generelt disposisjonsfond og ca. 16,1 mill. kr. på bufferfond i forhold til finansforvaltningen. Hvis en tar hensyn til allerede vedtatt bruk av disposisjonsfondet i gjeldende økonomiplan er det reelle beløpet som står til fri disposisjon ca. 80,5 mill. kr. I tillegg til dette kommer udisponert regnskapsoverskudd fra 2017 på ca. 34 mill. kr.

Rådmannen vil understreke viktigheten av at kommunen har tilfredsstillende med fondsmidler til disposisjon slik at en kan møte svingninger i økonomien og – ikke minst økende pensjonsutgifter i årene framover. Oppsparte fondsmidler gir oss også mulighet til å øke egenfinansieringen på kommende investeringsprosjekter.

Økonomistyringen innenfor den enkelte seksjon og resultatenheter må samlet sett karakteriseres som svært god. I forhold til budsjettet er det et samlet positivt avvik på ca. 7,6 mill. kr. Dette utgjør ca. 0,9 % av de totale netto driftsrammene. En ser imidlertid at det er store variasjoner mellom enhetene. Det mest gledelige i 2017 er at helse- og omsorgstjenestene samlet har et mindreforbruk på ca. 1,4 mill. kr.

Folketallet har i løpet av 2017 økt med 0,75 % til 14.532 ved årsskiftet. Dette er vesentlig lavere enn kommuneplanens målsetting om en årlig vekst på 1,5 %. Den svakere veksten skyldes at netto innflytting er betydelig lavere enn den var for 2-3 år siden. Liknende trend ser en også på landsbasis, og i de fleste andre kommuner på Sørlandet.

Kommunen har gjennom flere år hatt sterkt fokus på å redusere sykefraværet. Etter mange år med positiv utvikling ser vi at sykefraværet øker fra 6,3 % i 2016

til 7,2 % i 2017. Resultatet er likevel betydelig bedre enn landsgjennomsnittet og blant de beste hvis vi sammenlikner med kommunene rundt oss. Dette er et felt kommunen fortsatt må ha sterkt fokus på. Et annet område det har vært satset sterkt på er arbeidet med å øke stillingsstørrelsene innen helse- og omsorgstjenestene. Her begynner vi nå virkelig å se resultater. Antall ansatte i hele stillinger har økt fra 100 til 156 i løpet av de siste fire årene. I samme periode har gjennomsnittlig stillingsstørrelse økt fra 0,63 til 0,71. Dette er en satsing som videreføres med full styrke. Det er fortsatt mange som ønsker større stilling og våre mål for å få en heltidskultur er ikke nådd.

Kommuneplanens samfunnsdel for 2015-2026 har følgende hovedsatsingsområder:

- Levekår - likeverd/likestilling/kompetanse/utdanning/oppvekstvilkår/folkehelse.
- Utvikling – befolknings-/næringsutvikling.

I løpet av våren skal kommuneplanen revideres. Mye tyder på at dette fortsatt vil være de viktigste satsingsområdene.

Selv om kommunen over tid har satt inn store ressurser, og arbeidet målbevisst på området, har vi fortsatt store utfordringer i forhold til en rekke indikatorer på levekår i befolkningen. Inkludering både i barnehage, skole og arbeidsliv er viktige satsinger for å bedre dette. Nær en tredjedel av befolkningen i yrkesaktiv alder står i dag utenfor arbeidslivet. Dette er utfordringer Vennesla deler med de fleste andre kommuner på Agder. På bakgrunn av dette arbeides det aktivt i regionen med en omfattende satsing for bedre levekår. Vennesla kommune er i samarbeid med andre regionale aktører en aktiv partner i dette arbeidet. Andre viktige tema når en skal forsøke å stake ut kursen for de neste 10-15 årene er stikkordsmessig; demografiske endringer med flere eldre og forholdsvis færre yrkesaktive, store teknologiske muligheter samt «det grønne skiftet» som tvinger seg fram på alle plan.

Generelt i Venneslasamfunnet skjer det mye spennende og positivt. Utviklingen innen store deler av næringslivet er god. Det etableres stadig nye virksomheter og flere av de største bedriftene investerer for framtida. Kommende år blir det spesielt spennende å se utviklingen på Hunsfos Næringspark og på Støleheia.

En viktig forutsetning for å kunne nå de mange målene kommunen har satt seg for framtiden er god økonomistyring og økonomisk handlefrihet. Regnskapsresultatene de tre siste årene bidrar positivt til dette. Det må likevel legges til at disse svært gode resultatene i stor grad skyldes økte inntekter som en ikke i samme grad kan påregne i årene framover.

Rådmannen vil berømme og takke kommunens politikere samt de ansatte og deres organisasjoner for den store innsatsen som er lagt ned til beste for kommunens innbyggere i 2017. Bare gjennom et fortsatt godt, nært og konstruktivt samarbeid kan vi lykkes med å skape en god kommune som er rustet for framtida.

Vennesla, 31. mars 2018

Svein Skisland
Rådmann

2 Innledning

2.1 Formelle forhold

I følge kommunelovens § 48 nr. 5 skal det i årsberetningen «gis opplysninger om forhold som er viktige for å bedømme kommunens eller fylkeskommunens økonomiske stilling og resultatet av virksomheten, som ikke fremgår av årsregnskapet, samt om andre forhold av vesentlig betydning for kommunen eller fylkeskommunen. Det skal også redegjøres for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre en høy etisk standard i virksomheten. Det skal redegjøres for den faktiske tilstanden når det gjelder likestilling i fylkeskommunen eller kommunen. Det skal også redegjøres for tiltak som er iverksatt, og tiltak som planlegges iverksatt for å fremme likestilling og for å hindre forskjellsbehandling i strid med likestillingsloven, samt for å fremme formålet i diskrimineringsloven og i tilgjengelighetsloven.»

Videre heter det i regnskapsforskriftens § 10 at «Der det er vesentlige avvik mellom utgifter i årsregnskapet og bevilgning til formålet i regulert budsjett, skal det redegjøres for avviket. Tilsvarende gjelder ved avvik mellom inntekter i årsregnskapet og regulert budsjett. Administrasjonssjefen eller kommune-/fylkesrådet skal vurdere tiltak for å bedre den økonomiske oppfølgingen gjennom året dersom det oppstår vesentlige avvik fra regulert budsjett.»

Kommunal regnskapsstandard nr. 6 om noter og årsberetning gir en nærmere beskrivelse av hvilke krav som stilles til noter og årsberetning i regnskap avlagt i henhold til regnskapsreglene i kommuneloven.

2.2 Sammenheng mellom kommuneplan, økonomiplan og årsrapport

Kommuneplanen er kommunens overordnede styringsdokument. Planens samfunnsdel konkretiserer politiske mål, strategier og visjon for utviklingen av Vennesla kommune. Planen trekker opp visjon og mål for kommunen både som samfunn, som myndighet og som tjenesteyter. Den peker på behov på ulike samfunnsområder og sier noe om hvordan behovene kan dekkes, og den legger grunnlag for viktige prioriteringer og bruk av virkemidler.

Økonomiplanen inneholder konkrete tiltak for å nå målsetningen i kommuneplanen, og årsrapporten viser hva som er gjort siste året for å oppnå disse målsetningene. Årsrapporten beskriver avvik mellom regulert budsjett og årsregnskapet, og en analyse av kommunens økonomiske situasjon.

Årsrapporten er lagt opp etter samme mal som kommuneplanen og økonomiplanen.

3 Samfunnsutvikling

3.1 Innledning

Ett av hovedmålene i kommuneplanen er utvikling. Gjeldende kommuneplan - samfunnsdelen ble vedtatt sommeren i 2015. Revisjon av denne ble vedtatt startet i 2017, og revidert plan forventes vedtatt i 2018. I tilbakemeldingene nedenfor er det tatt utgangspunkt i budsjett og tiltak i økonomiplan som ble vedtatt for 2017.

3.1.1 Befolkningsutvikling

1990	2000	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
11 517	12 141	13 334	13 583	13 756	13 986	14 095	14 308	14 425	14 532

I vedtatt kommuneplan er det lagt opp til en befolkningsvekst på 1,5 %. De siste årene har i all hovedsak reel vekst ligget litt under dette. I 2017 økte folketallet med 0,7 %. Dette er litt under 2016, og tilsvarende veksten på landsbasis. Fødselsoverskuddet er det samme, dvs. at nedgangen i sin helhet skyldtes lavere netto innflytting. Fødselsoverskuddet er for øvrig blant de høyeste på Sørlandet, kun slått av Kristiansand og Grimstad. SSB skriver i forbindelse med publisering av statistikken for 2017 at det på nasjonal basis er den laveste folkeveksten siden 2005.

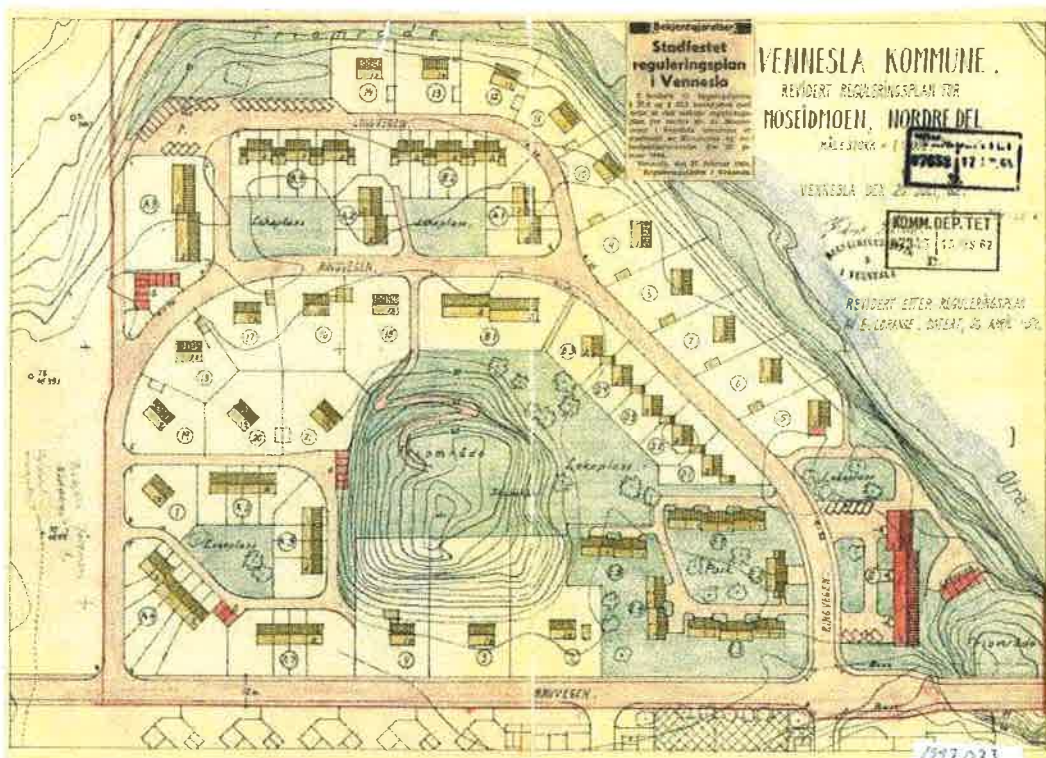
År	Fødselsoverskudd				Flyttinger			Folke- tilvekst	Ca. %
	Innbyggertall pr. 01.01	Født	Død	Netto	Inn	ut	Netto		
1998	11 951	204	106	98	444	501	-57	42	0,4
1999	11 993	184	102	82	504	438	66	148	1,2
2000	12 141	166	106	60	486	467	19	79	0,6
2001	12 220	154	108	46	516	528	-12	35	0,3
2002	12 255	151	74	77	570	555	15	91	0,7
2003	12 346	132	80	52	451	494	-43	10	0,1
2004	12 356	142	106	36	527	492	35	71	0,6
2005	12 427	160	103	57	542	510	32	86	0,7
2006	12 513	166	90	76	477	509	-32	42	0,3
2007	12 555	167	90	77	648	504	144	221	1,8
2008	12 776	163	105	58	568	517	51	110	0,9
2009	12 886	204	105	99	637	508	129	230	1,8
2010	13 116	193	119	74	717	573	144	218	1,7
2011	13 334	188	120	68	782	603	179	249	1,8
2012	13 583	210	109	101	679	607	72	173	1,3
2013	13 756	191	101	90	752	612	140	230	1,7
2014	13 986	186	111	75	698	665	33	109	0,8
2015	14 095	177	100	77	755	620	135	213	1,5
2016	14308	176	102	74	712	669	43	117	0,8
2017	14425	190	116	74	733	699	34	107	0,7
2018	14532								

Kilde: SSB

3.1.2 Boligbygging

Boligbyggingen har vist en god økning fra tidlig 2000 tall, med en foreløpig topp med 148 boliger tatt i bruk i 2011. Fra årene 2012 – 16 ser vi derimot en betydelig ned til 65 boenheter i 2016. Nedgangen i 2016 skyldes nok at det ikke ble ferdigstilt noen større leilighetsprosjekter dette året. Som antydnet i årsmelding for 2016 trodde man da at antallet ville øke igjen i 2017 pga diverse leilighetsprosjekter – og det ser man også har skjedd. 138 nye boenheter ble tatt i bruk i 2017.

År	Antall boenheter tatt i bruk
2002	40
2003	58
2004	48
2005	51
2006	94
2007	122
2008	129
2009	131
2010	94
2011	148
2012	131
2013	119
2014	111
2015	107
2016	65
2017	138

3.2 Vennesla sin plass i en region i vekst

Mål: Vennesla ønsker å være en pådriver for positiv utvikling av næringsliv, boområder og fritidsaktiviteter i regionen.

	Tiltak i 2017	Kommentar
1.	Kommuneplan	Revisjon av kommuneplanarbeidet startet opp som vedtatt i 2017. Forventes ferdigstilt vår 2018
2.	Gjennomføre utbygging av gang/sykkelvegssystem ved ungdomsskole/svømmehall	Reguleringsplanen ble vedtatt i 2017. Opparbeidelse i tråd med denne er i full gang. Forventes slutført 2018.

3.3 Sentrumsutvikling

Mål: Styrke Vennesla sentrum som kommunesenter og område for handel og service, og bidra til fortsatt vekst i bygdesentrene på Skarpengland og Hægeland.

	Tiltak i 2017	Kommentar
1.	Gågate	Fullført forbi Herredshuset i løpet av 2017
2.	Områdereguleringsplan for Vennesla Sentrum nord	Plan sendt ut på høring høst 2017. Forventes slutført 2018
3.	Områdereguleringsplan for Vennesla sentrum, sør	Arbeidet forventes startet i 2018. Har avvartet kommuneplanrevisjon.
4.	Slutføre behandlingen av reguleringsplan for Skarpengland sentrum	Vedtatt vår 2017

3.4 Næringsutvikling

Mål: Kommunen skal bidra aktivt til økt næringsutvikling

	Tiltak i 2017	Kommentar
1.	Det foreslås opprettet et Gründerkontor i samarbeid med Næringsforeningen.	Kontor etablert på i Hunsfos Næringspark.
2.	Det foreslås å opprettholde bevilgningen til Næringsforeningen på kr. 50.000,-.	Videreført

3.5 Bærekraftig utvikling - miljø, klima

Mål: Bærekraftig utvikling skal legges til grunn for utvikling i Vennesla kommune.

	Tiltak i 2017	Kommentar
1.	Gjennom bymiljøpakke for Kristiansandsregionen arbeides det med å legge til rette for økt sykling og bruk av kollektivbruk.	Fortsatt under arbeid

3.6 Forebygging og samfunnssikkerhet

Mål: Vennesla kommune skal være et trygt lokalsamfunn. Samfunnssikkerhet og beredskap skal inngå i den ordinære kommunale planlegging og drift.

	Tiltak i 2017	Kommentar
1.	Forebygge rasfare	I 2017 ble det sikret fjell langs Horrislandsvegen. Det er også påbegynt sikring i Lomtjønn, dette vil bli videreført i 2018. Det er også brukt midler på sikring av g/s veg Norgesplaster til Storevollhei. Noe av midlene er allerede overført 2018 i tertial.
2.	Gjennomføring av årlig beredskapsøvelse.	Øvelse gjennomført 09.12.16. Tema ekstremvær.
3.	Revisjon av helhetlig «ROS» (Risiko- og sårbarhetsanalyse).	Helhetlig ROS er gjennomgått i 2016. Ble vedtatt av kommunestyret i februar 2017.

3.7 Folkehelse og universell utforming

Mål: Folkehelse og universell utforming skal inngå i kommunal planlegging.

	Tiltak i 2017	Kommentar
1.	Skolegård Vennesla ungdomsskole.	Videreført arbeidet med opparbeidelse av uteområder ved skolen. Vil bli slutført i 2018. Skateparken er flyttet til ungdomsskolen

2.	Skolegårder.	Vennesla skole, gjennomført opprusting av skolegård.
3.	Strandsti langs Venneslafjorden.	Det er inngått avtale med samtlige grunneiere i løpet av 2017

3.8 Bolig-, tomte- og grønnstruktur

Mål: Kommunen skal ha et differensiert bolig- og tomtetilbud.

	Tiltak i 2017	Kommentar
1.	Revisjon av reguleringsplan, Moseidmoen.	Startet opp i 2017.
2.	Skarpengland	Ny reguleringsplan vedtatt
3.	Reguleringsplan g/s veg Skarpengland – Lolandskrysset.	Arbeidet startet i 2017. Plan forventes ferdigstilt 2018

Totalt ble det vedtatt 6 reguleringsplaner i 2017. Skarpengland sentrum, Heiseldalstunet, Rakkestad –Bjørkelivegen, Venneslahallen og tilliggende områder, Eikeland fritid, Del av Storevollhei.

Det er pr. i dag tilgjengelige tomter i alle deler av kommunen.

3.9 Kultur, idrett og friluftsliv

Mål: Kommunen skal ha et bredt kultur- og fritidstilbud.

	Tiltak i 2017	Kommentar
1.	Balløkker	Lomtjønn balløkke med kunstgress. Slettebrotan er klargjort, kunstgress er levert – ikke montert.
2.	Setesdalsbanen	Kr 200.000.- i økt ekstra bevilgning til Setesdalsbanen ble videreført i 2017. Dette for å møte bevilgning fra Jernbaneverket.

4 Oppvekst

4.1 Innledning

En av hovedoppgavene til kommunen er å yte best mulig tjenester til våre innbyggere. Svært mye av dette er styrt gjennom lover og forskrifter som er sentralt fastsatt. Vi skal skape best mulig forhold for en trygg oppvekst for alle barn og unge. Dette fordrer langsiktig og helhetlig planlegging av prioriterte områder fra 0-18 år.

4.1.1 Barnehage

Tabellen nedenfor viser utvikling i kommunens prioritering, produktivitet og dekningsgrad for barnehagetjenesten. Dette sammenlignes med gjennomsnittet i Kristiansand, landet uten Oslo, Vest-Agder og Kostragruppe 8. Avskrivingskostnader er inkludert i korrigert brutto driftsutgifter.

Barnehage	Vennesla 2016	Vennesla 2017	Kristiansand 2017	Landet uten Oslo 2017	Vest- Agder 2017	Kostragr 8 2017
Produktivitet						
Korrigerte brutto driftsutgifter i kr per barn i komm.bhg.	171 585	190 112	195 948	195 852	192 194	190 797
Dekningsgrad						
Andel barn 0 år med bhg.plass	5,3	9,0	4,2	4,3	4,0	4,2
Andel barn 1-2 år med bhg.plass	80,9	79,6	79,1	83,0	77,0	82,1
Andel barn 3-5 år med bhg.plass	97,9	98,8	98,6	97,3	98,1	97,1
Andel barn 1-5 år med bhg.plass	91,6	91,6	90,8	91,8	89,8	91,3
Andel barn 0-5 år med bhg.plass	78,5	77,3	77,5	78,4	76,7	78,0
Andel barn i komm. bhg ift alle barn i bhg	44,0	43,3	36,1	49,4	45,4	46,9
Andel barn i bhg med oppholdstid 33 t/u eller mer	93,3	93,1	99,0	97,8	95,5	97,6
Utdypende tjenstedata						
Andel ansatte med barnehagelærerutd.	38,8	38,9	38,8	36,4	37,7	37,5
Andel ansatte menn til basisvirksomhet i bhg	7,0	7,9	10,1	8,0	8,0	6,8
Andel minoritetsspråklige barn i bhg i fht. alle barn med bhg.plass	9,7	10,8	17,0	15,6	14,7	12,1
Kvalitet						
Antall barn korrigert for alder pr. årsverk til basisvirksomhet i komm. bhg.	6,7	6,3	6,4	6,0	6,2	6,2

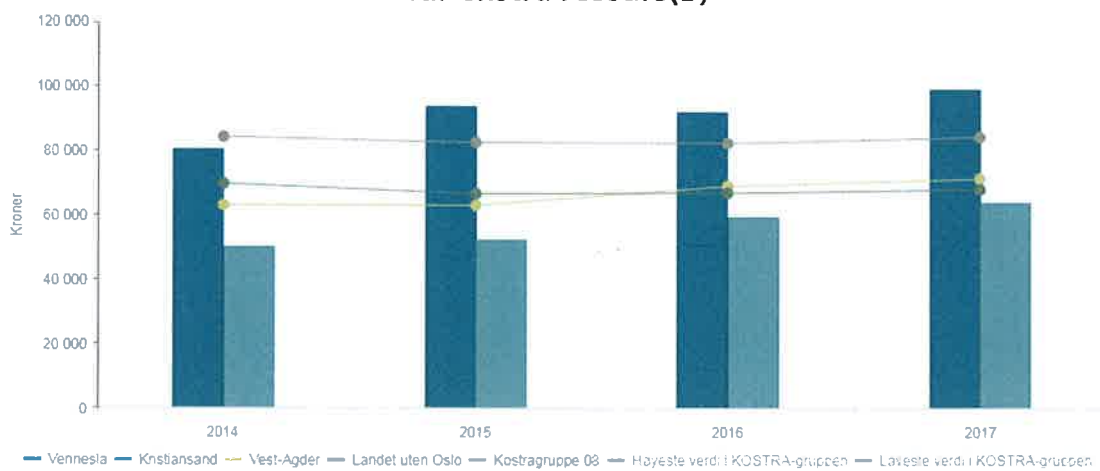
Kilde: Framsikt AS, basert på Statistisk Sentralbyrå, www.ssb.no.

Korrigerte brutto driftsutgifter i 2017 ligger på nivå med eller under kommuner vi sammenligner oss med. Økningen fra 2016 kan forklares med økningen i bemanning i de kommunale barnehagene, samt overføring av midler til økt pedagogisk personell til de private barnehagene.

Andel barn 0 år med barnehageplass er økt fra 2016 og ligger over alle vi sammenligner oss med. En mulig forklaring er overskudd av barnehageplasser og at disse blir fylt opp med de minste barna.

Voksenteiteten i de kommunale barnehagene har som forventet blitt høyere. Den ligger fortsatt noe over 6, som er lokal vedtatt barnehagenorm. Dette skyldes for det første at barn som har 80 % plass rapporteres i BASIL som 100 %. Grunnet lang åpningstid blir også 80 % plasser rapportert i BASIL på høyest oppholdstid/fulltid. Det var i tillegg en nødvendig hjemmel som ikke var på plass innen rapporteringen pr. 15.12.17.

Brutto driftsutgifter til styrket tilbud til førskolebarn (f 211) per barn som får ekstra ressurs(B)

	2014	2015	2016	2017
Vennesla	80 496	93 838	91 964	98 866
Kristiansand	49 977	52 236	59 480	63 701
Vest-Agder	63 028	62 950	68 914	71 201
Landet uten Oslo	69 697	66 589	66 843	67 885
Kostragruppe 08	84 210	82 517	82 246	84 162

Vennesla kommune ligger høyere enn noen gang og vesentlig høyere enn alle vi sammenlikner oss med når det gjelder utgifter til styrket tilbud til barn i barnehagene.

4.1.2 Skole

Tabellene nedenfor viser utvalgte nøkkeltall for skolene i kommunen. Vi ser utviklingen fra 2016, samt sammenligning med gjennomsnittet i Vest-Agder og landet

	Vennesla 2016	Vennesla 2017	Vest- Agder 2017	Landet 2017
Lærertetthet i ordinær undervisning	16,2	16,6	17,3	16,8
Antall elever pr. beregnede undervisningsårsverk	11,7	11,8	12,9	12,1
Andel elever i prosent som får spesialundervisning	10,3	8,4	7,1	7,8
Økonomi:				
Driftsutgifter til inventar og utstyr pr. elev i grunnskolen	831	746	1 270	1 130
Driftsutgifter til undervisningsmaterieil pr. elev	1 460	1 404	1 595	1 485
Lønnsutgifter til grunnskolen pr. elev	95 075	97 870	90214	91 253
Netto driftsutgifter til grunnskole pr. innbygger 6-15 år	85 188	88 641	85 964	85 494

Kilde: Skoleporten og Framsikt AS, basert på Statistisk Sentralbyrå, www.ssb.no

Foreldreundersøkelse:

Utdanningsdirektoratet har i samarbeid med KS, Utdanningsforbundet, Foreldreutvalget for grunnopplæringen (FUG) og Elevorganisasjonen utviklet en brukerundersøkelse for foreldre/foresatte til barn i grunnskolen og i Vg1 i videregående opplæring. Denne er revidert, og det finnes derfor ikke sammenligningsgrunnlag fra tidligere år. I Vennesla kommune har rutinen vært å

gjennomføre annen hvert år. Siste gjennomføring var høsten 2017. Foreldreundersøkelsen er frivillig og kan besvares av foreldre med barn på 1. trinn til og med Vg1. Skolene velger fritt hvilke spørsmål de ønsker å be foreldrene om å svare på. Det vil derfor kun foreligge svar på de indikatorene som skolen/kommunen har valgt. Skala 1 – 6.

Svarprosenten i Vennesla var 53,7 %, i Agder 43,2 og nasjonalt 40,9.

Vi ser at tallene for Vennesla og Vest-Agder er nesten helt like. Vennesla sine svar utgjør en stor del av svarene fra Vest-Agder, og forklarer de sammenfallende resultatene.

	Vennesla	Vennesla	Vest-Agder	Nasjonalt
	15-16	17-18	17-18	17-18
Trivsel	4,67	4,69	4,69	4,68
Motivasjon	4,27	4,3	4,3	4,27
Hjem – skole	4,83	4,81	4,81	4,81
Støtte fra lærerne	4,61	4,66	4,66	4,59
Læring og utvikling	4,23			4,21
Arbeidsforhold	3,88			3,87
Faglig læring	4,33			4,29
Kvalitet på lekser	4,32			4,17
Regler på skolen	4,64			4,32
Trygt miljø	4,41	4,44	4,44	4,39
Håndtering av mobbing	3,98	3,92	3,92	3,91
Informasjon fra skolen	4,39			4,13
Dialog og medvirkning	4,54	4,58	4,58	4,49
Kjennskap og forventninger	3,83			3,77
Tilbakemeldingskultur	4,47			4,51
Utviklingssamtalene	4,45			4,38
Arealer og uteområder	4,69			3,31
Tilgang på lærebøker og utstyr	4,63			4,26
Tilgang på digitale verktøy	4,69			3,57
Digitale ferdigheter		3,77	3,70	3,80
Matpauser	4,63			4,3
FAU og SU	4,17	4,07	4,07	4,24
Foreldreaktivitet	3,97	3,94	3,94	3,94
Skolefritidsordningen (SFO)	3,91	3,87	3,87	4,06
SFO-Informasjon og samarbeid	4,18	3,96	3,96	4,07
SFO-Leksehjelp	2,97	2,59	2,59	2,74
SFO-Måltid	3,13	2,42	2,42	3,08

Kilde: Udir/Conexus Insight

Elevundersøkelse:

I Elevundersøkelsen 2016 har Utdanningsdirektoratet endret og lagt til spørsmål om mobbing, og fjernet spørsmålene om krenkelser. Resultatene om mobbing kan derfor ikke direkte sammenlignes med resultatene fra tidligere år. Vi ser likevel at tallene er nokså stabile i Vennesla, og på nivå med både fylke og land. Elevundersøkelsen er en obligatorisk undersøkelse som blir lagt ut på Skoleporten hvert år. Skala: 1-5. Høy verdi betyr positivt resultat for alle indeksene.

7. trinn	Vennesla 16-17	Vennesla 17-18	Vest-Agder 17-18	Nasjonalt 17-18
Trivsel	4,2	4,5	4,4	4,3
Støtte fra lærerne	4,3	4,6	4,5	4,4
Støtte hjemmefra	4,3	4,6	4,5	4,4
Faglig utfordring	4,2	4,4	4,2	4,1
Vurdering for læring	3,6	4,3	4,2	4,1
Læringskultur	3,9	4,3	4,2	4,1
Mestring	3,9	4,1	4,2	4,1
Motivasjon	3,8	4,0	4,0	3,9
Elevdemokrati og medvirkning	3,6	3,9	3,9	3,8
Felles regler	4,2	4,4	4,4	4,3
Mobbing blant elever	4,6	4,7	4,7	4,7
Digital mobbing	4,8	4,9	4,9	4,9
Mobbing fra voksne	4,8	4,9	4,9	4,9

Kilde: Conexus Insight

Det er gledelig å se en positiv utvikling på alle indikatorene. I tillegg ser vi at vi ligger likt eller over nasjonalt snitt.

10. trinn	Vennesla 16-17	Vennesla 17-18	Vest-Agder 17-18	Nasjonalt 17-18
Trivsel	4,2	4,1	4,1	4,2
Støtte fra lærerne	4,0	4,0	4,0	4,0
Støtte hjemmefra	4,1	4,1	4,1	4,1
Faglig utfordring	4,2	4,3	4,3	4,3
Vurdering for læring	3,4	3,6	3,5	3,6
Læringskultur	3,7	3,9	3,7	3,8
Mestring	3,9	3,8	3,9	3,9
Motivasjon	3,5	3,3	3,4	3,5
Elevdemokrati og medvirkning	3,3	3,3	3,3	3,3
Felles regler	4,0	4,0	3,9	3,9
Mobbing blant elever	4,7	4,5	4,7	4,7
Digital mobbing	4,9	4,7	4,8	4,8
Mobbing fra voksne	4,9	4,8	4,8	4,8
Utdanning og yrkesveiledning	3,6	3,8	3,8	3,8

Kilde: Conexus Insight

Læringsresultater

Nasjonale prøver

Fra og med 2014 har nasjonale prøver blitt publisert på en ny skala. Den gjør det mulig å sammenlikne resultater mellom prøver, og resultatene mellom år fra og med høsten 2015. To prøver vil aldri være nøyaktig like vanskelige og ha det samme faglige innhold. Utdanningsdirektoratet (Udir) regner om elevenes resultater til den nye skalaen slik at samme ferdighet i for eksempel regning gis samme verdi, uavhengig av hvilken versjon av prøven eleven tok. Fra og med 2014 ble det nasjonale snittet på den nye skalaen lagt på 50, med en spredning (standardavvik) på 10 poeng. Snittet kan justere seg over tid, dersom elevenes prestasjoner endrer seg.

5.trinn	Vennesla 15-16	Vennesla 16-17	Vennesla 17-18	Vest- Agder 17-18	Nasjonalt 17-18
Engelsk	48	48	48	50	50
Lesing	49	47	48	49	50
Regning	50	48	49	50	50

8. trinn	Vennesla 15-16	Vennesla 16-17	Vennesla 17-18	Vest- Agder 17-18	Nasjonalt 17-18
Engelsk	50	47	47	49	50
Lesing	48	47	47	49	50
Regning	49	49	48	50	50

9. trinn	Vennesla 15-16	Vennesla 16-17	Vennesla 17-18	Vest- Agder 17-18	Nasjonalt 17-18
Lesing	53	54	50	53	54
Regning	53	53	53	54	54

Kilde: Skoleporten.

Eksamensresultater

Grunnskoleeksamen	Vennesla 15-16	Vennesla 16-17	Vest- Agder 16-17	Nasjonalt 16-17
Engelsk skriftlig	3,2	3,8	3,7	3,8
Engelsk muntlig	4,2	3,8	4,2	4,5
Matematikk skriftlig	3,2	3,0	3,4	3,4
Matematikk muntlig	3,9	3,9	4,0	4,1
Norsk hovedmål skriftlig	3,6	3,2	3,4	3,4
Norsk sidemål skriftlig	3,4	2,9	3,2	3,3
Norsk muntlig	4,4	4,1	4,3	4,4

Kilde: Skoleporten

Karakterskalaen er 1-6. Beste karakter er 6. Karakterene vises som gjennomsnitt.

Grunnskolepoeng

Grunnskolepoeng	Vennesla 14-15	Vennesla 15-16	Vennesla 16-17
Grunnskolepoeng, gjennomsnitt – Vennesla	38,7	38,7	40,1
Grunnskolepoeng, gjennomsnitt – Vest-Agder	40,4	40,8	41,1
Grunnskolepoeng, gjennomsnitt - Nasjonalt	40,8	41,2	41,4

Kilde: Skoleporten

Tabellen viser gjennomsnittlig grunnskolepoeng. Grunnskolepoeng regnes ut ved at alle avsluttende karakterer som føres på vitnemålet, legges sammen og deles på antall karakterer slik at en får et gjennomsnitt. Deretter ganges gjennomsnittet med 10.

Vi ser at grunnskolepoengene har økt i Vennesla, og vi begynner å nærme oss gjennomsnittet for fylke og land.

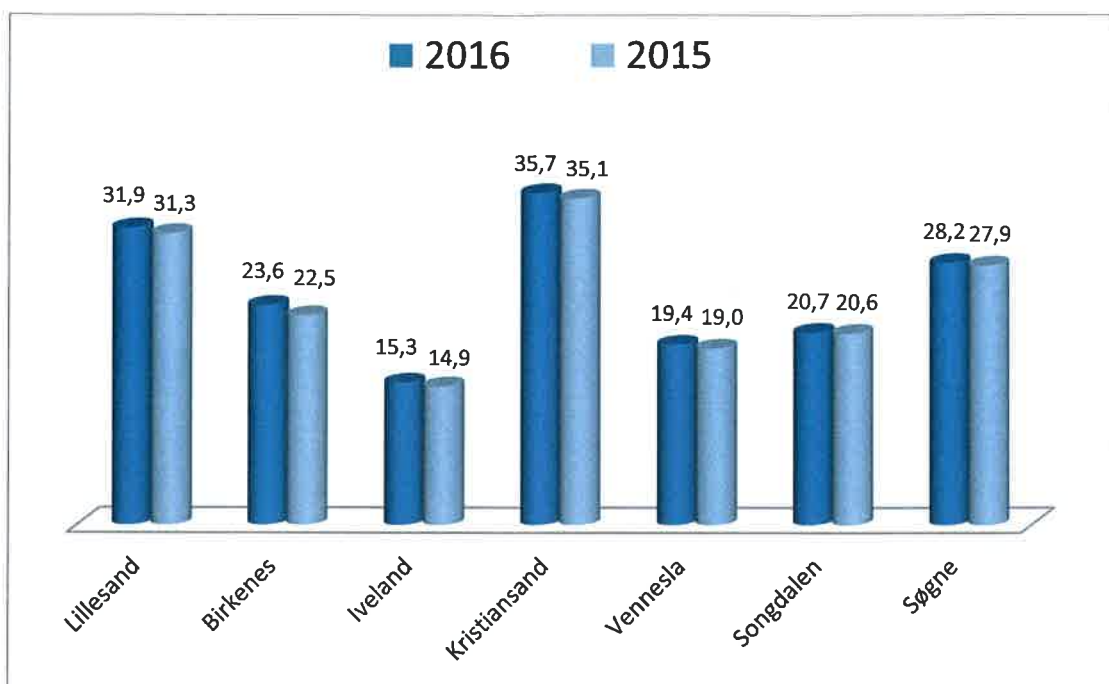
4.1.3 Utdanningsnivå i befolkningen

Tabellen nedenfor sier hvor stor prosentandel av befolkningen som har hvilket utdanningsnivå.

Utdanningsnivå	Vennesla 2015	Vennesla 2016	Vest-Agder 2016	Landet 2016
Videregående skole	48,2	45,8	41,6	37,8
Universitet og høgskolenivå:				
1) kort, omfatter høyere utdanning t.o.m. 4 år.	16,1	16,3	22,5	23,4
2) lang, omfatter utdanninger på mer enn 4 år, samt forskerutdanning.	2,9	3,1	6,8	9,5

Kilde: Statisk Sentralbyrå, www.ssb.no

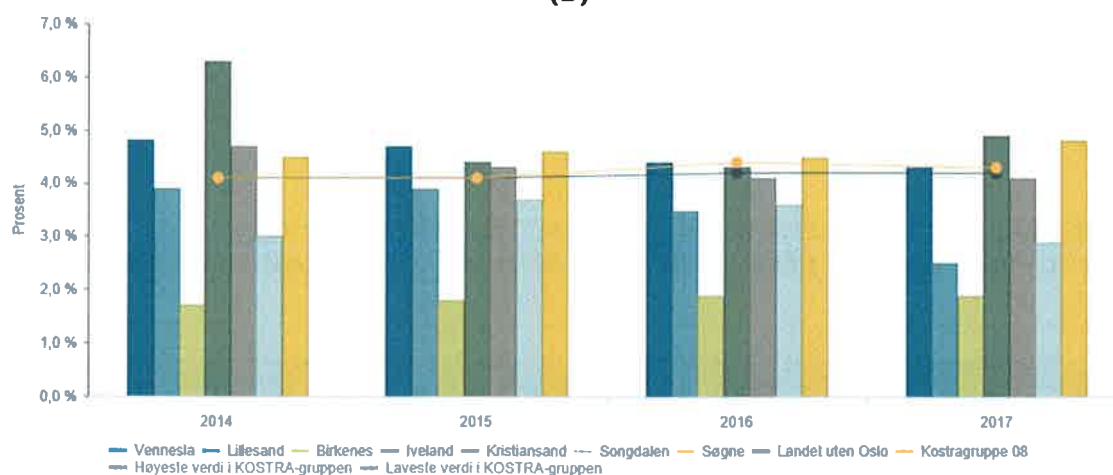
Tabellene nedenfor viser prosentandel av befolkningen 16 år og eldre med høyere utdanning (universitets- og høgskolenivå, både kort og lang) i Knutepunktkommunene.

Kilde: Statistisk Sentralbyrå, www.ssb.no

4.1.4 Sosiale forhold

Andelen sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere i alderen 20-66 år (B)

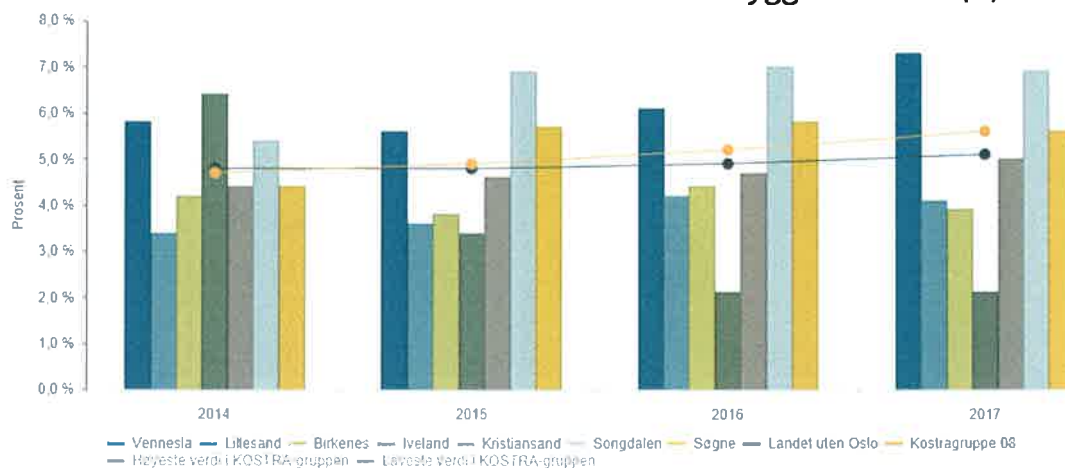

	2014	2015	2016	2017
Vennesla	4,8 %	4,7 %	4,4 %	4,3 %
Lillesand	3,9 %	3,9 %	3,5 %	2,5 %
Birkenes	1,7 %	1,8 %	1,9 %	1,9 %
Iveland	6,3 %	4,4 %	4,3 %	4,9 %
Kristiansand	4,7 %	4,3 %	4,1 %	4,1 %
Songdalen	3,0 %	3,7 %	3,6 %	2,9 %
Søgne	4,5 %	4,6 %	4,5 %	4,8 %
Landet uten Oslo	4,1 %	4,1 %	4,2 %	4,2 %
Kostragruppe 08	4,1 %	4,1 %	4,4 %	4,3 %

Kilde: Framsikt AS, basert på Statistisk Sentralbyrå, www.ssb.no

Tabellen viser at Vennesla har hatt en markant nedgang fra 2014 til 2017 i andel sosialhjelpsmottakere i alderen 20-66 år.

Andel barn med barnevernstiltak ift. innbyggere 0-17 år(B)

	2014	2015	2016	2017
Vennesla	5.8 %	5.6 %	6.1 %	7.3 %
Lillesand	3.4 %	3.6 %	4.2 %	4.1 %
Birkenes	4.2 %	3.8 %	4.4 %	3.9 %
Iveland	6.4 %	3.4 %	2.1 %	2.1 %
Kristiansand	4.4 %	4.6 %	4.7 %	5.0 %
Songdalen	5.4 %	6.9 %	7.0 %	6.9 %
Søgne	4.4 %	5.7 %	5.8 %	5.6 %
Landet uten Oslo	4.8 %	4.8 %	4.9 %	5.1 %
Kostragruppe 08	4.7 %	4.9 %	5.2 %	5.6 %

Kilde: Framsikt AS, basert på Statistisk Sentralbyrå, www.ssb.no

Tabellen viser at Vennesla har en forholdsvis stor andel barn med barnevernstiltak. Det gjelder både i forhold til andre kommuner og landet.

4.2 Kompetanse

Mål: Økt utdanningsnivå i befolkningen

	Tiltak i 2017	Kommentarer
1.	Barnehage og skole satsning: Inkluderende læringsmiljø	Omfatter barnehager, skoler og PPT. Startet opp i 2014. Målet er at alle barn og unge opplever et godt og inkluderende læringsmiljø som fremmer deres trygghet, helse, trivsel og læring.

2.	Satsing på kvalitet og utvikling i barnehagene. Grunnlaget for tilbud som gis er: Inkluderende læringsmiljø og Være Sammen Dekkes inn av kompetansemidler fra fylkesmannen og prosjektmidler-eksterne	Utdrag av kompetansehevende tilbud som vil bli gitt, dekkes innenfor eksisterende rammer: - Være sammen – intern kompetanseheving for nytilsatte- ca 20 stk. - Ingrid Lund – mobbing, gjensidige forventninger foreldre, bhg og skole, for alle ansatte. - Utegruppesamlinger, ca 15 stk. - Felles kurs i Inkluderende læringsmiljø, regi Pål Roland. Fellesamling alle samt for ledere og nestledere. - Kari Pape: Voksenrollen i arbeid med å skape et lekende og inkluderende miljø for alle barn i barnehagen. For alle ansatte. - Intern kompetanseheving. Snakkepakka. Ikke gjennomført.
3.	Satsing på kvalitet og utvikling i skolen	Dekkes innenfor eksisterende rammer – f.eks.: - Fagnettverk/grunnleggende ferdigheter i samarbeid med Pedagogisk Senter i Kristiansand. - Ekstern skolevurdering. Vennesla ungdomsskole - Veiledning av nyutdannede/nytilsatte. 14 stk. - Lyttevennprosjektet i samarbeid med Eldrerådet og Frivilligsentralen. - Lærerløftet – Kompetanse for kvalitet - Felles kompetansehevingsløft for alle ansatte i bruk av digitale hjelpemidler - og ressurser for: o Å tilpasse undervisning o Å realisere felles praksis i vurdering for læring o Å legge om fra overflatelæring til dybdelæring o Å møte fremtiden med fokus på det 21. århundrets grunnleggende ferdigheter Disse tiltakene vil i seg selv virke inkluderende, da alle elever vil få reell mulighet til å være del av et læringsfelleskap. Dekkes av prosjektmidler-eksterne: - Lærerløftet – Kompetanse for kvalitet. 16 stk.
4.	Nettbrett i skolen	Prosjektet er godt i gang med anbud og infrastruktur. Oppstart beregnes til 01.01.19.

4.3 Forebygging

Mål: Vennesla kommune har samordnede tjenester internt med tidlig koordinert innsats.

	Tiltak i 2017	Kommentarer
1.	Økt bemanning i barnehagene	Voksnettheten i barnehagene ble styrket fra barnehageåret 2017/18. Det er vedtatt ytterligere styrking fra 2018.
2.	NAV i skole	Dekkes av prosjektmidler. Prosjektets mål er å hindre drop-out og styrke gjennomføring i videregående skole. Det er ansatt en person som følger opp prosjektet. Prosjektet er et samarbeid mellom Vennesla kommune og Vest- Agder fylkeskommune.
3.	Videreføring av «Venneslamodellen»	Venneslamodellen er kjent innenfor sosialt og kriminalitetsforebyggende arbeid, med sin vekt på kjernegrupper rundt den enkelte ungdom som har problemer. Modellen er nå utvidet ved å gå nedover i aldersklassene for å fange opp barn som sliter allerede i barnehage og grunnskole.
4.	Barneskolen	Lærertetthet i barneskolen er økt.
5.	Mobilt team	Vridning fra å jobbe mye i ungdomsskolen til å jobbe forebyggende på de laveste trinn.
6.	Teamet	Arbeid som vilkår for sosialhjelp for unge sosialhjelpsmottakere under 25 år.
7.	Økt helsesøsterressurs i videregående skole	Midler fra helsedirektoratet til 30 % økt stilling.
8.	Veiledningstilbud til unge mennesker med foreldreansvar.	Veiledning om foreldreferdigheter og framtidvalg. Motivasjon for arbeid og utdanning.

4.4 Likeverd og muligheter

Mål: Læringsmiljøet i barnehage og skole skal fremme likeverd, og gi samme muligheter for alle.

	Tiltak i 2017	Kommentarer
1.	Inkluderende læringsmiljø	Likeverd og likestilling er sentrale verdier i denne satsingen.
2.	Lekeressurs i barnehagen	Det ble gjennomført prosjekt hvor gutter fra 9. klasse jobber som lekeressurs i de kommunale barnehagene.

4.5 Barnehage- og skolestruktur

Mål: En mest mulig hensiktsmessig og effektiv barnehage- og skolestruktur.

Det er ikke gjennomført konkrete tiltak angående barnehage- og skolestruktur i 2017.

5 Helse og omsorg

5.1 Innledning

Hovedmålet for tjenestene er å skape helhetlige, koordinerte og effektive helse og omsorgstjenester der brukerne er aktivt deltagende i eget liv, og medvirker til utvikling av kommunens helse og omsorgstjenester.

Dette året har vært innholdsrikt og kan oppsummeres i følgende hovedområder:

- Omorganisering av helse og omsorg, oppstart 1.5.17
- Nye enheter, nye ledere og nytt lederteam
- Rustjenesten og boligjenesten har kommet inn som et nytt fagområde
- Kontorkapasitet, ikke kontorplass til alle ansatte etter at koordinerende enhet har blitt samlet midlertidig i 3.etg.
- Asylmottak, alle ble nedlagt i løpet av 2017. Mye arbeid med å bygge opp gode systemer og tjenester som så måtte avvikles eller bygges ned igjen
- Knutepunktsamarbeidet, ny strategi og felles samhandlingskoordinator
- Heltidskultur, forsterket fokus i alle enheter og forberedelser til årsplan
- Digitaliseringsfokus, vi har vært pilot for innføring av nytt elektronisk kvalitet- og HMS-system
- Velferdsteknologi, vi har inngått felles innkjøpsavtale på Agder for kjøp av velferdsteknologi og jobber interkommunalt med innføring og kompetanse
- Frivilligsentralene, vi har etablert god struktur for enklere samarbeid mellom kommunen og frivillige med bl.a. faste kontaktpersoner i alle enhetene.
- Prosjekter, "Gode pasientforløp", "In for Care", «Aktive seniornettverk», "God helse", "Dream team" – de tre sistnevnte driftes via Frivilligsentralen
- Beredskapsarbeid og krisehåndtering, det har vært mange hendelser i 2017 som krevd krisehåndtering i enhetene, bl.a. flom, strømbrudd og alvorlige hendelser og branner
- Tilsyn fra fylkesmannen, gjennomført og avvik lukket på tre ulike områder
- Boligplanlegging, for mennesker med utviklingshemming, rus og psykisk helseproblemer.
- Media, har hatt mye fokus på våre områder, og det har vært høyt engasjement både politisk og i lokalbefolkningen knyttet til etablering av omsorgsboliger for personer med rus og psykisk helse utfordringer.
- Lovendringer og nye forskrifter (2016-2017):

Endringer i helse og omsorgstjenesteloven

Pårørende har fått lovfestede rettigheter. Kommunen plikter å tilby støtte til pårørende med særlig tyngende omsorgsoppgaver. Herunder avlastning, omsorgsstønning, veiledning og opplæring.

Endringer i pasient- og brukerrettighetsloven og helse- og omsorgstjenesteloven: Lovpålagt rett til opphold i sykehjem eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester der det vurderes som det beste omsorgstilbudet

Ny forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten Trådte i kraft 1.1.17, og pålegger helsetjenestene strengere krav til internkontrollsystemer og dokumentasjon av virksomheten enn tidligere internkontrollforskrift.

Det er ikke bevilget ekstra midler i budsjettet for å imøtekomme de nye påleggene i lov og forskrifter. I 2017 var det et uvanlig stort press på både

korttidsplasser, langtidsplasser og omsorgsboliger. For å løse dette har vi bl.a. kjøpt mange korttidsopphold i nabokommunene, uten budsjettmessig dekning.

5.1.1 Ressursbruk og prioriteringer

Tabellene nedenfor viser et utvalg nøkkeltall for ressursbruk/prioriteringer i Vennesla kommune i 2017, sammenlignet med KOSTRA gruppe 8, Knutepunkt Sørlandet kommuner og landsgjennomsnittet.

	Vennesla	Lillesand	Birkenes	Iveland	Kristiansand	Songdalen	Søgne	KOSTRA Gr.8	Landet uten Oslo
Korrigert brutto driftsutg.pr. mottaker av kommunale pleie og omsorgstjenester	303 743	389 620	291 538	234 167	353 654	433 214	301 800	397 030	416 811
Korrigert brutto driftsutg.pr mottaker av hjemmetjenester	183 318	228 439	161 642	104 961	205 711	324 103	159 400	255 897	255 493
Tjenester til hjemmeboende - andel av netto driftsutg. til pleie og omsorg	56 %	-	52 %	37 %	52 %	67 %	48 %	53 %	51 %
Institusjon-andel av netto driftsutg. Pleie og omsorg	38 %	-	45 %	61 %	42 %	25 %	43 %	41 %	45 %
Utgifter pr beboerdøgn i institusjon	3 440	4 208	4 499	8 042	3 207	4 234	4 178	3 909	3 448
Mottakere av hjemmetjeneste pr 1000 innb. 0-66 år	43	34	40	53	26	19	35	22	24
Legeårsverk pr 10 000 innbyggere, kommune helsetjenesten	9,8	9,1	11,0	9,0	10,1	10,2	15,2	10,1	10,9

Kilde: Statistisk Sentralbyrå, www.ssb.no

- Vennesla kommune ligger lavere på en rekke indikatorer sammenlignet med KOSTRA gr. 8 og landsgjennomsnittet.
- Den største andelen av utgiftene går til hjemmebaserte tjenester, og mindre andel til institusjon. Dette er i tråd med kommunens målrettede satsning på at flest mulig skal kunne bo hjemme lengst mulig
- Gjennomsnittlig pris per døgn i institusjon ligger omtrent på landsgjennomsnittet.

- Vennesla skiller seg ut i antall brukere under 66 år med hjemmetjenester. Dette kan henge sammen med at vi har flere personer med diagnosen utviklingshemming enn landsgjennomsnittet og flere brukere med rus- og psykisk helseutfordringer enn kommunene vi sammenligner oss med.
- Fastlegedekningen i Vennesla ligger lavt, men ikke vesentlig lavere enn Kristiansand og KOSTRA gruppe 8. Likevel er det et stort behov for flere fastleger for å sikre ledig listekapasitet til nye pasienter. Det er kun en lege som har noen få plasser ledig.

Tjenester til hjemmeboende, 2014-2017

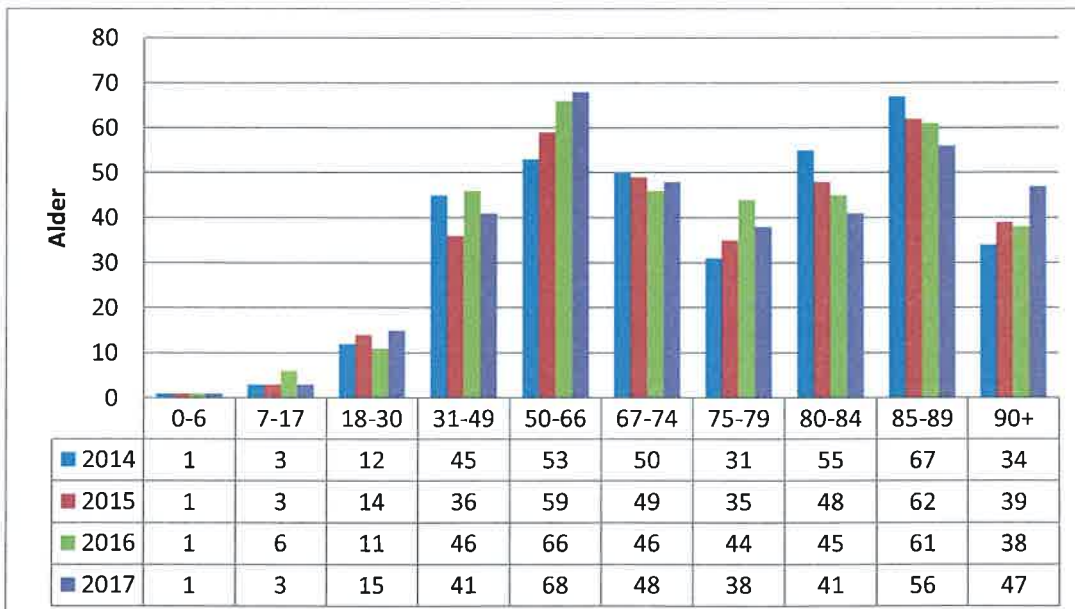
Antall aktive brukere med tjenesten hjemmesykepleie (pr. 31.12).

	2014	2015	2016	2017
Hjemmesykepleien Venneslavegen	135	165	211	192
Hjemmesykepleien Venneslatunet	70	84	91	88
Hjemmesykepleien Hægeland/Øvrebø	22	31	44	56

Kilde: Omsorgsprogrammet Visma Profil

Antall brukere med hjemmesykepleie i Vennesla har blitt noe redusert 2017 etter å ha steget mye de siste årene. Antall brukere med hjemmesykepleie i Hægeland/Øvrebø har derimot økt betydelig hvert år, noe som har medført behov for økt bemanning i hjemmesykepleien.

Antall mottakere av hjemmesykepleie fordelt etter alder i Vennesla 2014-2017

Kilde: Statistikk fra Profil – journalsystem. Tallene er pr. 31.12 det enkelte år.

Også i 2017 ser vi at aldersgruppen 50-66 år øker mest i forhold til kommunale helse og omsorgstjenester. Grunnen til dette er sammensatt, men økningen i antall brukere innen tjenestene rus/psykisk helse er en av grunnene. En annen grunn er at andelen kreftpasienter som lever lengre og får behandling i hjemmet. Samtidig ser vi at brukere mellom 80-90 år er blitt noe redusert. Dette forventer vi vil snu de neste årene da det stadig er flere innbyggere i denne aldersgruppen. Det har vært en betydelig økning i andel brukere over 90 år fra 2016 til 2017 som

kanskje kan forklare noe av det økte trykket vi har opplevd på sykehjemsplasser. De eldste eldre er også de som trenger mest hjelp fra hjelpeapparatet.

Tabellen nedenfor viser antall aktive brukere med tjenesten psykiatrisk hjemmesykepleie (pr. 31.12).

	2014	2015	2016	2017
Psykiatrisk hjemmesykepleie	170	192	273	294

Kilde: Omsorgsprogrammet Visma Profil

Psykisk helsetjenestene rapporterer om stort press på tjenestene, særlig er det unge jenter som søker om hjelp på grunn av lettere depresjon og angst. Flere opplever avslag på søknad oppfølging av spesialisthelsetjenesten med begrunnelse at dette er en tjeneste kommunen skal gi. Nasjonale føringer stiller større krav til kommunal kompetanse og kapasitet innen psykisk helse og rusfeltet, da mindre behandling skal skje på sykehuset. I tillegg til dette rapporteres det om stort press og etterspørsel etter praktisk bistand og oppfølging innen rustjenesten. Vi har foreløpig ikke mulighet til å kjøre ut lokal statistikk på dette i Profil, da tjenesten ble overført helse og omsorg midt i året.

Øyeblikkelig hjelp døgntilbud	2014	2015	2016	2017
Antall liggedøgn	341	454	361	379
Antall pasienter	106	90	91	90
Gjennomsnittlig alder	74,0	79,2	76	75,6
Gjennomsnittlig døgn	3,2	3,9	3,9	4,2
Dekningsgrad	50,0 %	66,5 %	53 %	55,5 %

Tallene viser at bruken av det kommunale øyeblikkelig-hjelp tilbudet holder seg stabilt, med en liten økning fra i fjor.

Institusjon

Tabellen nedenfor viser andel driftsutgifter til institusjon i prosent av totale driftskostnader i helse- og omsorg.

	2013	2014	2015	2016	2017
Vennesla	39,8 %	39,4 %	38,8 %	38,6 %	38,3 %
Lillesand	52,8 %	50,7 %	45,2 %	41,9 %	-
Birkenes	53,8 %	52,7 %	48,9 %	48,3 %	45,3 %
Iveland	56,0 %	58,4 %	58,2 %	57,5 %	60,8 %
Kristiansand	43,1 %	43,3 %	43,4 %	42,4 %	41,5 %
Songdalen	30,1 %	29,1 %	32,0 %	26,1 %	25,0 %
Søgne	-	44,4 %	42,5 %	43,6 %	43,3 %
KOSTRA gruppe 08	38,9 %	38,3 %	38,5 %	39 %	40,7 %
Landet uten Oslo	45,0 %	44,7 %	44,4 %	39 %	44,5 %

Kilde: Framsikt AS, basert på Statistisk Sentralbyrå, www.ssb.no

Vennesla ligger lavere enn landsgjennomsnittet og KOSTRA gruppe 8. Dette er i tråd med kommunens satsning på hjemmetjenester.

Utgifter per beboerdøgn i institusjon:

	2013	2014	2015	2016	2017
Vennesla	2 834	3 285	3 309	3 293	3 440
Lillesand	3 268	3 519	3 358	3 764	4 208
Birkenes	2 753	3 279	3 821	4 815	4 499
Iveland	2 633	2 737	3 348	4 734	8 042
Kristiansand	3 015	3 088	2 902	2 976	3 207
Songdalen	3 834	5 022	4 526	4007	4 234
Søgne	3 757	3 612	3 693	3 944	4 178
KOSTRA gr. 8	3 186	3 417	3 497	3 656	3 909
Landet uten Oslo	2 927	3 110	3 119	3 299	3 448

Kilde: Framsikt AS, basert på Statistisk Sentralbyrå, www.ssb.no

Denne statistikken viser brutto driftsutgifter per liggedøgn for alle institusjoner (sykehjem, aldershjem, barne- og avlastningsbolig). Her ligger Vennesla omtrent på landsgjennomsnittet, men en god del lavere enn mindre nabokommuner.

Kommunalt disponerte boliger

Tabellen nedenfor viser kommunalt disponerte boliger pr. 1000 innbyggere.

	2013	2014	2015	2016	2017
Vennesla	22	22	23	23	23
Lillesand	13	14	13	-	-
Birkenes	14	14	17	22	25
Iveland	20	23	21	20	21
Kristiansand	23	23	23	23	23
Songdalen	20	23	22	17	19
Søgne	11	12	12	11	11
KOSTRA gr. 8	17	17	18	18	18
Landet uten Oslo	21	21	21	21	21

Kilde: Framsikt AS, basert på Statistisk Sentralbyrå, www.ssb.no

Andelen kommunalt disponerte boliger ligger stabilt. Vennesla ligger på samme nivå som Kristiansand. I tråd med "Plan for utvikling av omsorgstjenesten i Vennesla kommune mot 2030" er det en ønsket utvikling at flest mulig innbyggere skal kunne bo i eget hjem, eventuelt i egen tilrettelagt leilighet, lengst mulig. Behovet for heldøgns omsorgsboliger med bemanning øker.

Legeårsverk

I tabellen nedenfor ser vi utviklingen av antall legeårsverk pr. 10.000 innbyggere. Årsverk beregnes på basis av avtalte timeverk i en representativ uke ved utgangen av året.

	2013	2014	2015	2016	2017
Vennesla	10,3	9,4	9,4	9,8	9,8
Lillesand	9,4	9,1	8,4	9,0	9,1
Birkenes	11,2	11,3	11,1	11,0	11,0
Iveland	10,6	10,5	10,5	9,9	9,0
Kristiansand	9,8	9,9	10,4	10,3	10,1
Songdalen	12,7	9,4	9,4	9,7	10,2
Søgne	11,4	12,3	15,4	15,4	15,2
KOSTRA gr. 8	9,6	9,8	9,9	10,2	10,1
Landet uten Oslo	10,2	10,4	10,5	10,7	10,9

Kilde: Framsikt AS, basert på Statistisk Sentralbyrå, www.ssb.no

Fastlegedekningen i Vennesla er lav, og vi har et stort behov for ny fastlegehjemmel. Grunnet plassmangel i eksisterende privateide legesenter må kommunen gå i gang med en plan for å etablere ny fastlegepraksis, dersom det ikke åpner seg mulighet for å bygge ut dagens lokaler. Viser til Vennesla legesenters egen årsrapport for mer informasjon om situasjonen.

5.1.2 Brukerundersøkelser

Bruker- og pårørendeundersøkelsen ble gjennomført i 2016. Disse gjennomfører vi annet hvert år, så neste gang blir i 2018.

Hjemmetjenesten:

Venneslavegen	2012	2014	2016	Landet 2016
Resultat for brukeren	5,3	5,2	5,2	5,2
Brukermedvirkning	5,1	4,8	4,8	4,6
Respektfull behandling	4,9	4,4	4,8	4,7
Tilgjengelighet	5,2	5,0	4,9	5,0
Informasjon	5,5	5,0	4,9	4,9
Helhetsvurdering	-	5,3	5,3	5,3
Snitt totalt	5,3	5,0	5,0	5,0

Kilde: Bedre kommune, brukerundersøkelse. Gjennomsnittlig svarprosent er 36 %. Dette er lavere enn i 2014: 49 % og litt lavere enn i 2012: 38 %. Skala som er brukt er 1-6, hvor 6 er best.

Brukertilfredshet omtrent samme resultat som for 2 år siden. Snitt totalt er samme. Ligger på landsgjennomsnittet i brukertilfredshet.

Venneslatunet	2012	2014	2016	Landet 2016
Resultat for brukeren	5,4	5,3	5,3	5,2
Brukermedvirkning	5,1	5,0	4,8	4,6
Respektfull behandling	4,6	4,6	4,4	4,7
Tilgjengelighet	5,4	5,0	5,1	5,0
Informasjon	5,2	4,9	5,0	4,9
Helhetsvurdering	-	5,5	5,3	5,3
Snitt totalt	5,2	5,1	5,1	5,0

Kilde: Bedre kommune, brukerundersøkelse. Gjennomsnittlig svarprosent er 45 %. Dette er høyere enn i 2014: 43 % og 2012: 28 %, Skala som er brukt er 1-6, hvor 6 er best.

Brukertilfredshet omtrent samme som for 2 år siden. Snitt totalt er samme som sist.

Øvrebø og Hægeland	2012	2014	2016	Landet 2016
Resultat for brukeren	5,6	5,5	5,0	5,2
Brukermedvirkning	5,0	5,1	4,8	4,6
Respektfull behandling	5,3	4,8	4,6	4,7
Tilgjengelighet	5,5	5,3	4,7	5,0
Informasjon	5,4	5,1	4,6	4,9
Helhetsvurdering	-	5,4	5,2	5,3
Snitt totalt	5,4	5,3	4,8	5,0

Kilde: Bedre kommune, brukerundersøkelse. Gjennomsnittlig svarprosent er 43 %. Dette er lavere enn i 2014: 70 % men omtrent samme som i 2012: 44 %. Skala som er brukt er 1-6, hvor 6 er best.

Brukertilfredsheten har gått noe ned fra 2014 til 2016 og ligger nå litt under landsgjennomsnittet. I 2014 lå de ganske mye høyere enn landsgjennomsnittet. Få personer i undersøkelsen, gir stort utslag. Nedgangen kan ha sammenheng med stort sykefravær i 2016.

Institusjon:

Beboere, institusjon, totalt	Vennesla 2016	Landet 2016
Får den hjelp jeg har behov for	2,0	1,9
Fornøyd med maten	2,0	1,9
Benytter meg av aktivitetstilbudet	1,7	1,7
Trives på rommet	1,9	1,9
Trives sammen med ansatte	2,0	2,0
Blir hørt av ansatte	2,0	2,0
Ansatte behandler meg med respekt	2,0	2,0
Trygg på at ansatte kommer når jeg trenger det	2,0	2,0
Ansatte snakker klart og tydelig	2,0	2,0
Alt i alt er jeg fornøyd	2,0	2,0
Snitt totalt	2,0	1,9

Kilde: Bedre kommune, brukerundersøkelse. Gjennomsnittlig svarprosent: 91 %. Omtrent samme som 2014, men høyere enn i 2012 (83 %). 29 svar av utvalget på 32. Hægelandshelmen gikk over til forenklet variant i 2014, Venneslaheimen i 2016. Vi har derfor ikke sammenligningsgrunnlag for andre år.

Skalaen som er brukt i denne undersøkelsen er 1-2 hvor 2 er best. Brukertilfredsheten er høy for begge institusjonene, og ligger litt over landsgjennomsnittet.

Pårørende, institusjon, totalt	2012	2014	2016	Landet 2016
Resultat for beboeren	4,7	4,7	4,8	4,4
Trivsel	5,0	5,1	5,0	4,8
Brukermedvirkning	4,5	4,5	4,5	4,2
Respektfull behandling	5,1	5,3	5,2	5,1
Tilgjengelighet	4,8	5,0	5,0	4,7
Informasjon	4,6	4,8	4,6	4,5
Snitt totalt	4,8	4,9	4,9	4,6

Kilde: Bedre kommune, brukerundersøkelser. Gjennomsnittlig svarprosent: 42 % Omtrent samme som 2014 (41 %), men litt enn høyere i 2012 (38 %). 31 svar av utvalget på 74. Skala som er brukt er 1-6, hvor 6 er best.

Pårørendeundersøkelsen viser også at det er en høy pårørendetilfredshet på institusjonene. Ligger over landsgjennomsnittet. Samme snitt som for to år siden.

Psykisk helsevern:

Brukere over 18 år	2012	2014	2016	Landet 2016
Tilgjengelighet	3,4	3,6	3,6	3,7
Informasjon	3,0	3,2	2,9	3,2
Personalets kompetanse	3,5	3,6	3,6	3,7
Samarbeid med andre tjenester	3,4	3,6	3,7	3,6
Brukermedvirkning	3,3	3,5	3,5	3,5
Respektfull behandling	3,7	3,8	3,8	3,8
Resultat for brukeren	3,4	3,4	3,3	3,5
Snitt totalt	3,4	3,5	3,5	3,5

Kilde: Bedrekommune, brukerundersøkelser. Gjennomsnittlig svarprosent er 18 %, dette er noe lavere enn i 2014 (20 %), og i 2012 (26 %). 27 svar av utvalget på 147 brukere. Skala som er brukt er 1-6, hvor 6 er best.

Brukertilfredsheten i forhold til psykiske helsetjenester ligger på landsgjennomsnittet, og er uendret fra 2014.

5.2 Sentrale føringer, interkommunalt og tverretattlig samarbeid

Statlige føringer legger opp til at kommunens helse- og omsorgstilbud skal styrkes og øke i volum, mens veksten i sykehusene skal dempes. Særlig gjelder dette innen rus/psykisk helse og rehabiliteringsfeltet. Kommunen har fått en liten øremerket styrking i statlige rammefinansieringer i 2017.

Mål: Redusert press på helsetjenesten gjennom satsing på helsefremmende og forebyggende arbeid.

	Tiltak 2017	Kommentarer
1.	Videreutvikling og implementering av gjeldende samarbeidsavtaler mellom kommunene og Sørlandet sykehus.	Alle kommunene sammen med sykehusene på Agder har i 2017 besluttet å leie inn konsulentbistand for å bistå oss i arbeidet med en total gjennomgang, evaluering og revidering av avtaleverket. Selve arbeidet med revidering av avtalene vil bli gjennomført i 2018.
2.	Utvikling av langsiktige og kunnskapsbaserte strategier for helsefremming og forebygging på prioriterte områder.	Felles samhandlingsmelding for rus/psykisk helsefeltet for Agderkommunene og SSHF er utarbeidet i 2016 og 2017. Meldingen er nylig ferdigstilt (1.3.18) og gir et felles kunnskapsgrunnlag og beskriver utfordringsbildet innen dette feltet på Agder. Felles forståelse og kunnskapsgrunnlag skal gi bedre grunnlag for en mer sammenhengende utvikling av tjenestene på dette området. Vi skal jobbe videre med å finne felles tiltak på felles satsingsområder framover, på tvers av tjenestenivåene.
3.	Videreutvikling av strategisk samarbeid i Knutepunktnettverket innen Helse, sosial og omsorg (HSO).	Kommunalsjef for helse og omsorg i Vennesla leder HSO-nettverket. I mai 2017 fikk vi ansatt en felles samhandlingskoordinator for nettverket, prosjektstilling fram til 2020. Dette har styrket nettverksamarbeidet og bidratt til å videreutvikle dette vedtatte strategiske samarbeidet innen rus/psykisk helse, velferdsteknologi og rehabilitering.

5.3 Helse og omsorgstjenestene

Mål: Helhetlige, koordinerte og effektive helse- og omsorgstjenester.

	Tiltak 2017	Kommentarer
1.	Styrke brukermedvirkning og samhandling med pårørende på tjenestenivå.	Ny enhet for bedre koordinering og helsefremming ble opprettet fra 1.5.17. «Gode pasientforløp» er en satsing på hele Agder som kommunen har hatt et særlig fokus på i 2017. «Aktive seniornettverk» er et framtidrettet prosjekt hvor kommunen deltar sammen med Frivilligsentralen i et treårig samarbeid, med midler fra helsedirektoratet. Resultatene så langt har blant annet bidratt til å utvikle en ny forskningsbasert metode «Aktive sammen»(Aktivesammen.no) Målet med satsingen er at eldre skal kunne opprettholde sitt sosiale liv og meningsfull aktivitet sammen med andre, til tross for ulike funksjonstap.
2.	Arbeide målrettet med frivillige inn mot og i samarbeid med helse- og omsorgstjenestene.	Det jobbes målrettet mellom helse og omsorgstjenestene og Frivilligsentralene med å forbedre strukturer, styrke rekruttering og koordinering av dette arbeidet. Prosjekt «In for care» er et treårig Interregprosjekt som har som mål å styrke samhandlingen mellom kommune- frivilligsentral – pårørende ved å utvikle og implementere en felles digital plattform.
3.	Utarbeide og utvikle en fastlegeplan - samarbeid mellom kommunen og fastlegene.	Det var planlagt å lage en egen fastlegeplan høsten 2017. Målet er å jobbe tettere sammen med fastlegene med fokus på utfordringsområder som framkommer i Folkehelseprofilen. På grunn av stort arbeidspress blant legene har vi ikke lyktes i å jobbe fram denne planen i 2017.
4.	Planlegge demensboliger og utvikle tjenester tilrettelagt for demente.	Arbeidet med å planlegge boliger for mennesker med demens er godt i gang. Det har blitt opprettet styringsgruppe som har fått i oppdrag å komme med faglige anbefalinger på organisering, lokalisering, utforming, bemanning og kompetanse på bakgrunn av framskrivninger. I løpet av mai 2018 vil sluttrapporten bli levert.
5.	Redusere presset på langtidsplasser og bidra til at demente kan bo hjemme lengst mulig.	Våren 2017 ble det arrangert pårørendeskole. Dette har blitt arrangert flere år på rad. I 2017 var det ca. 25 pårørende til mennesker med demens som deltok. Hukommelsesteamet i kommunen utfører hjemmebesøk med informasjon og kartlegging. Dagsenteret på Venneslatunet har tilrettelagte

		plasser for mennesker med demens to dager per uke. I november 2017 ble det søkt om midler fra HelseDirektoratet for å opprette ulike dagaktivitetstilbud for hjemmeboende. Planen er at flere skal få et mer individuelt tilrettelagt tilbud. Det planlegges også en økning i dagsentertilbudet fra to til tre dager i uka på Venneslatunet.
6.	Velferdsteknologi	Ansatt digitaliseringskonsulent i 80 %. Deltatt i felles prosjekt om felles anskaffelse av trygghets og varslingsteknologi og etablering av kommunalt bemannet responscenter som nå er avsluttet. Kjøpt inn informasjonsskjerm på Venneslastua og Hægeland Omsorgssenter Fortløpende informasjon og samarbeid med eldrerådet og rådet for funksjonshemmede Er i utprøving av: Smart TV, bruk av WII og spesialsykkkel, dagsplanlegger app, GPS, multidosedispenser, videosamtale psyk.helse Planlegger: EI-låser, overgang til digitale trygghetsalarmer Innført KS læring, og gjennomført opplæring. 84 ansatte tatt kurs i velferdsteknologi 18 ansatte startet opplæring i "Velferdsteknologiens ABC"
7.	Planlegging og bygging av nye boliger for mennesker med utviklingshemming.	Enhet for Livsmestring har jobbet med å få detaljplanlagt de 17 nye leilighetene i Sentrumsveien 34 for mennesker med utviklingshemming. Framdriften av prosjektet er noe forsinket, og det forventes at boligene er klare for drift fra 2019.
8.	Planlegging av nytt bofelleskap for mennesker med rus og psykisk helseutfordringer.	I 2017 har det vært et stort administrativt arbeid med å avklare hvor nytt bofelleskap for målgruppen skal etableres, og hvordan det skal drives. Kommunestyret vedtok i juni å redusere antallet fra 16 til 12 omsorgsleiligheter i bofelleskapet, og vedtok at administrasjonen skal gå i gang med planlegging av 12 nye omsorgsleiligheter spredd på andre steder i kommunen.
9.	Planlegging av nytt avlastningshjem for hjemmeboende utviklingshemmede.	Det er behov for nytt avlastningshjem for ca. 10 hjemmeboende barn/ungdom. Arbeidet har ikke kommet lenger i 2017, men det er satt av midler til forprosjekt i 2018.
10.	Prosjekt heltid.	Det jobbes offensivt med temaet Heltidskultur blant lederne i Helse- og omsorg, ledet av org.seksjonen.

5.4 Psykisk helse / rus

Mål: Effektiv forebygging av psykiske vansker og rusutfordringer hos barn, ungdom og voksne.

	Tiltak 2017	Kommentarer
1.	Planlegging og bygging av nye boliger for personer med psykiske lidelser og rusutfordringer.	I dag har vi leiekontrakt for ni brukere som utgår i 2018. Nytt bofelleskap for totalt 12 personer er planlagt ferdig i løpet av våren 2019.
2.	En mer framtidsrettet organisering av fagkunnskap og personalressurser for mennesker med psykiske lidelser/kombinasjonslidelser.	Ny organisering av helse og omsorgstjenestene fra 2017 har som mål å jobbe mer tverrfaglig og framtidsrettet. Det er for tidlig å evaluere resultatene etter ½ års drift.
3.	Lage retningslinjer for oppfølging av personer med psykiske lidelser og rusutfordringer (ROP).	Det er utviklet nye felles rutiner og kriterier for tildeling og evaluering av disse tjenestene fra 2017.

5.5 Folkehelse

I tråd med Lov om folkehelse er det utviklet felles Folkehelseprofiler for alle kommuner. Indikatorene i Folkehelseprofilen gir en pekepinn på hva som kan være spesielt viktig å jobbe målrettet med for å bedre folkehelsen og forebygge vekst i helse- og omsorgstjenestene.

I følge Folkehelseprofilen for 2017 (jfr. Folkehelseinstituttet.no) skårer Vennesla kommune dårligere enn landsgjennomsnittet i forhold til blant annet antall uføretrygdede, antall røykende kvinner, nye tilfeller av lungekreft, hjerte- og karsykdommer, muskel/skjelettsykdommer, lite fysisk aktivitet blant ungdom, og psykiske symptomer og lidelser spesielt blant unge 15-29 år. Dette bildet understøttes av kommunehelsetjenestenes erfaringstall/statistikk som viser en betydelig økning av antall brukere med psykiske lidelser fra 2009-2013. Hovedtyngden er unge kvinner mellom 18-49 år. (jfr. Fagplan for psykisk helse, 2015).

I forhold til diabetes type 2 (bruk av legemidler) er det en positiv utvikling. Her er tallene under landsgjennomsnittet. Også i forhold til antibiotika bruk i befolkningen ligger Vennesla godt under landsgjennomsnittet. Det er også en positiv utvikling i antall nye tilfeller med lungekreft. Det er en reduksjon fra 97 til 91 tilfeller fra 2016 til 2017.

Mål: Vennesla kommune har stadig fokus på folkehelse i alle enheter og seksjoner.

	Tiltak 2017	Kommentarer
1.	Utvikling av langsiktige og kunnskapsbaserte strategier for helsefremming og forebygging på prioriterte områder	Samarbeid i folkehelsenettverket for Knutepunktet. Universitetet i Agder, SSHF og Knutepunktkommunene jobber sammen i et eget folkehelsenettverk for å kvalitetssikre tiltak opp mot forskning.
2.	Implementere nasjonalt anbefalte tiltak/programmer på områder der Vennesla har folkehelseutfordringer	Tiltak som er dokumentert virksomme og kostnadseffektive skal prioriteres. Det skolebaserte tobakksforebyggende programmet «FRI» er et eksempel.
3.	Evaluere iverksatte tiltak opp mot utfordringsbildet årlig.	Oversikt over folkehelseutfordringer i tråd med Lov om folkehelse Kommentar: dette arbeidet har vi ikke klart og prioriter

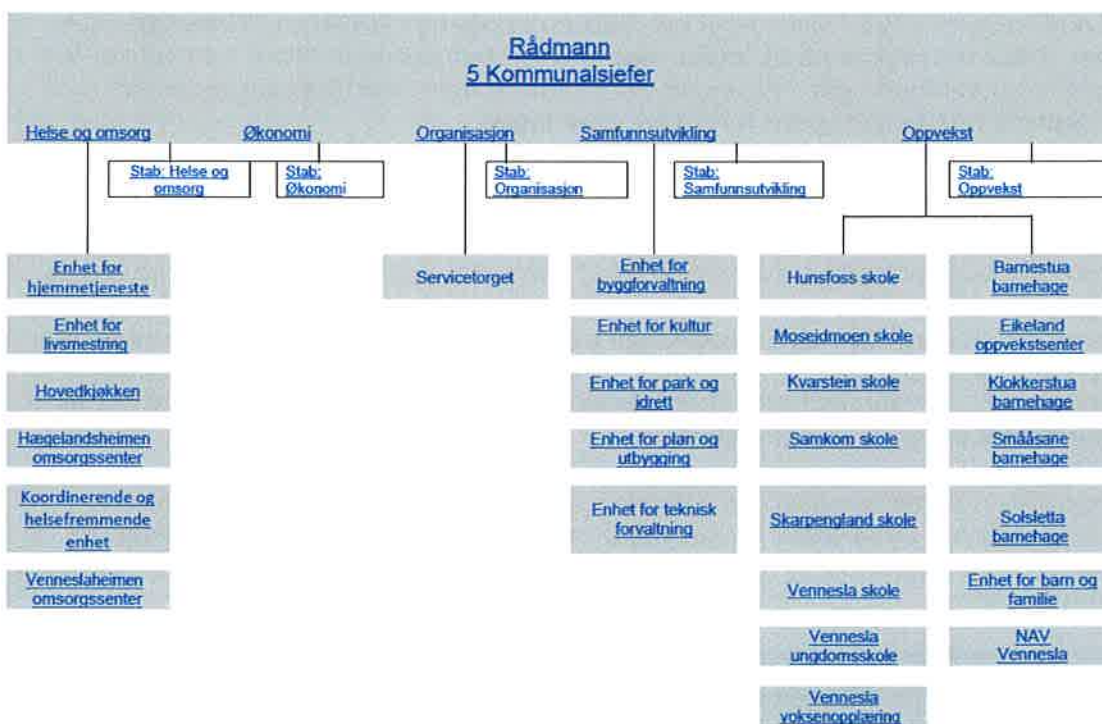
6 Arbeidsgiver

6.1 Innledning

Det er kommunestyret som har det overordnede arbeidsgiveransvaret. Den daglige forvaltningen av dette ansvaret er delegert til rådmannen.

6.1.1 Organisasjon og ansatte

Vennesla Kommune er organisert etter resultatenhetsmodellen. Den består av et strategisk nivå med rådmann, og fem kommunalsjefer på områdene samfunnsutvikling, oppvekst, helse og omsorg, økonomi og organisasjon. Det er også et driftsnivå som består av 27 selvstendige resultatenheter.

Vennesla kommune har ca. 1.200 ansatte, fordelt på 916 årsverk.

Det er det 979 kvinner fordelt på 740 årsverk og 220 menn fordelt på 176 årsverk. Gjennomsnittlig stillingsstørrelse i kommunen samlet er 77 %. Kvinner har i snitt 76 % stilling, mens menn i snitt har 80 % stilling.

De ansatte er kommunens viktigste ressurs i forhold til å levere gode tjenester til innbyggerne. En av de viktigste utfordringene fremover vil være å rekruttere og beholde dyktige og motiverte medarbeidere.

1. mai 2017 ble ny organisering av kommunens helse- og omsorgstjenester iverksatt. Enhet for habilitering, Enhet for psykisk helse og rustjenesten ble slått sammen til en felles enhet: «Enhet for livsmestring». Målgruppen for oppfølgingen er brukere med sammensatte behov som sliter med rus, nedsatt psykisk helse og nedsatt boevne. Det ble opprettet en ny enhet med fokus på

forebygging, tidlig innsats og tjeneste på lavest mulig nivå: «Koordinerende og helsefremmende enhet».

6.1.2 Sykefravær

Ansatte i organisasjonsseksjonen og ledere på alle nivå i kommunen jobber aktivt for å få ned sykefraværet.

Tabellen under viser utviklingen i Vennesla og noen omkringliggende kommuner.

Kommune	2013	2014	2015	2016	2017
Vennesla	7,0	6,6	6,9	6,3	7,2
Lillesand	7,5	7,7	8,4	7,7	7,7
Songdalen	7,0	6,4	5,8	7,3	7,2
Kristiansand	8,3	7,9	7,7	7,9	7,6
Søgne	6,3	6,2	6,9	6,7	7,0
Mandal	6,5	6,8	6,9	7,2	7,5

Sykefraværet i 2017 viser at vi har hatt en oppgang i fraværet. Vi har gjennom hele 2017 hatt fokus på arbeidet med fraværsreducerende tiltak. Likevel ser vi altså at utviklingen går feil vei. Vi må sammen med bedriftshelsetjenesten diskutere hva vi kan gjøre for å snu utviklingen.

6.1.3 Heltid og ufrivillig deltid

Administrasjonsutvalget har også i 2017 hatt et tydelig fokus på ufrivillig deltid. Rådmannen har fulgt opp dette gjennom tertialrapporteringer fra enhetene innen helse og omsorg. Det er ansatte egen prosjektleder som arbeider med innføring av «årsplan». Oppstart av nye tiltak som gir større stillinger, vektlegges og prioriteres. Det legges vekt på at alle må involveres når vi skal ta steget fra en deltidskultur over i en heltidskultur.

Oversikten nedenfor viser utviklingen i enhetene innen helse og omsorg pr. 31.12. i årene 2014-2017. (I tallene inngår kombinasjon med NAV-ytelser. En person som jobber 50 % og har 50 % uførepensjon regnes da som 100 % i denne sammenheng).

Enheter - helse og omsorg	2014	2015	2016	2017
Sum årsverk i enhetene	312,4	328,1	332,46	335,7
Sum antall ansatte i enhetene	494	496	480	470
Gj.sn. stillingsstørrelse inkl helg/studentstilling	0,63	0,66	0,69	0,71
Antall ansatte som ønsker større stilling	124	114	71	57
Antall ansatte i hele stillinger	100	110	133	156

Tabellen over viser en positiv utvikling. Antall ansatte som ønsker større stilling er betydelig redusert, og antall ansatte i 100 % stilling har hatt en fin oppgang. Vi vil likevel ha fullt fokus i 2018 med målsetting om å få bort ufrivillig deltid.

6.1.4 Bruk av overtid

Bruken av overtid skal begrenses mest mulig. Det er likevel slik at det enkelte ganger blir vurdert som den beste løsningen å bruke ansatte på overtid. Tabellen under viser overtidsbruken i prosent per enhet som har overtidsbruk. Total bruk av overtid i hele kommunen i 2017 utgjorde 0,9 %, mens det utgjorde 0,7 % i 2016.

Seksjon/enhet	Prosent overtid
Organisasjonsseksjonen	1,0 %
Økonomiseksjonen	2,8 %
Oppvekstseksjonen	0,2 %
Servicetorget	0,2 %
Kultur	0,2 %
Barn og Familie	0,1 %
Livsmestring	2,0 %
Hovedkjøkkenet	0,1 %
Venneslaheimen	1,2 %
Hægelsheimen	1,7 %
Hjemmetjeneste	1,4 %
NAV	0,4 %
Park og idrett	3,7 %
Teknisk forvaltning	9,2 %
Byggforvaltning	0,3 %

6.1.5 Medarbeiderundersøkelsene

Februar 2017 ble det gjennomført medarbeiderundersøkelse i hele kommunen. Vi tok for første gang i bruk det nye kartleggingsverktøyet «10-Faktor». Tallene ble presentert i årsmeldingen for 2016. Det vil bli gjennomført ny undersøkelse i begynnelsen av 2019.

Resultatene fra 2017 viser at vi for kommunen samlet scorer på - eller over - landssnitt på alle faktorene. Tabellen nedenfor viser resultater samlet for kommunen.

Faktor	Navn	Vennesla	Norge	Beskrivelse
1	Oppgave-motivasjon	4,3	4,3	Motivasjonen for oppgavene i seg selv, det vil si om oppgavene oppleves som en drivkraft og som spennende og stimulerende.
2	Mestringstro	4,3	4,3	Mestringstroen gjenspeiler hver enkelt medarbeiders tiltro til egen kompetanse og mulighet til å mestre utfordringer i jobbsammenheng.
3	Selvstendighet	4,3	4,2	Medarbeidernes opplevelse av å ha mulighet til å jobbe selvstendig og gjøre egne vurderinger i jobben.
4	Bruk av kompetanse	4,4	4,2	Medarbeidernes opplevelse av å få brukt egen jobbrelevante kompetanse på en god måte.
5	Mestringsorientert ledelse	4,0	3,9	Ledelse som vektlegger at den enkelte medarbeider skal få utvikle seg og bli best mulig ut fra sine egne forutsetninger.
6	Rolleklarhet	4,4	4,3	Høy rolleklarhet innebærer at forventningene til den jobben medarbeideren skal gjøre er tydelig definert og kommunisert.
7	Relevant kompetanse-utvikling	3,8	3,7	Relevant kompetanseutvikling er avgjørende for at medarbeidere til enhver tid er best mulig rustet til å utføre sine oppgaver med høy kvalitet.
8	Fleksibilitetsvilje	4,5	4,5	Medarbeiderens villighet til å være fleksibel på jobb og tilpasse sin måte å jobbe på til nye behov og krav.
9	Mestringsklima	4,2	4,1	I et mestringsklima motiveres medarbeiderne av å lære, utvikle seg og gjøre hverandre gode.
10	Nytteorientert ledelse	4,7	4,6	Motivasjon for å gjøre noe nyttig og verdifullt for andre.
Gj.snitt		4,3	4,2	

Kilde: Kommuneforlaget - 10 Faktor. Skalaen går fra 1 – 5 der 5 er beste skår.

6.2 Arbeidskraft

Mål: Være en attraktiv arbeidsgiver som klarer å rekruttere nok arbeidskraft. Ha kvalifiserte og motiverte ansatte.

	Tiltak i 2017	Kommentar
1.	Lederutvikling for våre enhetsledere.	Ulike opplæringstiltak i er gjennomført.
2.	Velferdstiltak for ansatte	Opprettholdt beløpet på kr. 500,- per ansatt.
3.	Redusere ufrivillig deltid.	Vi har hatt stor fokus på dette arbeidet i 2017. Vi har ansatt egen prosjektleder til å jobbe med dette. Nytt prosjekt er igangsatt til innføring av årsplan.

4.	Redusere sykefraværet	Vi har hatt en negativ utvikling fra 6,3 % i 2016 til 7,2 % i 2017.
5.	Nytt lederrekrutteringsprogram.	Programmet har pågått i hele 2017. Programmet er lagt opp med samlinger over to år. Vi har fått OU-midler fra KS.
6.	Ny stilling som personalrådgiver	Økninger i antall saker nødvendiggjorde økt bemanning.

6.3 Likestilling og mangfold

Mål: Vennesla kommune ønsker at kommunens ansatte skal gjenspeile befolkningens sammensetning.

	Tiltak i 2017	Kommentar
1.	Under ellers like forhold skal det kjønn som er underrepresentert ansettes.	Vi tilstreber en fornuftig kjønnsbalanse.
2.	Minst 1 søker med ikke-vestlig bakgrunn skal innkalles til intervju dersom de fyller de formelle kvalifikasjonskrav.	Dette er gjennomført.

Utviklingen i rådmannens ledergruppe samt enhetsledernivået viser følgende tall med hensyn til likestilling.

	2015 menn	2015 kvinner	2016 menn	2016 kvinner	2017 menn	2017 kvinner
Rådmannens lederteam:	3	3	3	3	3	3
Enhetsledere:	11	15	11	16	9	18

Diskriminering

Ingen skal diskrimineres som følge av kjønn, politisk ståsted, etnisk bakgrunn, seksuell legning eller religiøs overbevisning. Dette sikres bl.a. gjennom grundige og standardiserte rekrutteringsprosesser og gode rutiner i forbindelse med lønnsforhandlinger. Viser også til kommunens etiske retningslinjer.

7 Kommunen som eier og forvalter av felleskapets verdier

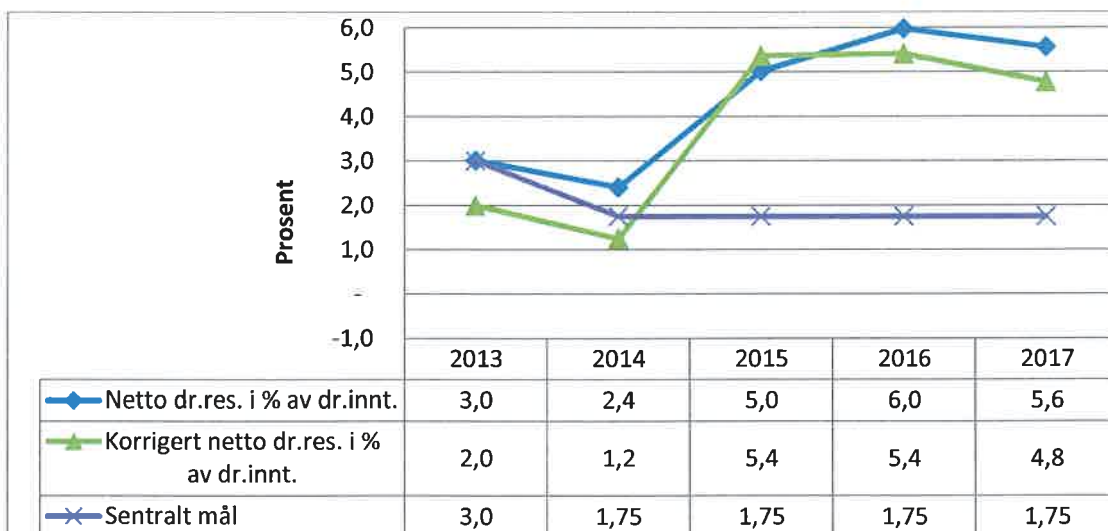
7.1 Innledning

Kommunen har et etisk og moralsk ansvar for å drive en virksomhet som sikrer bærekraftig utvikling av felleskapets verdier og en god økonomistyring.

7.1.1 Netto driftsresultat

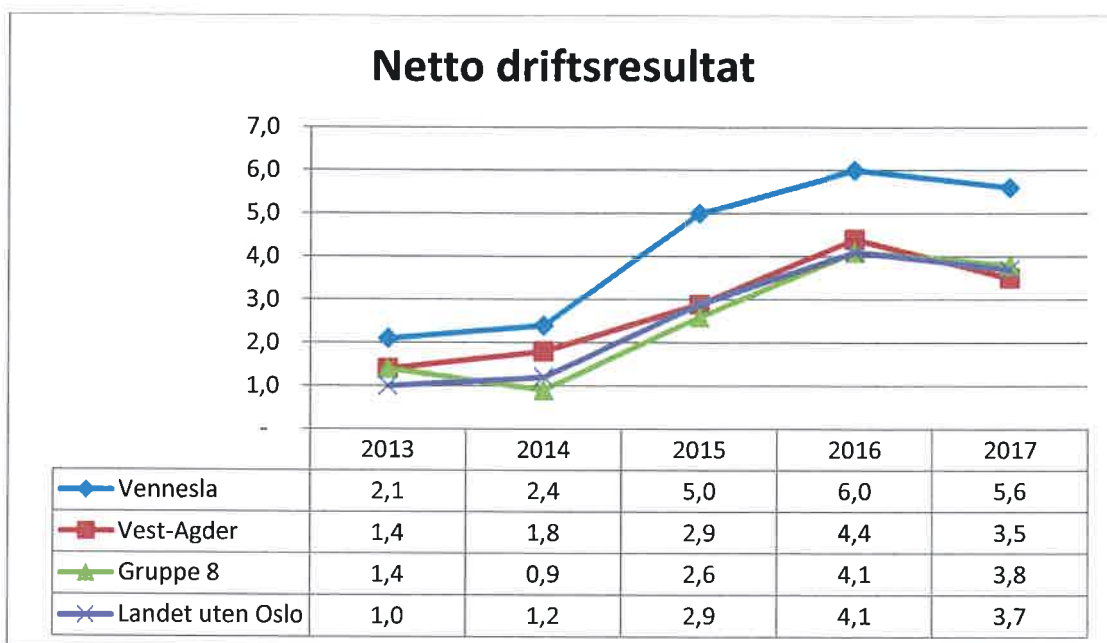
Netto driftsresultat viser hva kommunen har til disposisjon etter at den ordinære driften er betalt.

Ifølge sentrale myndigheter bør kommunens netto driftsresultat utgjøre minst 1,75 % i forhold til driftsinntektene. Frem til og med 2014 var denne anbefalingen 3 %. Nedgangen fra 2014 skyldes endrede regnskapsregler for føring av momskompensasjon fra investeringer. Diagrammet nedenfor viser kommunens resultat de siste fem årene (blå graf). Tar vi hensyn til merverdiavgiftskompensasjon fra investeringer (tom 2013), premieavvik på pensjon og ubrukte øremerkede tilskudd får vi et mer reelt resultat (grønn graf). Korrigert netto driftsresultat har vært betydelig høyere enn det sentrale målet de tre siste årene. Se for øvrig kommentarer i kapittel 9.4.1.

Grafen på neste side viser kommunens netto driftsresultat sammenlignet med gjennomsnittet i Vest-Agder, kommunegruppe 8 og landet i perioden 2013-2017. Tallene er korrigert for momskompensasjon fra investeringer i 2013. Fra 2014 blir kompensasjonen ført i investeringsregnskapet. Vi har ikke informasjon nok til å korrigere for premieavvik på pensjon og ubrukte øremerkede tilskudd.

Vi ser at kommunens netto driftsresultat har vært bra sammenlignet med andre kommuner. I 2013 er det korrigert for momskompensasjon fra investeringer.

Kilde: Framsikt AS, basert på Statistisk Sentralbyrå, www.ssb.no

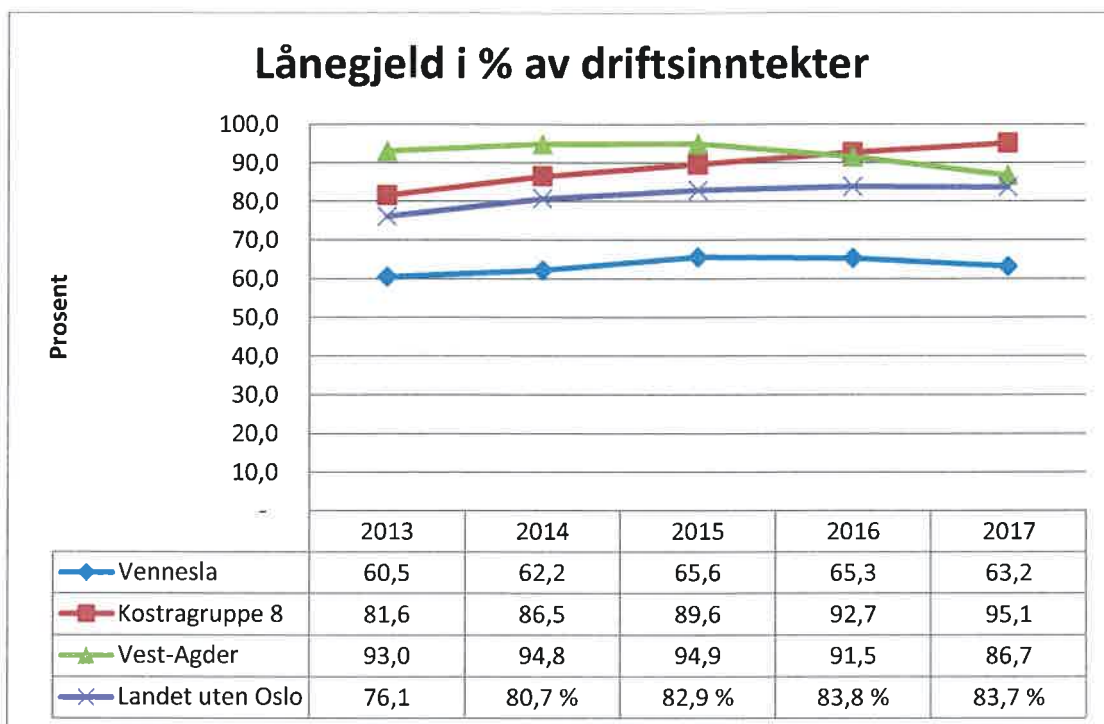
7.1.2 Lånegjeld

Kommunens gjeldsbelastning påvirker den økonomiske handlefriheten. Tabellen nedenfor viser lånegjeld pr. innbygger og i prosent av kommunens driftsinntekter. Det er tatt hensyn til ubrukte lånemidler og lån til videre utlån. Tabellen viser at andel lånefinansiering av investeringer har vært forholdsvis stabil de siste årene. Dersom vi ser bort fra Smååsane boligfelt (hvor utbygger finansierer prosjektet) er andel lånefinansiering av investering 75,8 % i 2014, 66,8 % i 2015, 63,6 % i 2016 og 61,5 % i 2017

Lånegjeld	2013	2014	2015	2016	2017
Lånegjeld pr. innbygger	38 914	42 098	46 888	50 056	50 647
Lånegjeld i % av dr.innt.	60,5	62,2	65,6	65,3	63,2
Andel lånefin. av inv.	78,6	65,7	63,3	60,3	55,8

Kilde: Framsikt AS, basert på Statistisk Sentralbyrå, www.ssb.no

Tabellen på neste side viser netto lånegjeld i % av driftsinntekter for perioden 2013-2017. Grafene viser Vennesla sammenlignet med Vest-Agder, kommunegruppe 8 og landsgjennomsnittet når Oslo holdes utenfor. Vi ser at kommunen har lavere lånegjeld enn gjennomsnittet i fylket, kommunegruppe 8 og landsgjennomsnittet.

Kilde: Framsikt AS, basert på Statistisk Sentralbyrå, www.ssb.no

7.1.3 Likviditet

Likviditetsgrad benyttes for å analysere kommunens evne til å dekke de løpende betalingsforpliktelsene etter hvert som de forfaller.

Likviditetsgrad 1 viser kommunens omløpsmidler i forhold til kortsiktig gjeld. Denne bør være minst 2. Likviditetsgrad 2 viser de mest likvide omløpsmidlene i forhold til kortsiktig gjeld, og bør være minst 1. Likviditetsgrad 3 viser kommunens betalingsmidler i forhold til kortsiktig gjeld. Denne bør være minst 0,3.

Likviditetsgrad	2013	2014	2015	2016	2017
Likviditetsgrad 1	1,46	1,44	1,50	1,72	1,65
Likviditetsgrad 2	1,20	1,13	1,27	1,52	1,47
Likviditetsgrad 3	0,44	0,43	0,56	0,62	0,65

Det er tatt hensyn til den langsiktige finanskapitalen i beregningene ovenfor. Det er ubenyttet kassekreditt som gjør at kommunens likviditet er tilfredsstillende.

Uttak av midler fra den langsiktige kapitalforvaltningen ville bedret likviditeten. Et slikt uttak vil være mulig å gjennomføre dersom det er nødvendig. Neste avsnitt viser imidlertid at kommunen har fått langt høyere avkastning på midlene enn vi ville fått med ordinært bankinnskudd.

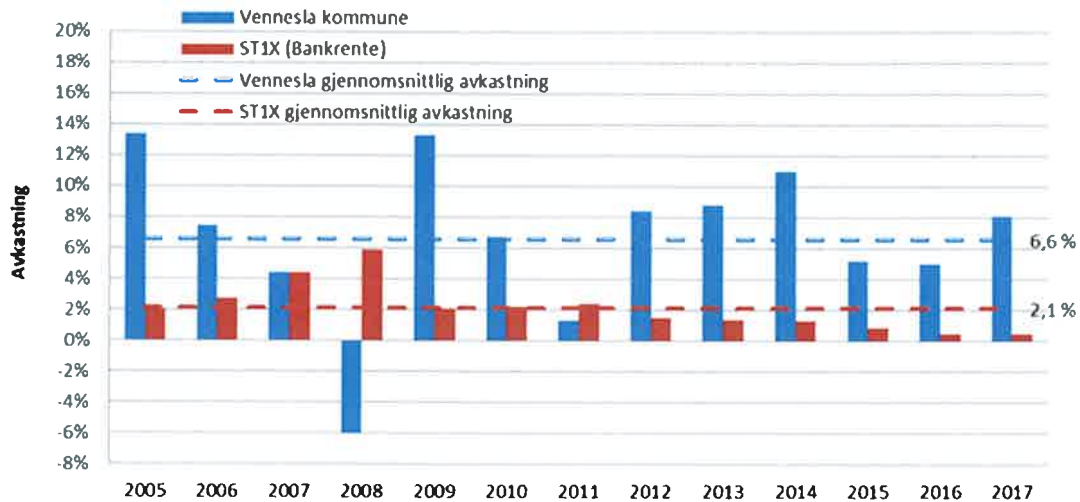
7.1.4 Finansavkastning

Vennesla kommune hadde pr. 31.12.17 plassert kr. 215.386.318,- til langsiktig forvaltning. Diagrammet på neste side viser %-vis avkastning på porteføljen sammenlignet med bankrenten fra 2005 til og med desember 2017. De røde

søylene viser bankrenten i samme periode. Markedsrenten er her definert som ST1X¹.

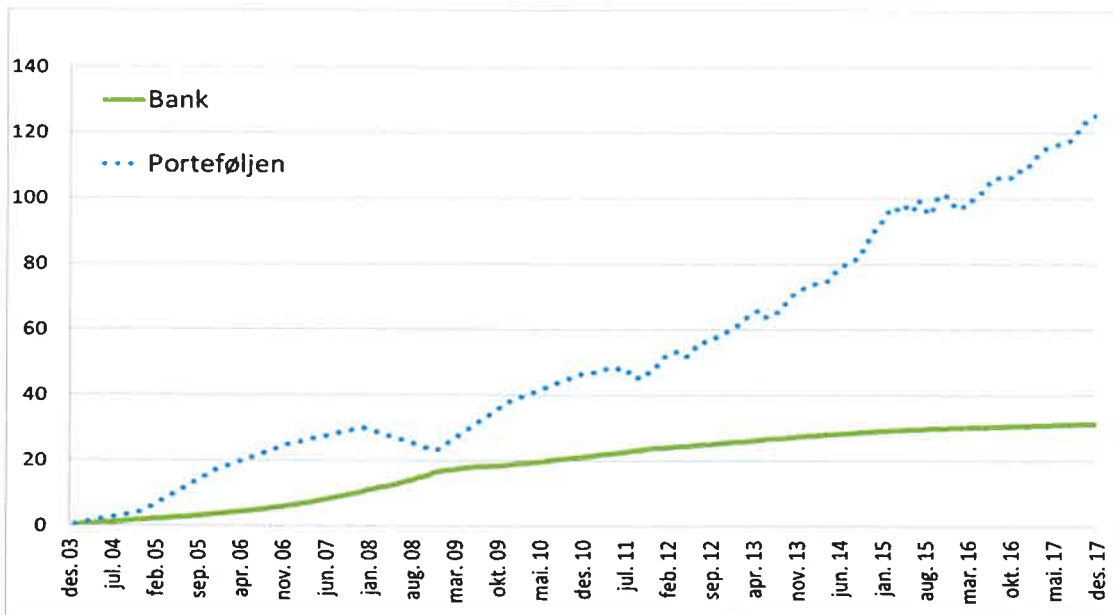
Gjennomsnittlig avkastning på kommunens portefølje har vært 6,6 % i perioden, mens den har vært 2,1 % for bankinnskudd. Kommunen har altså hatt betydelige merinntekter som følge av at kommunestyret har valgt å plassere den langsiktige kapitalen i annet enn bankinnskudd.

Vi ser for øvrig at avkastningen svinger forholdsvis mye, og der er viktig at kommunen har avsatt bufferkapital slik at kommunens tjenesteproduksjon ikke blir påvirket av årlige svingninger i kapitalmarkedet.

Kilde: Gabler Investment Consulting

Grafen nedenfor viser akkumulert avkastning på porteføljen sammenlignet med bankrenten. Denne viser at kommunen har hatt 93,1 mill. kroner mer i avkastning enn vi ville hatt ved å plassere midlene i bank. Gjennomsnittlig meravkastning pr. år er ca. 6,7 mill. kroner.

Kilde: Gabler Investment Consulting

¹ ST1X er en 3mnd statsobligasjonsindeks som ofte blir brukt som referanseindeks i pengemarkedsplasseringer.

7.1.5 Disposisjonsfond

Kommunens økonomiske situasjon og handlefrihet er bl.a. avhengig av å ha nødvendige buffere slik at kommunen kan tåle uforutsette hendelser og svingninger i økonomien.

Tabellen nedenfor viser utviklingen i kommunens generelle disposisjonsfond og bufferfond i forhold til kapitalforvaltningen. Beløpet er i hele 1.000,- kroner, og viser beholdningen pr. 31.12. det enkelte år.

	2013	2014	2015	2016	2017
Generelt disposisjonsfond, drift	50 617	58 471	71 691	115 179	140 741
Bufferfond, finansforvaltning	13 074	14 074	14 074	14 074	16 074
Andre disp.fond	23 164	27 448	32 089	45 613	52 730
Sum disposisjonsfond	86 855	99 993	117 854	174 866	209 545
Generelt disp.fond i % av dr.inntekt	5,6 %	6,2 %	7,1 %	10,5 %	12,2 %
Sum disp.fond i % av dr.inntektene	9,7 %	10,6 %	11,7 %	16,0 %	18,2 %

I tallene ovenfor er det ikke tatt hensyn til vedtatt bruk eller avsetning til fond etter 31.12.17.

Det generelle disposisjonsfondet utgjør 12,2 % av driftsinntektene. I 2016 utgjorde det 10,5 %. Telemarksforsknings anbefaling er at kommunens disposisjonsfond bør utgjør mellom 5 og 10 % av driftsinntektene. Tar vi hensyn til akkumulert premieavvik på pensjon som skal utgiftsføres i regnskapet de kommende årene, er disposisjonsfondet 8,8 % i forhold til driftsinntektene. I økonomiplanen for 2018-2021, revidert økonomiplan (k-sak 2/18), samt til finansiering av tidligere vedtatte investeringsprosjekt (som er forsinket) er det vedtatt å bruke netto 64,5 mill. av det generelle disposisjonsfondet, og fondets andel i forhold til driftsinntektene vil dermed bli betydelig lavere.

7.1.6 Infrastruktur

En av kommunens hovedoppgaver er å forvalte verdiene på best mulig måte. Dette gjelder også kommunens bygningsmasse og infrastruktur. Tabellen nedenfor viser kommunens brutto driftsutgifter i kr. til veivedlikehold pr. km kommunal vei og gate. Vi ser av tabellen at Vennesla brukte mer enn gjennomsnittet i landet til veivedlikehold i 2017.

	2013	2014	2015	2016	2017	Endring 2016-17	% av landet 2017
Vennesla	110 165	121 155	135 381	110 235	151 739	38 %	102 %
Lillesand	145 321	153 449	140 654	157 103	147 747	-6 %	99 %
Birkenes	52 074	73 191	54 589	61 179	80 151	31 %	54 %
Iveland	88 816	84 745	83 538	100 635	82 115	-18 %	55 %
Kristiansand	362 264	213 898	190 501	210 191	237 816	13 %	159 %
Søgne	113 585	120 988	102 305	114 976	118 704	3 %	80 %
Songdalen	124 929	144 372	114 721	123 558	196 070	59 %	131 %
Landet uten Oslo	126 367	121 131	126 508	135 733	149 227	10 %	100 %

Kilde: Framsikt AS, basert på Statistisk Sentralbyrå, www.ssb.no

Tallene for Kristiansand inneholder belønningsmidler til kollektivtrafikk. Tallene er derfor ikke helt sammenlignbare med de andre kommunene.

7.1.7 Etikk

Kommunes virksomhet skal preges av en høy etisk standard. For å bidra til dette er det utarbeidet regler og rutiner som skal være kjent for de som arbeider i kommunen. Herunder varslingsrutiner og retningslinjer for saksbehandling i saker om økonomiske misligheter, rapporteringsrutiner i regnskapet og etiske retningslinjer.

Det er viktig at ansatte til enhver tid vet hvilke prosedyrer og rutiner som gjelder, og vi tar sikte på å sette etikk på dagsorden jevnlig fremover. Det vil også bli fokusert på gjennomføring av hensiktsmessige kontrollaktiviteter.

Kommunen er opptatt av å ha godt arbeidsmiljø, og vi har en organisasjonskultur hvor vi:

- Er serviceinnstilt
- Er endringsvillige
- Ser hverandre
- Gjør hverandre gode
- Unner hverandre suksess
- Er stolte over egen arbeidsplass og kommunen
- Tenker løsning i stedet for problem
- Er uformelle og folkelige
- Har det gøy på jobben
- Har lov å prøve noe nytt

7.2 Økonomistyring

Mål: Vennesla kommune skal preges av god økonomistyring og ha økonomisk handlefrihet.

	Tiltak i 2017	Kommentar
1.	Begrensede låneopptak	I 2017 var kommunens låneopptak ca. 36,8 mill. (herav 10 mill. i startlån fra Husbanken). Kommunens lånegjeld i % av driftsinntektene har blitt redusert fra 65,3 til 63,2 fra 2016 til 2017. Det er fortsatt under sammenlignbare kommuner.
2.	Fortsatt fokus på enhetenes budsjettstyring.	Økonomiseksjonen prioriterer fortsatt én til én oppfølging med enkelte enhetsledere.
3.	Opprettholde verdien på bufferfondet som er knyttet til finanskapitalen.	Saldo på fondet pr. 31.12.17 er ca. 16,1 mill. kr, og er noe over 2 års budsjettet normalavkastning. Dette er i tråd med finansreglementet.

4.	Ha fokus på effektiv drift av kommunen.	Vi har kontinuerlig fokus på innsparing og effektivisering.
5.	Ha fokus på internkontroll og risiko på økonomiområdet. Herunder å oppdatere økonomireglementet.	Vi har månedlige rapporteringer fra enhetene om den økonomiske situasjonen for å redusere risikoen for feil på økonomiområdet. Vi har startet arbeidet med å oppdatere økonomireglementet.
6.	Ha tilstrekkelige midler på disposisjonsfond.	Saldo på det generelle disposisjonsfondet er pr. 31.12.17 ca. 140,7 mill. kr. Dette er en økning på 25,5 mill. kr. fra 31.12.16.
7.	Revisjon av kommunens finansreglement.	Reglementet ble oppdatert i desember 2016, dette var tidligere enn forventet når budsjettet for 2017 ble lagt.

7.3 Kommunen som eier

Mål: Vennesla kommune skal sikre en bærekraftig forvaltning av fellesskapets verdier.

	Tiltak i 2017	Kommentar
1.	Verdijustering av finanskapitalen slik at realverdien opprettholdes.	I henhold til vedtatt finansreglement er det satt av kr. 3,5 mill. til verdireguleringsfond. Saldo på fondet pr. 31.12.17 er dermed ca. 28,3 mill. kr. Dette tilsvarer inflasjonen på kapitalen fra investeringstidspunkt til 31.12.17.
2.	Øke vedlikehold av kommunale bygninger og/eller veier.	Vennesla kommune fikk kr. 4.562.000,- i tilskudd fra staten som tiltak i forhold til redusert arbeidsledighet. Dette er benyttet til vedlikehold av kommunale bygg.

8 Kommunen som forvaltningsorgan og lokaldemokrati

8.1 Innledning

Kommunen er ansvarlig for forvaltning av en rekke lover og forskrifter. Disse forvaltes i et samspill mellom politikk og administrasjon.

På området «Kommunen som forvaltningsorgan og lokaldemokrati» er det ikke lett å finne mange spesifikke indikatorer på hvordan vi ligger an. Nedenfor følger imidlertid noen tabeller vi mener er relevante.

8.1.1 Administrasjon og politisk styring

Tabellen nedenfor viser nettoutgifter til administrasjon og politisk styring pr. innbygger.

	2013	2014	2015	2016	2017	Endring 2016-17	% av landet 2017
Vennesla	3 190	3 340	3 399	3 575	3 692	3,3 %	89 %
Lillesand	3 913	4 251	4 245	4 206	3 940	-6,3 %	95 %
Birkenes	5 380	6 402	5 132	5 359	5 690	6,2 %	137 %
Iveland	11 225	11 313	9 902	9 614	10 820	12,5 %	260 %
Kristiansand	3 213	3 446	3 480	3 494	3 578	2,4 %	86 %
Søgne	3 502	4 211	4 572	4 719	5 253	11,3 %	126 %
Songdalen	4 663	5 193	5 618	5 684	5 670	-0,2 %	136 %
Kostragruppe 08	3 703	3 796	3 769	3 792	3 900	2,8 %	94 %
Landet	3 791	3 942	3 932	4 037	4 164	3,1 %	100 %

Kilde: Framsikt AS, basert på Statistisk Sentralbyrå, www.ssb.no

Viser at Vennesla kommune bruker en del mindre enn landsgjennomsnittet på administrasjon og styring. De siste årene har vi også sammen med Kristiansand vært den kommunen i Knutepunkt Sørlandet som har laveste administrasjonsutgifter pr. innbygger.

8.1.2 Valgdeltakelse

Valgdeltakelse:	2003	2007	2011	2015
Lillesand	59,8 %	65,9 %	67,2 %	64,2 %
Birkenes	62,3 %	64,4 %	63,4 %	58,5 %
Iveland	61,1 %	72,1 %	70,9 %	70,3 %
Kristiansand	58,7 %	60,2 %	62,3 %	58,2 %
Vennesla	60,3 %	62,0 %	60,9 %	57,8 %
Songdalen	58,8 %	61,3 %	60,8 %	56,0 %
Søgne	64,3 %	63,0 %	64,8 %	60,4 %
Landsgjennomsnitt	58,8 %	61,7 %	64,6 %	60,0 %

Kilde: Statistikkhefte KNPS, bygger på Statistisk Sentralbyrå, www.ssb.no

Tabellen viser prosentvis valgdeltakelse ved de fire siste kommunevalgene. Tendensen i Vennesla er stadig lavere deltagelse ved kommunevalgene.

8.2 Saksbehandling

Mål: Korrekt og effektiv saksbehandling i henhold til forvaltningslovens bestemmelser og øvrig lovverk.

	Tiltak i 2017	Kommentar
1.	Anvende IT for å effektivisere kommunen.	Gjennomført tiltak i henhold til vedtatt digitaliseringsstrategi.
2.	Effektiviseringstiltak i hele organisasjonen.	Har effektivisert effektiviseringskravet på 0,7 % som ble budsjettert på alle enhetene med unntak av barnehagene.

8.3 Lokaldemokrati

Mål: Vennesla kommune skal ha et aktivt lokaldemokrati

	Tiltak i 2017	Kommentar
1.	Vurdere tiltak etter gjennomført lokaldemokratiundersøkelse.	Ikke gjennomført.

9 Økonomiske nøkkeltall og analyser

9.1 Innledning

I dette kapittelet gis en kortfattet presentasjon av kommunens økonomiske nøkkeltall for 2017, og en analyse av vår finansielle stilling ved årsskiftet.

9.2 Investeringsregnskapet

Regnskapsskjema 2A - investering	Regnskap 2017	Reg. budsjett 2017	Vedtatt budsjett 2017	Regnskap 2016
Investeringer i anleggsmidler	80 216	98 413	57 344	136 821
Utlån og forskutteringer	14 110	10 000	10 000	4 962
Kjøp av aksjer og andeler	2 215	2 213	2 100	2 042
Avdrag på lån	6 516	6 600	6 600	6 221
Dekning av tidligere års udekket	-	-	-	-
Avsetninger	3 858	-	-	4 955
Årets finansieringsbehov	106 916	117 226	76 044	155 000
Finansiert slik:				
Bruk av lånemidler	58 108	53 998	38 132	87 625
Inntekter fra salg av anleggsmidler	2 756	2 620	55	828
Tilskudd til investeringer	300	40	300	26 128
Kompensasjon for merverdiavgift	5 254	3 577	3 621	15 634
Mottatte avdrag på utlån, ref.	19 496	11 286	8 436	15 969
Andre inntekter	757	-	-	318
Sum eksternt finansiering	86 670	71 521	50 544	146 502
Overført fra driftsregnskapet	684	749	-	22
Bruk av tidligere års udisponert	-	-	-	-
Bruk av avsetninger	19 562	44 956	25 500	8 476
Sum finansiering	106 916	117 226	76 044	155 000
Udekket/udisponert	-	-	-	-

Av totalt finansieringsbehov er ca. 62 % finansiert ved hjelp av lånemidler. Da har vi sett bort fra utgiftene til byggetrinn II i Smååsane, som i sin helhet dekkes av Hellvik Hus, jfr. utbyggingsavtale. Tilsvarende tall i 2017 var 64 %.

Nedenfor følger en nærmere redegjørelse de ulike investeringsprosjektene i 2017.

Avsluttede prosjekt:

Prosjekt 9124 Egenkapitalinnskudd KLP 2017

KLP er et gjensidig selskap der kundene er eiere. Egenkapitalen skal utgjøre en prosentandel av pensjonsforpliktelsene. Når forpliktelsene øker må også egenkapitalen økes. Dette er bakgrunnen for at kommunen må betale egenkapitaltilskudd til KLP. De faktiske utgiftene ble 2.213.314,-, og dette er i tråd med revidert budsjett.

Prosjekt 9143 Legevaktbil

Regnskapet viser en utgift på kr. 269.049,60 Dette er i tråd med revidert budsjett.

Prosjekt 9144 Lerret/prosjektor Kulturhuset

Regnskapet viser en utgift på kr. 141.094,-. Dette er kr. 8.906,- lavere enn budsjettet. Rådmannen foreslår at dette går til dekning av avsluttede prosjekt med underskudd.

Prosjekt 9146 Valgavlukk

Regnskapet viser en utgift på kr. 144.650. Dette er i tråd med revidert budsjett.

Prosjekt 9148 Bil til Måneglytt håndverk

Det er kjøpt en 7-seter bil til Måneglytt. Regnskapet viser en utgift på kr. 303.027,- Dette er kr. 7.000,- lavere enn budsjettet. Rådmannen foreslår at dette overføres til prosjekt med underskudd.

Prosjekt 9157 Heis Herredshuset

I 1. tertialrapport ble det bevilget kr. 600.000,- til påkostning av heisen. Regnskapet viser kr. 602.691,12.

Prosjekt 9172 Telefonsentral Vennesla ungdomsskole

Regnskapet i 2017 viser en utgift på kr. 65.334,52 for å ferdigstille prosjektet. Dette er i tråd med revidert budsjett.

Prosjekt 9199 Kjøp av aksjer og andeler

I forbindelse med omdanning av selskapsstrukturen i A3 Ressurs AS har kommunen kjøpt til sammen 2 aksjer á kr. 1.000,- i A3 Ressurs Vennesla AS og A3 Ressurs Utvikling AS. Det var ikke tatt høyde for dette i budsjettet, og rådmannen foreslår at dette dekkes av overskudd på andre avsluttede prosjekt.

Prosjekt 9202 IT-grunnskolen utenfor digitaliseringsstrategien

Vennesla skole har kjøpt inn bl.a. nettbrett til bruk i undervisningen for kr. 325.710,-. Dette er dekket av skolens driftsbudsjett, men på grunn av regnskapsreglene er det ført i investeringsregnskapet. Budsjettet er regulert i tråd med dette.

Prosjekt 9503 Vaskemaskiner, Venneslaheimen

Regnskapet i 2017 viser en utgift på kr. 95.089,-. Dette er kr. 4.911,- lavere enn budsjettet. Rådmannen foreslår at dette går til dekning av avsluttede prosjekt med underskudd.

Prosjekt 9604 Bil Ambulerende team

Regnskapet viser en utgift på kr. 197.516,-. Dette er i tråd med revidert budsjett.

Prosjekt 9605 Bil psykisk helse, Hunsøya

Regnskapet viser en utgift på kr. 217.309,-. Dette er i tråd med revidert budsjett.

Prosjekt 9614 Bil NAV

Regnskapet viser en utgift på kr. 129.260,-. Dette er i tråd med revidert budsjett.

Prosjekt 9733 Utskifting av maskiner/utstyr, park og idrett / prosjekt 97136 VW Doka

Til sammen er det budsjettet med kr. 1.436.960,- til dette i 2017. Regnskapet viser en netto utgift på kr. 1.418.378,-. Rådmannen foreslår at ubrukte midler på kr. 18.582,- går til dekning av avsluttede prosjekt med underskudd.

Prosjekt 97101 Lysløyper

Det er budsjettet med kr. 156.397,50 til nødvendig forbedring av løypetraséen i lysløypa på Eikeland. Regnskapet viser en utgift på kr. 149.325,-. Rådmannen foreslår at de ubrukte midlene går til å dekke underskudd på andre avsluttede prosjekt.

Prosjekt 97133 Aktivitetsløkke, Lomtjønn

Aktivitetsløkka er ferdigstilt, og utgiftene er dekket av spillemidler.

Prosjekt 9841 Tomtesalg

Vi har mottatt kr. 2.483.335,- (netto) for salg av tomte i Sentrumsvegen 34. Dette er i tråd med regulert budsjett.

Prosjekt 9846 Svømmehall – nybygg

Prosjektet er avsluttet i henhold til revidert budsjett og sluttrapport.

Prosjekt 9847 Tilpasning rullestol, Vennesla ungdomsskole

Regnskapet viser en utgift på kr. 282.684,89. Dette er i henhold til revidert budsjett.

Prosjekt 9856 Vennesla skole, møbler

Vennesla skole har kjøpt inn møbler for kr. 216.152,-. Dette er dekket av skolens driftsbudsjett, men på grunn av regnskapsreglene er det ført i investeringsregnskapet.

Prosjekt 9869 Barnestua barnehage

Regnskapet viser en utgift i 2017 på kr. 313.571,20. Dette er i tråd med regulert budsjett.

Prosjekt 98100 Nødstrømsaggregat Venneslaheimen omsorgssenter

Utgiftene i 2017 er kr. 17.993,55. Dette er i henhold til revidert budsjett.

Prosjekt 98104 Forprosjekt ny kirke

De budsjetterte midlene til forprosjekt, kr. 250.000,- er overført til Kirkelig Fellesråd. Dette er i tråd med vedtak i Plan- og økonomiutvalget sak 10/16.

Prosjekt 98110 Svømmehallen (kjøleanlegg, badstu, overvåking)

Regnskapet viser kr. 531.861,51. Dette er kr. 68.137,49 mindre enn budsjettert, og rådmannen foreslår at dette beløpet overføres til inndekking av underskudd på andre avsluttede prosjekt.

Prosjekt 98111 Etterisolering mv. lokaler voksenopplæringa

Det var budsjettert med kr. 1.485.000,- i utgifter til prosjektet. Dette finansieres med kr. 488.000,- av statlige midler for å dempe virkningene av konjunkturedgangen i næringslivet på Sør- og Vestlandet. I tillegg er prosjektet finansiert med bruk av voksenopplæringas disposisjonsfond og momskompensasjon. Regnskapet viser en overskridelse på kr. 211.357,65. Rådmannen foreslår at dette dekkes inn i 2018 av voksenopplæringas driftsoverskudd fra tidligere år.

Prosjekt 9904 / 9905 Samleprosjekt vann / avløp

Det var budsjettert med kr. 22.675.000,- til diverse vann- og avløpsprosjekt i 2017. Regnskapet viser utgifter på kr. 25.855.863,49 det vil si en overskridelse på kr. 3.180.863,49. Hovedårsaken til denne overskridelsen er oppgradering av ledningsnett i forbindelse med nye leilighetsbygg, rehabilitering av ledningsnett og andre VA-installasjoner som ble ødelagt i flommen. Rådmannen foreslår at overskridelsen foreløpig dekkes av overskudd på andre prosjekt, og at vi kommer tilbake til evt. forskyvning av prosjekter og inndekking på 2018 budsjettet i forbindelse med 1. tertialrapport 2018.

Prosjekt 9986 Grunnerverv Holtet

Det er utbetalt 1,2 mill. kroner i forskudd til grunneierne i Holtet som følge av at gang/sykkelvei allerede er etablert. Dette er i henhold til regulert budsjett.

Prosjekt 9988 Nye biler og maskiner, teknisk

Det var budsjettert med 1,8 mill. kroner til utskifting av biler og maskiner til teknisk forvaltning i 2017. Regnskapet viser netto utgifter på kr. 1.771.881,80. Rådmannen foreslår at de ubrukne midlene går til å dekke underskudd på andre avsluttede prosjekt.

Prosjekt 9998 Rassikring kommunens eiendom

Regnskapet viser en utgift i 2017 på kr. 180.651,-. Dette er kr. 113.230,- mindre enn revidert budsjett. Rådmannen foreslår at de ubrukne midlene går til å dekke underskudd på andre avsluttede prosjekt.

Prosjekt 99130 Oppgradering veglysanlegg

I 2017 er det brukt kr. 200.000,- til å skifte ut en del lysarmatur. Dette er i henhold til budsjettet.

Prosjekt 99133 Fortau Tvidøblane

Det var budsjettert med kr. 50.000,- i kommunal egenandel på prosjektet. Det ser ut til at refusjonen fra staten dekker alle kommunens utgifter til prosjektet. Rådmannen foreslår at ubrukne midler overføres til inndekking av underskudd på andre avsluttede prosjekt.

Prosjekt 99140 Parkeringsplass Graslia

Totale utgifter til kjøp av grunn i Graslia er kr. 9.468.209,-. Dette er kr. 23.209,- mer enn budsjettert. Overskridelsen skyldes noe høyere utgifter til advokat enn budsjettert. Rådmannen foreslår at dette dekkes av ubrukne midler fra avsluttede prosjekt.

Prosjekt 99150 Lokaler teknisk drift (modulbygg)

Prosjektet ble avsluttet i 2016, men det har påløpt kr. 11.592,80 i utgifter i 2017. Rådmannen foreslår at dette dekkes av ubrukne midler fra andre avsluttede prosjekt.

Prosjekt 99156 Veg, Horrisland

Utgiftene i 2017 er kr. 594.575,89. Dette er i henhold til budsjettet.

Prosjekt 99161 Avkjørsel Fjordparken / Moseidstranda

Det var budsjettert kr. 180.000,- til prosjektet, mens regnskapet viser kr. 147.571,-. Rådmannen foreslår at ubrukne midler overføres til inndekking av underskudd på andre avsluttede prosjekt.

Ikke ferdigstilte prosjekt

Prosjekt 9101 IT-investeringer

I regulert budsjett var det lagt inn kr. 2.812.500,17 til diverse IT-investeringer i henhold til kommunens digitaliseringsstrategi. Regnskapet viser utgifter på kr. 1.509.325,44. De ubrukne midlene skyldes forsinkelser i prosjekter, og rådmannen foreslår at beløpet overføres til 2018.

Prosjekt 9121 Grunnerverv 2017

Regnskapet viser en utgift på kr. 460.571,- til diverse grunnerverv i 2017. Dette er en besparelse i forhold til budsjettet som var kr. 1.000.000,-. Utgiftene gjelder mindre grunnarealer i forbindelse med gjennomføring av ulike tiltak og behov gjennom året.

Prosjekt 9136 Vennesla prestegård

I forbindelse med mulig kjøp av prestegården ble det bestemt at kommunen skulle få en egen takst av eiendommen. Utgiftene til dette er ført i 2017 og er kr. 7.050,-. Rådmannen foreslår at dette dekkes overføres til 2018.

Prosjekt 9154 Gågata

I følge budsjettet var forventede utgifter til utvidelse av lekearealet i sentrum kr. 2.000.000,-. Regnskapet for 2017 viser en besparelse i forhold til dette på kr. 237.233,68. Det gjenstår noen fakturaer som blir ført i 2018, og rådmannen foreslår å overføre ubrukte midler til dette.

Prosjekt 9738 Moseidmoen idrettsanlegg

Det var budsjettet med kr. 250.000,- til reguleringsplan for Moseidmoen idrettsanlegg i 2016, hvorav kr. 221.107,- ble overført til 2017. Regnskapet for 2017 viser utgifter for 108.070,-, og rådmannen foreslår at ubrukte midler overføres til 2018.

Prosjekt 97115 Strandsti Venneslafjorden

Revidert budsjett utgjør kr. 4.838.702,92. Dette inkluderer 2,7 mill. kroner til kjøp av evigvarende bruksrett av grunn til strandstien. Regnskapet for 2017 viser utgifter på kr. 397.461,68, og rådmannen foreslår å overføre ubrukte midler til 2018.

Prosjekt 97117 Uteområde Vennesla ungdomsskole/Venneslahallen

Regnskapet for 2017 viser utgifter på kr. 740.378,69, mens det var budsjettet kr. 1.400.359,66. Dette inkluderer overførte midler fra tidligere år. Prosjektet er ikke ferdigstilt og rådmannen foreslår at ubrukte midler fra 2017 overføres til neste år til bl.a. balløkke (jfr. prosjekt 97138).

Prosjekt 97132 Turstier

Det var budsjettet med kr. 500.000,- til dette i 2017. Prosjektet er ikke kommet i gang enda, og rådmannen foreslår å overføre beløpet til 2018.

Prosjekt 97134 Balløkke Slettebrotane

Det var budsjettet med kr. 600.000,- til balløkke i Slettebrotane i 2017. Av dette var kr. 300.000,- forutsatt dekket av spillemidler (som forskutteres av kommunen). Arbeidet er i gang, men er ikke avsluttet, og regnskapet viser utgifter på kr. 544.057,80. Rådmannen foreslår å overføre ubrukte midler til 2018.

Prosjekt 97135 Vennesla skole – oppgradering av skolegård

Det var budsjettet med kr. 400.000,- til oppgradering av skolegård. På grunn av feillevering og forsinkelser i forbindelse med flom er ikke prosjektet ferdigstilt. Regnskapet viser utgifter på kr. 228.055,12, og rådmannen foreslår at ubrukte midler overføres til 2018.

Prosjekt 97138 Balløkke Vennesla ungdomsskole

I følge regnskapet er det betalt kr. 7.031,26 for planskisse ved Vennesla ungdomsskole. Dette prosjektet må ses i sammenheng med prosjekt 97117. Rådmannen foreslår at det udekkede beløpet dekkes inn av overførte midler fra prosjekt 97117.

Prosjekt 97144 Moseidmoen idrettsanlegg, rehabilitering

Det var budsjettet med 3 mill. kroner til Moseidmoen idrettsanlegg i 2017. Opprusting av garderobene i idrettshuset samt ombygging av heisen var tenkt gjennomført i løpet av høsten 2017. Arbeidet er påbegynt, men er ikke ferdig, og rådmannen foreslår å overføre ubrukte midler på kr. 2.805.616,99 til 2018.

Prosjekt 97145 Sykkelstativer

Kommunen har tidligere fått tilsagn om ATP tilskudd til å sette opp sykkelstativer utenfor noen av kommunens bygninger. Vi har kjøpt inn stativene, og disse vil bli montert i løpet av våren. Vi har inntektsført tilskuddet, og ubrukte midler er satt

av til fond. Det forutsettes at momskompensasjonen tilfaller prosjektet, og dette utgjør kr. 49.640,25 i 2017.

Prosjekt 9817 Diverse ENØK-tiltak

Det ble budsjettert med 2 mill. kroner til ENØK-tiltak i 2017. Regnskapet viser kr. 1.831.134,32. Rådmannen foreslår at ubrukte midler overføres til 2018.

Prosjekt 9827 Måneglytt håndtverk - 2. bad

Revidert budsjett viser en utgift på kr. 349.224,-. Det gjenstår kr. 90.551,26 av midlene, og rådmannen foreslår at dette overføres til å dekke utgifter som blir fakturert i 2018.

Prosjekt 98101 Nytt avlastningshjem, forprosjekt

I 1. tertialrapport 2017 ble det lagt inn kr. 500.000,- til utredning/forprosjekt til nytt avlastningshjem. Arbeidet er i gang, men det har ikke påløpt noen utgifter enda. Rådmannen foreslår at beløpet overføres til 2018.

Prosjekt 98106 Skarpengland skole, ombygging

I vedtatt budsjett var det satt av 1 mill. kroner til forprosjekt i 2017. På grunn av forsinket fremdrift ble det i 2. tertialrapport overført kr. 400.000,- av disse midlene til 2018-budsjettet. Regnskapet 2017 viser imidlertid en utgift på kr. 720.998,30 og rådmannen foreslår dermed at kr. 120.998,30 av dette dekkes av budsjetterte midler i 2018.

Prosjekt 98107 Utskifting mur, Vennesla/Skarpengland skole

I følge 2. tertialrapport 2017 ble kr. 535.000,- av budsjetterte midler overført til 2018, og regulert budsjett er etter dette kr. 458.617,42. Regnskapet viser utgifter for kr. 256.572,-, og rådmannen foreslår at kr. 202.045,42 overføres til 2018.

Prosjekt 98109 Lokaler til voksenopplæringa

Kr. 22.056,87 ble overført fra budsjettet 2016 til 2017. I tillegg var det budsjettert med kr. 2.519.343,- til prosjektet. Dette er finansiert med bruk av flyktingefond og tidligere overskudd fra voksenopplæringa. Regnskapet viser utgifter på kr. 2.609.551,75, og rådmannen foreslår at overforbruket på kr. 68.151,88 overføres til 2018. Som følge av utgifter til inventar og utstyr samt tilleggsarbeid på bygget forventer vi en ytterligere overskridelse på prosjektet. Rådmannen foreslår at denne dekkes av voksenopplæringas driftsoverskudd fra tidligere år.

Prosjekt 99138 Trafikksikkerhetsplan / Hovedplan veg

Det var budsjettert med kr. 95.000,- i 2017 til revidering av veinormen som er et deltema i hovedplanen. Det er benyttet kr. 35.000,- av midlene i 2017, og rådmannen foreslår at ubrukte midler overføres til 2018.

Prosjekt 99146 Fremtidig vegutbedring Bjørkelivegen/Rakkestad

Det er lagt inn kr. 370.788,- i revidert budsjett for 2017. Kommunestyret vedtok detaljregulering i sak 52/17, og reguleringsplanen kan ferdigstilles. Rådmannen foreslår at ubrukte midler kr. 335.456,- overføres til dette i 2018.

Prosjekt 99148 Odderøya renseanlegg

Vi betaler vår andel av prosjektet til Kristiansand kommune etter hvert som prosjektet løper. I følge de siste prognosene vi har mottatt fra Kristiansand kommune forventes Venneslas andel totalt å bli kr. 47.880.000,-. Dette betyr en overskridelse på ca. 6 mill. kroner på Vennesla sin andel. Revidert budsjett i 2017 er kr. 12.206.740,40, mens regnskapet viser en utgift på kr. 9.069.908,-. Rådmannen foreslår at ubrukte midler overføres til 2018.

Prosjekt 99151 Gang/sykkelvei Skolevegen

I revidert budsjett er det satt av kr. 2.810.732,95 til prosjektet i 2017. Av dette var det forutsatt tilskudd fra ATP på kr. 2.300.000,-, og dermed en kommunal egenandel på kr. 510.732,95. Vi har mottatt 2 mill. kroner i tilskudd fra ATP, og regnskapet viser utgifter på kr. 2.009.008,80. Rådmannen foreslår å overføre ubrukt andel av kommunens egenandel, kr. 501.724,15 til å ferdigstille prosjektet i 2018.

Prosjekt 99155 Trafikksikkerhetstiltak ihht TS-plan

I revidert budsjettet for 2017 var det planlagt følgende tiltak:

- Plan for av og påstigningsplass for Eikeland oppvekstsenter, kr. 250.000,- hvorav kr. 200.000,- dekkes av tilskudd fra ATP. Prosjektet er forsinket på grunn av enhetenes ekstraarbeid forbindelse med flommen. Det har ikke påløpt noen utgifter, og rådmannen foreslår at budsjettet overføres til 2018.
- Brandehei, fortau fra kryss Skolevegen til innkjøring Vennesla videregående skole, kr. 562.000,-, hvorav kr. 450.000,- dekkes av tilskudd fra ATP. Prosjektet er igangsatt, men ble forsinket som følge av enhetenes ekstraarbeid forbindelse med flommen. Det har ikke påløpt noen utgifter, og rådmannen foreslår at budsjettet overføres til 2018.
- Gangfelt fra bussholdeplass til Kvarstein skole langs Høylandsvegen kr. 250.000,- hvorav kr. 200.000,- dekkes av tilskudd fra ATP. Prosjektet er ferdigstilt. I tilknytning til prosjektet ble det skiftet ut flere lysarmaturer enn planlagt, og utgiftene har blitt kr. 68.197,- høyere enn budsjettet. Rådmannen foreslår at dette midlertidig dekkes inn av ubrukte midler på de andre delprosjektene, og at vi kommer tilbake til inndekningen i 2018.

9.3 Driftsregnskapet

Regnskapsskjema 1A - drift	Regnskap 2017	Reg. budsjett 2017	Vedtatt budsjett 2017	Regnskap 2016
Skatt på inntekt og formue	295 201	290 287	283 146	280 921
Ordinært rammetilskudd	456 800	457 073	455 626	440 670
Skatt på eiendom	53 493	51 800	48 600	55 060
Andre direkte eller indirekte skatter	8 736	8 575	8 575	8 591
Andre generelle statstilskudd	49 171	47 750	46 850	41 301
Sum frie disponible inntekter	863 402	855 485	842 797	826 543
Renteinntekter og utbytte	17 714	16 235	16 235	25 457
Gevinst finansielle instr. (OM)	16 199	7 500	7 500	9 559
Renteutg., provisjoner, andre fin.utg.	20 615	21 078	21 078	20 921
Tap finansielle instrumenter (OM)	-	-	-	-
Avdrag på lån	31 954	31 944	31 944	33 999
Netto finansinnt./utg.	-18 656	-29 287	-29 287	-19 903
Til dekning tidl. regnsk.m. merforbruk	-	-	-	-
Til ubundne avsetninger	50 502	50 369	5 192	74 617
Til bundne avsetninger	1 763	1 171	1 171	3 606
Bruk av tidll. års regnsk.m.mindreforb	31 696	31 696	-	35 465
Bruk av ubundne avsetninger	4 609	4 609	-	11 314
Bruk av bundne avsetninger	739	500	500	1 057
Netto avsetning	-15 221	-14 735	-5 863	-30 387
Overført til investeringsregnskapet	511	749	-	-
Til fordeling drift	829 013	810 714	807 647	776 252
Sum fordelt til drift (skjema 1B)	795 031	810 714	807 647	744 556
Regnskapsm. mer/mindreforbruk	33 982	-	-	31 696

Regnskapet viser et mindreforbruk på 34 mill. kroner i forhold til budsjettet. Dette betyr at faktiske utgifter har blitt lavere enn budsjettet, eller at faktiske inntekter har blitt høyere enn budsjettet. Regnskapet i 2017 viser i hovedsak følgende avvik i forhold til regulert budsjett:

Frie inntekter

Vi har fått ca. 4,8 mill. kroner mer i frie inntektene, dvs. rammetilskudd og skatt på inntekt og formue (inkl. naturressursskatt) enn regulert budsjett. Dette skyldes høyere skatteinntang nasjonalt enn forutsatt i prognosene fra finansdepartementet. Faktisk skatteinntang nasjonalt viste en økning på ca. 4,5 % fra 2016 til 2017, mens det i prognosen fra oktober ble lagt til grunn en vekst på 3,3 %. I følge KS skyldes den høye skatteveksten ekstraordinært store uttak av utbytter som følge av skattereformen. Dette må ses på som ekstraordinære inntekter, og forventes ikke å påvirke det langsiktige inntektsnivået for kommunesektoren.

Skatteinntangen i kommunen ble ca. 5 % høyere enn i 2016, mens det var lagt til grunn en økning på 3,4 % i revidert budsjett.

Skatt på eiendom

Regnskapet viser ca. 1,7 mill. kr. høyere inntekter fra eiendomsskatt enn revidert budsjett. Økningen gjelder i all hovedsak eiendomsskatt på næring, verk og bruk, og skyldes økt eiendomsskatt til Statnett som følge av nye anlegg. Kommunen har mottatt klage fra Statnett på eiendomsskatten på nettet i kommunen. Lignende sak ble forkastet av Høyesterett og kommunene tapte

saken mot Statnett. Flere av kommunene som har mottatt klage fra Statnett har gått sammen og engasjert advokatfirmaet Lund & Co til å bistå klagebehandlingen. Det er uklart hvilke utslag saken vil få for Vennesla, og det er ikke tatt hensyn til dette i regnskapet for 2017.

Andre generelle statstilskudd

Vi har fått ca. 1,4 mill. kroner høyere tilskudd enn forventet. Dette skyldes høyere integreringstilskudd enn budsjettet. En hovedårsak til dette er at kommunen har bosatt flere enslige flyktninger enn forventet.

Renteinntekter og utbytte

Regnskapet viser en merinntekt i forhold til revidert budsjett på 1,5 mill. kroner. 1,3 mill. kroner av dette skyldes høyere renteinntekter på bankinnskudd. I budsjettet var det lagt til grunn en gjennomsnittlig markedsrente på ca. 1,1 %. Renten har vært under 1 % store deler av året, og det skulle bety lavere renteinntekter enn budsjettet. Dette har blitt kompensert med høyere innskudd enn lagt til grunn i budsjettet, og det gir altså høyere inntekter enn forventet.

Gevinst finansielle instrumenter

Avkastningen på den langsiktige finanskapitalen ble ca. 8,7 mill. høyere enn budsjettet. Dette er nærmere omtalt i kap. 9.4.5.

Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter

Renteutgiftene på kommunens lån ble ca. 0,5 mill. lavere enn lagt til grunn i revidert budsjett. Dette skyldes at den flytende renten har vært noe lavere enn det som ble forventet.

Netto avsetninger

Det er satt av noe mer til disposisjonsfond enn budsjettet. Dette gjelder husleieinntekter fra utleieboliger som skal betales videre til Vennesla boligstiftelse.

Avsetning til og bruk av bundne fond gjelder øremerkede tilskudd.

Overføring til investeringsbudsjettet

Regnskapet viser lavere overføring til investeringsbudsjettet enn budsjettet. Dette skyldes at investeringsregnskapet ikke trenger midlene på grunn av forsinkede prosjekter. I følge regnskapsreglene skal det ikke overføres mer til investering enn det som er nødvendig for å finansiere prosjektene.

Avvik fordelt til drift

Regnskapet viser ca. 15,7 mill. kr. lavere utgifter enn revidert budsjett. Av dette skyldes ca. 7,6 mill. kr netto overskudd i seksjonene og enhetene. Oversikt over de ulike seksjonenes og resultatenehetenes regnskap vises i kap. 9.

Regnskapet viser ca. 3,6 mill. kr. lavere pensjonskostnad enn totalt budsjettet i drift og investeringsregnskapet. For driftsbudsjettet utgjør avviket 4,5 mill. kr., og -0,9 mill. kr. i investeringsregnskapet. Dette skyldes i hovedsak en feilbudsjettering av kostnaden til Statens pensjonskasse. Der ble det lagt til grunn for høy pensjonspremie i budsjettet. Dette betyr også at arbeidsgiveravgiften blir lavere enn budsjettet. Rådmannen beklager at dette ikke ble oppdaget ved et tidligere tidspunkt.

9.4 Nøkkeltall og analyse

9.4.1 Netto driftsresultat

Netto driftsresultat er det beløp som kommunen sitter igjen med når den ordinære driften, renter og avdrag er betalt. Dette er det beløpet som kommunen kan disponere til egenkapital ved investeringer eller avsetninger.

Kapittel 7.1.1 viser hvordan netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene har utviklet seg de siste fem årene. Her vil vi i tillegg se på størrelsen i kroner.

(Tall i hele 1000 kr.)

	2013	2014	2015	2016	2017
Brutto driftsresultat	21 407	4 475	36 106	45 257	36 343
Netto renter, avdrag, inkl. utbytte	-24 372	-13 634	-22 346	-19 908	-18 673
Avskrivninger	29 929	31 823	36 986	39 965	46 529
Netto driftsresultat	26 964	22 664	50 746	65 314	64 198
Netto dr.res. i % av dr.innt.	3,0	2,4	5,0	6,0	5,6

Netto driftsresultatet ble 64,2 mill. kroner mot regulert budsjettet på 21,1 mill. kroner. Dette har samme årsak som det regnskapsmessige mindreforbruket bortsett fra netto avsetninger, som er omtalt ovenfor.

Netto driftsresultat er redusert med ca. 1,1 mill. fra 2016 til 2017.

Premieavvik på pensjon påvirker netto driftsresultat, og bør tas hensyn til i analysen. Begrunnelsen for dette er:

Etter § 13 i regnskapsforskriften skal driftsregnskapet belastes med pensjonskostnader som er beregnet ut fra økonomiske forutsetninger som hvert år blir bestemt av Kommunal- og regionaldepartementet. Pensjonskostnaden er ikke lik pensjonspremien som kommunen betaler til forsikringsselskapet. Denne differansen kalles premieavvik. Dersom pensjonspremien er høyere enn pensjonskostnaden skal premieavviket inntektsføres i driftsregnskapet, og motsatt. Premieavviket skal dekkes inn igjen i løpet av en 7 års periode (15 år fra oppstart til 2010, 10 år fra 2011-2013). Dette kalles amortisering av premieavviket. Vennesla kommune har stort sett hatt positive premieavvik siden disse reglene ble innført. Det betyr at vi har ført en inntekt som ikke er reell i driftsregnskapet. Nettoeffekten av inntektsført og amortisert premieavvik påvirker netto driftsresultat, og bør tas hensyn til i analysen. I 2017 utgjorde denne nettoeffekten 1,2 mill. kroner, dvs. at det ble utgiftsført mer av tidligere års premieavvik enn inntektsføringen av årets premieavvik. Det betyr at reelt netto driftsresultat er høyere enn det som regnskapet viser. Kommunens akkumulerte premieavvik pr. 31.12.17 er kr. 39,1 mill. kroner (inkl. arb.g.avg.). Pr. 31.12.16 var dette 40,4 mill. kr.

Ubrukte øremerkede tilskudd vil også påvirke netto driftsresultat. Når kommunen mottar øremerkede midler inntektsføres disse i driftsregnskapet. De midlene som ikke blir brukt det enkelte år blir så avsatt til et bundet fond. Når vi så neste år bruker av disse midlene blir utgiftene utgiftsført i driftsregnskapet. Dersom kommunen mottar et stort øremerket tilskudd som blir brukt neste år, vil netto driftsresultat bli uforholdsmessig høyt i år 1 og lavt i år 2. For å ta høyde for dette har vi korrigert netto driftsresultat med avsetning og bruk av bundne fond.

Momskompensasjon fra investeringer føres i driftsregnskapet til og med 2013. Dette påvirker netto driftsresultat, og for å få et mer reelt resultat er disse inntektene trukket ut i tabellen nedenfor.

Tabellen nedenfor viser netto driftsresultat etter disse korrigeringsene. (Tall i hele 1000 kr.)

	2013	2014	2015	2016	2017
Netto driftsresultat	26 964	22 664	50 746	65 314	64 198
- Momskomp. inv.	8 462	0	0	0	0
- Netto inntektsført premieavvik	-83	8 981	-6 140	1 806	-1 244
- Netto avsetning bundne fond	740	1 954	2 616	4 386	10 351
Netto dr.res. korr. prem.avvik,ørem.mid	17 845	11 729	54 270	59 122	55 091
Korr. netto dr.res. % av dr.inntektene	2,0	1,2	5,4	5,4	4,8

Vi ser altså at korrigert netto driftsresultat i prosent av inntektene er lavere i 2017 enn de to siste årene. Korrigert netto driftsresultat er likevel meget bra, men skyldes som allerede nevnt økte inntekter og reduserte utgifter som vi ikke kan forvente i 2018. Det er derfor viktig å fortsatt ha fokus på nøktern drift.

9.4.2 Inntekts- og utgiftsutvikling

Tabellen på neste side viser prosentvis vekst i inntekter og utgifter de siste årene.

	2012-13	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17
Skatt og rammetilskudd	6,13	4,77	4,10	5,41	4,21
Øvrige driftsinntekter	2,64	6,09	14,21	13,70	8,16
Driftsinntekter totalt	5,06	5,17	7,16	8,09	5,55
Driftsutgifter (eks. avskrivninger)	6,40	7,26	3,39	7,42	6,26

Vi ser av tabellen at driftsutgiftene har økt mer enn driftsinntektene det siste året. Det er viktig å ha fokus på å snu denne utviklingen, og vi må derfor ha stadig fokus på effektivisering.

9.4.3 Fondskapital

Kommunens fondskapital kan i hovedsak deles inn i fire.

- Bundne investeringsfond – midler avsatt i investeringsregnskapet som er bundet opp til spesielle formål, eks. ubrukte statstilskudd til investeringsformål.
- Ubundne investeringsfond – midler avsatt i investeringsregnskapet som kan disponeres fritt til investeringsformål av kommunen.
- Bundne driftsfond – midler avsatt i driftsregnskapet som er bundet opp til spesielle formål, eks. ubrukte øremerkede statstilskudd og gaver til særskilte formål.
- Disposisjonsfond – midler avsatt i driftsregnskapet som kan disponeres fritt av kommunen.

(Tall i hele 1000 kr.)

	2014	2015	2016	2017	Endring 2016-17
Bundne investeringsfond	13 170	17 056	17 704	21 563	3 859
Ubundne investeringsfond	91 182	91 182	94 770	91 623	-3 147
Bundne driftsfond	14 868	17 484	21 777	31 911	10 134
Disposisjonsfond	99 993	117 854	174 866	209 545	34 679
Totalt	219 213	243 576	309 117	354 642	45 525

Av tabellen over ser vi at det har vært en økning i avsatte midler i 2017.

Endringen i bundne investeringsfond skyldes netto bruk og avsetning av øremerkede inntekter. Netto avdragsinntekter fra formidlingslånene er satt av på ubundet investeringsfond. Regnskapsforskriften åpner for muligheten til å sette av disse midlene på fond til bruk i år der kommunen får netto avdragsutgifter.

Det er bruk av det generelle investeringsfondet, jfr. 1. og 2. tertialrapport investering, som utgjør endringen i ubundne investeringsfondene.

Økningen i bundne driftsfond skyldes at bruk av øremerkede inntekter er mindre enn avsetningen. Eks. på slike øremerkede inntekter er boligtilskudd fra Husbanken, arv til Venneslaheimen, statstilskudd til diverse driftsprosjekt (herunder spesielle tilskudd knyttet til flyktingetjenesten) og akkumulert overskudd fra selvkosttjenestene.

Økningen i disposisjonsfond skyldes avsetning til verdireguleringsfond for å opprettholde realverdien på finanskapitalen, bufferfond knyttet til finansforvaltningen, generelt disposisjonsfond, flyktingefond, samt avsetning av enkelte enheters overskudd fra 2016. Avsetningene er gjort i henhold til vedtatt budsjett og tertialrapporter.

Pr. 31.12.17 er beholdningen på verdireguleringsfondet ca. 28,3 mill. kroner. Dette tilsvarer inflasjonen siden aksjene ble solgt i Agder Energi, og 90 mill. kr. ble plassert på fond. Det ble avsatt 3,5 mill. kr. til fondet i henhold til budsjettet i 2017. Det er positivt at vi nå har klart å avsette midler til dette fondet slik at verdien på kapitalen er opprettholdt.

Pr. 31.12.17 er beholdningen på bufferfondet i forhold til finansforvaltningen ca. 16,1 mill. kroner. Dette er i tråd med finansreglementet.

På det generelle disposisjonsfondet er det pr. 31.12.17 ca. 140,7 mill. kroner. I budsjettet for 2017 var det budsjettet å bruke 24,5 mill. kroner av fondet til å finansiere investeringer. På grunn av forsinkelser i investeringene er dette ikke brukt enda. I tillegg er det 1,1 mill. kroner av fondet som er budsjettet brukt tidligere år. Tar vi hensyn til dette er ubrukte midler på fondet ca. 115,1 mill. kroner. I gjeldende økonomiplan er det forutsatt en netto bruk av fondet på kr. ca. 34,6 mill. kroner. Tar vi hensyn til dette er fondets beholdning på 80,5 mill. kroner.

Enkelte enheter har i tillegg disposisjonsfond som kan benyttes til å dekke uforutsette hendelser eller ekstraordinære utgifter.

9.4.4 Arbeidskapital og likviditet

Endringen i arbeidskapital skal si noe om hvorvidt kommunens betalingsevne har forbedret eller forverret seg i løpet av året. Arbeidskapitalen defineres som differansen mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Arbeidskapitalen ved utgangen av året var 402,6 mill. kr, og har økt med 26,5 millioner i 2017. Arbeidskapitalen tar ikke hensyn til premieavvik på pensjon, urealisert gevinst/tap på finansplasseringene eller endring i ubrukte lånemidler.

Likviditeten påvirkes av regnskapsreglene for pensjon (nevnt ovenfor). Det akkumulerte premieavviket har bidratt til dårligere likviditet for kommunen, og dermed redusert likviditetsgrad.

Kommunen har også valgt å ikke ta ut midler fra den langsiktige kapitalforvaltningen. Et slikt uttak ville gitt høyere bankinnskudd og dermed bedret likviditet.

Det kreves dermed en nærmere analyse av resultatet for å kunne si noe om den reelle betalingsevnen til kommunen. For å se på dette har vi valgt å beregne kommunens likviditetsgrad. I kap. 7.1.3 ser vi hvordan kommunens likviditetsgrad har utviklet seg de siste årene. Det er da tatt hensyn til premieavvik, urealisert gevinst på finanskapitalen samt ubrukte lånemidler.

Kassekreditten gjør at kommunen har en buffer i forhold til likviditeten. Uten denne ville vi hatt dårligere likviditet enn anbefalt.

9.4.5 Finansrapport - langsiktig finansielle aktiva

Tabellen nedenfor viser kommunens portefølje pr. 31.12.17 fordelt på ulike aktivaklasser. Dette er sammenlignet med strategien i kommunens reglement for finans- og gjeldsforvaltning.

	Portefølje i mill.kr.	Portefølje i %	Strategi min.	Strategi mål	Strategi maks	Avvik fra strategi i %
Norske aksjer	13,2	6,1 %	3 %	5 %	7 %	1,1 %
Globale aksjer	42,8	19,9 %	14 %	18 %	22 %	1,9 %
Aksjer, fremvoksende markeder	4,9	2,3 %	0 %	2 %	4 %	0,3 %
Norske obligasjoner	60,4	28,0 %	15 %	30 %	50 %	-2,0 %
Globale obligasjoner	63,4	29,4 %	15 %	30 %	50 %	-0,6 %
Pengemarked/bankinnsk.	10,0	4,6 %	0 %	5 %	32 %	-0,4 %
Eiendom	20,8	9,7 %	0 %	10 %	15 %	-0,3 %
Totalportefølje	215,4	100 %		100 %		

Vi ser at kommunen ligger innenfor de strategiske rammene i finansreglementet for alle aktivaklassene pr. 31.12.17.

Tabellen nedenfor viser porteføljens avkastning i 2017 sammenlignet med referanseindeksen.

	Avkastning i % i 2017	Referanse indeks	Avvik
Norske aksjer	16,9 %	17,0 %	-0,2 %-poeng
Globale aksjer	19,6 %	17,4 %	2,2 %-poeng
Aksjer fremv. markeder	17,1 %	30,4 %	-13,3 %-poeng
Norske obligasjoner	3,4 %	1,4 %	2,0 %-poeng
Globale obligasjoner	5,0 %	2,3 %	2,7 %-poeng
Pengemarked / bankinnskudd	1,8 %	0,5 %	1,3 %-poeng
Eiendom	5,5 %	5,5 %	0 %-poeng
Totalportefølje	8,1 %	6,1 %	2,0 %-poeng

Totalporteføljen har hatt en verdøkning på i underkant av 16,1 mill. kr. i 2017, dette er 2 %-poeng høyere enn referanseindeksen.

Avkastningen på aksjer i fremvoksende markeder ble 17,1 %. Dette er imidlertid 13,3 % bak indeks. Dette skyldes at vår forvalter er aktiv forvalter og også aktiv eier i selskapene de eier. Dette gir ekstra trygghet i forhold til etisk forvaltning. I tillegg skyldes det at vi i løpet av året skiftet forvalter, og samtidig med fondsbyttet var det store valutasingninger i markedet som medførte en negativ effekt for kommunen.

I budsjettet forventet vi 7,5 mill. kr. i avkastning, dvs. vi har hatt en meravkastning i forhold til budsjett på 8,7 mill. kr.

Porteføljen har økt fra 199,5 mill. til 215,5 i løpet av 2017. Gebyr til forvaltningsdepot, kr. 223.964,99 er dekket av avkastningen, og netto avkastning er altså 16 mill. kroner.

Aksjeåret 2017 var særdeles godt, og Oslo Børs hadde ny toppnotering hele 51 ganger, og endte til slutt med en økning på 19,1 % siden 2016. Dette skyldes i hovedsak Telenor og Norsk Hydro.

Verdensøkonomien går for tiden veldig bra, med historisk lav arbeidsledighet og økning i selskapenes inntjening. I tillegg var det i USA håp om ny skattereform, noe som ble en realitet i desember.

I følge finansreglementet skal porteføljen stresstestes minst en gang i løpet av året. Følgende parametere skal brukes:

- 2 %-poeng skift i rentekurven
- 20 % fall i globale aksjer og aksjer i fremvoksende markeder
- 30 % fall i norske aksjer
- 10 % fall i eiendom
- 10 % styrking av norske kroner

Forutsatt allokeringen pr. 31.12.17 vil en slik «worst-case situasjon» føre til et totalt verdifall på 27,6 mill. kroner. Med allokering lik strategien er det potensielle verdifallet 26 mill. kroner. Differansen skyldes i hovedsak at vi har noe høyere aksjeandel enn strategien. Det er imidlertid innenfor rammene i finansreglementet. Stresstesten tar ikke hensyn til eventuelle korrelasjonseffekter mellom aktivklassene. Bufferfondets beholdning er på ca. 16,1 mill. kroner. Det betyr at i en slik situasjon må 11,5 mill. kr. dekkes av andre midler. Kommunens generelle disposisjonsfond vil kunne dekke dette, og det trenger ikke gå direkte utover kommunens drift. Rådmannen er derfor av den oppfatning at kommunen

har evne til å bære risikoen som finansreglementet gir. Dette forutsetter at man også i fremtiden har fokus på å opprettholde verdien på bufferfondet. Denne bør som et minimum tilsvare 2 års budsjettert normalavkastning.

9.4.6 Finansrapport – ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål

Kommunens ledige likviditet defineres som kommunens bankinnskudd som ikke inngår i kommunens langsiktige finansforvaltning.

Vedtatt finansreglement åpner for at de kortsiktige midlene i sin helhet plasseres i bankinnskudd. Pr. 31.12.17 er dette tilfelle for kommunens ledige likviditet, og tabellen nedenfor viser hvordan bankinnskuddene er fordelt.

Bank	Beløp	% andel av total	Vilkår	Binding
Sparebanken Sør	164 059 699	100 %	3M Nibor+95 pkt.	Bankavtale
Nordea	1 984	0 %	0,10 %	Ingen
Danske Bank	325 508	0 %	0,10 %	Ingen
Totalt	164 387 192			

Skattetrekk og bundne midler som gravlegat o.l. er holdt utenfor i tabellen ovenfor.

Nibor er renten som bankene bruker når de låner penger seg i mellom. Pr. 31.12.17 var 3 mnd. Nibor 0,81 %. Det betyr at renten på midlene i Sparebanken Sør var 1,76 % ved årsskiftet.

Midlene er plassert i henhold til rammene i finansreglementet.

Kommunen må til enhver tid ha likviditet til å dekke forpliktelsene etter hvert som de forfaller. Det har derfor vært nødvendig å ha tilstrekkelig beløp på driftskontoen i Sparebanken Sør. I perioder med god likviditet vurderer vi plasseringer med høyere rente.

9.4.7 Finansrapport - gjeld

Kapittel 7.1.2 viser utviklingen av kommunens lånegjeld pr. innbygger og i prosent av driftsinntektene. I dette kapitlet ser vi på gjeldsporteføljen pr. 31.12.17 i forhold til rammene i finansreglementet. Lån ifbm. justeringsavtale med Homme Tomteutvikling er ikke inkludert i tabellene nedenfor.

(Tall i 1000 kr.)

	Inv.lån	Startlån	Sum
Lånegjeld pr. 01.01.17	755 354	84 418	839 772
Betalt avdrag	31 954	6 516	38 470
Nye låneopptak	26 782	10 000	36 782
Lånegjeld pr. 31.12.17	750 182	87 902	838 084
Lånegjeld i % av brutto dr.innt. (kostra)			63,2 %
Lånegjeld kr. pr. innbygger (kostra)			50 647

Tabellen nedenfor viser nøkkeltall pr. 31.12.17 for kommunens gjeldsportefølje.

	Strategi	Portefølje, inv.lån	Portefølje, startlån
Antall lån		10	18
Ordinære lån, flytende rente, mill. kr.		361,3	88,3
Ordinære lån, fast rente, mill. kr.		162,2	-
Sertifikatlån, mill. kr.		71,7	-
Obligasjonslån, mill. kr.		155,0	-
Swapvolum, mill. kr.		100,0	-
Lån som må finansieres innen 12 mnd.		71,7	
Gjennværende løpetid til forfall (gj.sn.)		12,67 år	14,86 år
Porteføljens durasjon	1 - 5 år	1,70 år	0,24 år
Gj.sn. rente		2,5 %	1,60 %
Andel fastrente (renteforfall > 1 år)	25 %- 70 %	43,3 %	0,0 %

Gjennomsnittlig rente for investeringslåne er 2,5 %. Ved utgangen av 2016 var denne 2,6 %. Nedgangen skyldes i hovedsak at en swap-avtale hadde forfall i slutten av året. I tillegg skyldes det terminbetaling av lån med fastrente, og opptak av nye lån med lavere rente. Porteføljens rente er noe høyere enn referanserenten² som er 2,0 %. Dette skyldes bl.a. at de bundne rentene i kommunens gjeldsportefølje har høyere rente enn markedet tilsa pr. 31.12.17. De lange rentene er altså lavere pr. 31.12.17 enn når kommunen bandt renten.

Vennesla kommune har gjort et strategisk valg som innebærer at en del av porteføljen til enhver tid skal være sikret med fast rente. Strategien vil over tid koste mer enn flytende rente, men vil samtidig være mer forutsigbar.

Ved beregningen av fastrente er det tatt hensyn til rentebytteavtalene (swapavtalene). Det er også tatt hensyn til effekten av rente kompensasjonsordninger fra Husbanken.

71,7 mill. kroner av låneporteføljen forfaller og må finansieres i løpet av 12 måneder. Dette er et sertifikat som forfaller i slutten av januar 2018. Opptak av lån og refinansieringer i 2017:

Aktivitet	Dato	Type lån	Beløp	Rente
Utløp av fastrenteavtale overgang til flytende rente	07.02.2017	Ordinært lån	40 000 000	P.t. (1,62 %)
Refinansiere sertifikatlån	16.02.2017	Obligasjonslån	77 198 000	1,63 %
Opptak årets budsjetterte lån og refin. av sertifikatlån	16.02.2017	Ordinært lån	70 000 000	Fast 10 år (2,59 %)
Opptak av lån	21.04.2017	Startlån	10 000 000	Flytende (1,58 %)
Refinansiere sertifikatlån på 71,655 mill. er refinansiert, og 5,9 mill. er bet. i avdrag	20.10.2017	Sertifikatlån	71 655 000	1,09 %
Forfall av rentebytteavtale	01.11.2017	Rentebytteavtale	51 148 080	

Opptak av nye lån er gjort på bakgrunn av budsjettvedtak.

I følge finansforskriften skal kommunen vurdere hvilken betydning vesentlige endringer i markedet har for kommunen. For gjeldsporteføljen er det de løpende

² Markedsrente (NIBOR 3 + rentemargin) hvis porteføljen hadde vært helt lik strategi

renteutgiftene og hvordan renteendringer påvirker kommunens renteutgifter som er av størst betydning. For å få en god oversikt over dette har vi sett på hvilken effekt 1 %-poeng renteøkning vil gi. En slik økning på investeringslånene vil medføre ca. 4 mill. kr. i økte renteutgifter første året. Det er den faktiske låneporteføljen pr. 31.12.17 som er lagt til grunn i beregningene, og det er ikke tatt hensyn til opptak av lån i 2018. Dette er et betydelig beløp, og en slik renteoppgang vil kunne få konsekvens for kommunens drift.

Kommunens gjeldsforvaltning er i tråd med kommunens reglement for finans og gjeldsforvaltning (vedtatt av kommunestyret 15.12.16)

9.4.8 Kraftrelaterte inntekter

Tabellen nedenfor viser kommunens kraftrelaterte inntekter (i 1000 kroner):

	2013	2014	2015	2016	2017
Konsesjonskraft	5 637	4 061	3 459	3 069	1 900
Konsesjonsavgift	262	262	274	274	287
Eiendomsskatt på kraftproduksjonsanlegg	13 737	14 184	14 370	13 461	11 149
Eiendomsskatt på kraftlinjer (inkl. trafo)	7 932	11 708	14 811	14 924	17 211
Naturressursskatt	8 040	8 094	8 308	8 317	8 449
Utbytte Agder Energi AS	12 397	14 137	13 997	13 197	12 137
Totalt	48 005	52 446	55 219	53 242	51 133

Det er regnskapstallene som er lagt til grunn når det gjelder eiendomsskatt. Beløpene er ikke korrigert for endringer som egentlig tilhører tidligere år. Endringene i eiendomsskatt på kraftlinjer skyldes i hovedsak endringer i skatt fra Statnett. Eiendomsskatten på kraftlinjer i 2017 er usikker da Statnett har påklaget eiendomsskatten for linjene, samt grunnlaget for kontortaksering som ble foretatt i 2017. Det er ikke tatt hensyn til denne usikkerheten i regnskapet.

Vi ser av tabellen ovenfor at kommunen har betydelige inntekter hvert år som følge av at vi har kraftproduksjonsanlegg og kraftlinjer i kommunen. Kraftverksbeskatning og konsesjonskraft er stadig utsatt for politisk debatt, og fra 2019 er det vedtatt endring i reglene for eiendomsskatt. Dette vil påvirke kommunens inntekter på kraftlinjer.

10 Avviksanalyse – seksjoner og enheter

I denne delen av årsmeldingen viser vi regnskapsmessige resultat for de enkelte seksjoner og enheter. I tillegg vises antall ansatte, årsverk og sykefraværet på enhetene.

Budsjettreguleringene som er foretatt gjelder i hovedsak kompensasjon for økt lønn og sosiale utgifter. I tillegg blir enhetenes budsjett endret ved «spleiselag» mellom enhetene, eller når oppgaver blir flyttet fra en enhet til en annen. Det er helt unntaksvis at budsjetttrammene er økt som følge av andre forhold. Disse endringene er da omtalt i tertialrapportene.

Enhet	Resultat 2015	Resultat 2016	Ovf. res. 2016 til 17	Resultat 2017	% av netto reg. budsj.
Politisk styring og kontrollorganer	-27	331	248	243	3,3
Rådmannen	-7	9	7	25	1,6
Organisasjonssesksjonen	-	-	-	969	6,8
Økonomiseksjonen	23	270	50	141	1,5
Seksjon for oppvekst	5 638	2 405	-	1 840	2,3
Seksjon for samfunnsutvikling	1 350	782	-	1 805	7,6
Seksjon for helse og omsorg	906	1 830	-	-128	-0,6
Servicetorget	1 309	676	507	1 032	5,9
Enhet for plan og utbygging	257	-	-	-	0,0
Enhet for kultur	325	-211	-211	-496	-4,2
Kvarstein skole	-81	-107	21	-157	-1,3
Hunsfoss skole	-	-528	-528	-1 640	-9,0
Moseidmoen skole	221	188	141	-	0,0
Vennesla skole	342	1 228	921	1 316	4,5
Samkom skole	115	15	11	-	0,0
Eikeland skole	-11	-235	-235	-385	-2,7
Skarpengland skole	239	-284	-284	-1 035	-3,4
Vennesla ungdomsskole	-	256	192	88	0,2
Voksenopplæringa	799	2 925	1 500	1 681	21,2
Solsletta barnehage	691	923	-	-	0,0
Kløkkerstua barnehage	-	-109	-109	199	1,7
Smååsane barnehage	34	-142	-142	43	0,4
Barnestua barnehage	-	96	72	10	0,1
Enhet for barn og familie	2 008	2 739	-	1 706	2,8
Habilitering/livsmestring fra 2017	-117	1 439	1 079	-35	0,0
Hovedkjøkken	249	158	119	208	2,3
Venneslaheimen omsorgssenter	-1 189	661	496	2 155	3,4
Hægelsheimen omsorgssenter	337	-489	-489	-776	-3,9
Enhet for hjemmetjeneste og rehabi	1 077	-944	-	1 448	2,3
Psyk.helsevern/livsmestring fra 201	-460	-3 274	-	-	
Koordinerende og helsefremmende enh.				-1 480	-18,4
NAV	57	763	572	424	0,8
Enhet for park og idrett	287	755	566	274	2,2
Enhet for teknisk forvaltning, kun ve	467	621	466	-2 144	-16,6
Enhet for byggforvaltning	189	-662	-662	243	0,6
Sum	15 028	12 085	4 308	7 574	0,9

10.1 Politisk styring og kontrollorganer

Omfatter all politisk virksomhet i kommunen samt revisjonen.

	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik
2017	7 096	7 385	7 141	243
2016	6 231	6 446	6 115	331
2015	6 246	6 279	6 306	-27
2014	5 530	5 594	4 985	609
2013	5 835	5 881	5 937	-56

Det ble overført kr. 248.000,- av overskuddet fra 2016, og dette inngår i overskuddet for 2017.

10.2 Rådmannen

Omfatter kun rådmannen.

	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik
2017	1 451	1 531	1 506	25
2016	1 426	1 462	1 454	9
2015	1 384	1 421	1 428	-7
2014	1 260	1 355	1 340	15
2013	1 193	1 211	1 226	-16

Kr. 7.000,- ble av overskuddet for 2016 ble overført til 2017.

	Ansatte	Årsverk	Sykefravær %
2017	1	1,0	0,0 %
2016	1	1,0	0,0 %
2015	1	1,0	0,0 %
2014	1	1,0	0,0 %
2013	1	1,0	0,0 %

10.3 Organisasjonsseksjonen

Seksjonen har ansvar for strategiske og overordnede stabs- og støttetjenester innenfor bl.a. følgende områder: Organisasjonsutvikling, lederutvikling, koordinering og utvikling av opplæringstilbud, overordnet personalforvaltning, samordning i tilsettingssaker, oppsigelser og avskjed, HMS, lønnspolitikk og lønnsfastsetting. En del fellesutgifter som gjelder hele kommunen er budsjettert på denne seksjonen.

	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik
2017	15 745	14 294	13 326	969
2016	13 713	13 237	13 237	0
2015	13 578	12 620	12 620	0
2014	11 600	12 838	12 063	775
2013	11 826	11 826	11 149	677

Mindreforbruket skyldes vakanse i stillinger og forskyving av prosjekter.

	Ansatte	Årsverk	Sykefravær %
2017	7	7,0	0,6 %
2016	6	6,0	5,2 %
2015	7	6,2	2,0 %
2014	7	6,2	2,0 %
2013	7	6,2	2,0 %

I tillegg kommer 3,8 frikjøpte årsverk til kommunens hovedtillitsvalgte, og 0,2 årsverk til kommunens Hovedverneombud.

Antall ansatte og årsverk er økt med 1 stilling som ble bevilget i budsjett for 2017.

10.4 Økonomiseksjonen

Seksjonen har ansvar for bl.a.: økonomistyring og overordnet økonomisk kontroll, arbeid med budsjett og økonomiplan, finansforvaltning, regnskap, skatt, lønnsutbetaling, fakturering og innkjøp. I tillegg har seksjonen ansvar for regnskap og lønn for kirkelig fellesråd både i Vennesla og Iveland, samt skatteoppkreverfunksjonen for Iveland kommune.

	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik
2017	9 373	9 618	9 477	141
2016	8 838	9 131	8 862	270
2015	8 381	8 259	8 236	23
2014	8 186	8 248	8 137	111
2013	7 408	7 139	7 139	0

Det ble overført kr. 50.000,- av overskuddet fra 2016 til innkjøp av system for booking av kommunens biler. Dette er gjennomført i 2017.

Det er brukt mer overtid enn budsjettet, men dette kompenseres med reduserte utgifter på grunn av vakant stilling samt økt sykerefusjon.

	Ansatte	Årsverk	Sykefravær %
2017	13	11,0	2,0 %
2016	13	10,7	1,0 %
2015	13	10,8	0,4 %
2014	12	9,8	0,5 %
2013	12	9,6	1,9 %

Økningen i antall årsverk er knyttet til at vi overtok ansvar for regnskap og lønn for kirkelig fellesråd i Iveland.

10.5 Seksjon for oppvekst

Seksjon for oppvekst har ansvar for overordnet faglig utvikling, strategisk planlegging og koordinering av de kommunale tjenestene innenfor barnehage, skole og barn og unges oppvekstvilkår. Seksjonen er også tillagt et overordnet ansvar i forhold til levkårsproblematikken.

	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik
2017	93 915	78 422	76 582	1 840
2016	101 070	86 196	83 791	2 405
2015	91 743	91 849	86 211	5 638
2014	92 402	89 074	85 644	3 430
2013	84 097	83 746	75 447	8 299

Overskuddet i 2017 skyldes lavere utgifter til private barnehager enn budsjettert og besparelse på lønn, vakante stillinger. Skyssutgifter er høyere enn budsjettert.

	Ansatte	Årsverk	Sykefravær %
2017	9	7,8	0,8 %
2016	8	6,8	2,8 %
2015	8	6,7	3,0 %
2014	8	6,9	4,8 %
2013	8	7,0	7,1 %

10.6 Seksjon for samfunnsutvikling

Seksjonen har hovedansvar for strategisk samfunnsutvikling, kommuneplanens langsiktige del og andre overordnede planer, næringsutvikling, samferdsel, beredskap, bærekraftig utvikling og miljø. Fra 2017 inngår også ansvaret for områdereguleringsplaner.

	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik
2017	21 379	23 711	21 907	1 805
2016	20 350	19 931	19 284	647
2015	20 096	20 307	18 957	1 350
2014	20 138	19 264	18 914	350
2013	19 215	19 387	19 264	123

Overskuddet skyldes overførte budsjettmidler til planarbeid hvor kostnadene ikke har påløpt i 2017, pga forskyvning i tid til 2018. (Moseidmoen (500.000) og sentrum sør (730.000)). I tillegg har større del av kommuneplanarbeidet vært gjort med egne ansatt enn i utgangspunktet antatt. (500.000)

	Ansatte	Årsverk	Sykefravær %
2017	5	5,0	0,2 %
2016	4	4,0	0,0 %
2015	4	4,0	0,1 %
2014	4	4,0	2,3 %
2013	5	4,4	0,0 %

Antallet ansatte er økt med en person/ett årsverk etter overføring av ansvaret for områdereguleringsplaner fra enhet for plan- og utbygging

10.7 Seksjon for helse og omsorg

Seksjonen har ansvar for overordnet strategisk planlegging og utvikling av helse- og omsorgstjenestene og overordnet koordinering av helse- og omsorgstjenestene for voksne i kommunen. Kommunelovens ansvar og oppgaver er også organisert under seksjonen. Det innbefatter ansvaret for fastlegene, turnuslegene og legevakten. I tillegg har seksjonen ansvar for krisesentertilbud, og har ledelsesansvar for Helse, sosial og omsorgsnettverket i Region Kristiansand.

	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik
2017	24 585	22 706	22 834	- 128
2016	20 573	20 679	18 848	1 830
2015	15 825	15 446	14 540	906
2014	33 001	29 891	28 111	1 780
2013	32 784	30 778	28 355	2 423

Underskuddet i 2017 skyldes kjøp av korttidsplasser i Iveland og Birkenes, som til sammen utgjorde ca. 1,5 mill. kroner.

	Ansatte	Årsverk	Sykefravær %
2017	6	5,1	11,8 %
2016	8	6,4	4,4 %
2015	8	6,4	4,4 %
2014	8	6,4	4,5 %
2013	8	6,4	2,8 %

Antall ansatte og årsverk er endret som følge av omorganisering av helse og omsorgstjenestene i 2017. Saksbehandlerteamet ble overført til Koordinerende og helsefremmende enhet fra mai. Samtidig fikk kommunen ansvaret for en nyopprettet prosjektstilling som koordinator for helse, sosial og omsorgsnettverket i Knutepunkt Sørlandet.

Økningen i sykefraværet er knyttet til langtidssykemelding.

10.8 Servicetorget

Omfatter bl.a. drift av kommunens servicetorg, IT-tjeneste, arkiv og politisk sekretariat.

	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik
2017	16 706	17 386	16 353	1 032
2016	15 501	15 381	14 705	676
2015	14 663	14 716	13 407	1 309
2014	13 443	14 611	13 353	1 258
2013	12 362	1 310	11 809	1 295

Overskuddet skyldes delvis lisenser, sykefravær uten å leie inn vikar, forskyvning av prosjekter og tiltak som vil bli iverksatt i 2018, samt forskyvning av innbetaling til responscenter for mottak av trygghetsalarmer for alle kommunene i Agder.

Det ble overført kr. 507.000,- av overskuddet fra 2016. Dette inngår i overskuddet for 2017.

	Ansatte	Årsverk	Sykefravær %
2017	15	14,0	7,6 %
2016	14	13,0	2,8 %
2015	14	13,0	2,4 %
2014	14	13,0	8,8 %
2013	13	12,0	4,0 %

Økningen i sykefraværet er knyttet til langtidssykemelding.

10.9 Enhet for plan og utbygging

Omfatter arbeid med reguleringsplaner, fradeling og sammenføring av eiendom, eierseksjonering, byggesaksbehandling, tilsyn, kart- og oppmåling, føring av matrikkel, adressetildeling, forvaltning av kommuneskog og forvaltningsoppgaver innenfor landbruk og viltforvaltning.

	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik
2017	6 443	4 564	4 564	0
2016	5 339	5 446	5 446	0
2015	4 432	5 067	4 810	257
2014	4 613	4 835	4 130	705
2013	3 231	3 405	3 405	0

Endring fra vedtatt budsjett 2017 skyldes i hovedsak overføring av planoppgaver til seksjon for samfunnsutvikling. Det er brukt kr. 234.000,- av enhetens disposisjonsfond til å dekke underskuddet i 2017.

Note 13 til årsregnskapet viser selvkostberegning av kart/oppmåling, bygge- og eierseksjoneringsaker, samt reguleringsplaner. Vi ser der at kommunen subsidierer alle disse områdene med til sammen ca. 3,8 mill. kroner. Kommunen har anledning til å ta gebyr for å dekke disse utgiftene.

	Ansatte	Årsverk	Sykefravær %
2017	11	10,1	2,1 %
2016	13	10,5	0,6 %
2015	11	9,3	2,9 %
2014	11	10,0	0,6 %
2013	11	10,0	2,9 %

Sykefraværet er relativt stabilt på et lavt nivå.

10.10 Enhet for kultur

Enheten omfatter drift av Kulturhuset, kulturskolen, bibliotek, Skolemuseet, Bygdemuseet og Bommen Elvemuseum, allment kulturarbeid, kino/teatersal og kommunens ungdomsarbeid på Moonlight.

	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik
2017	12 029	11 857	12 353	-496
2016	12 113	12 552	12 764	-211
2015	9 574	12 539	12 214	325
2014	6 176	9 658	9 523	135
2013	5 769	5 854	5 691	163

Underskuddet fra 2016 ble overført, og er inkludert i underskuddet for 2017. Det reelle underskuddet på driften i 2017 er dermed ca. kr. 285.000,-. Hovedårsaken til underskuddet økt aktivitet og overskridelse på kulturskolen.

	Ansatte	Årsverk	Sykefravær %
2017	32	17,0	2,3
2016	31	16,6	6,0
2015	29	16,5	1,3
2014	15	10,2	3,6
2013	8	6,3	1,3

Enheten har betydelig reduksjon i sykefravær fra 2016.

10.11 Kvarstein skole

Kvarstein skole er en barneskole med elever fra 1. til 7. trinn. Skoleåret 2017 – 2018 har vi 130 elever fordelt på 9 klasser (to paralleller). Skolen har også SFO med ca. 50 barn.

	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik
2017	11 027	11 863	12 020	-157
2016	10 218	10 571	10 678	-107
2015	10 729	10 967	11 048	-81
2014	9 834	10 402	10 320	82
2013	10 217	9 744	9 866	-122

Underskuddet i 2017 skyldes høyere utgifter til lønn enn budsjettert, sykefravær og store utgifter til lisenser.

Reelt regnskapsresultat i 2016 var kr. 28.000,-, og kr. 21.000,- av dette ble overført til 2017. Differansen i forhold til beløpene ovenfor skyldes manglende budsjettregulering av midler som skulle overføres fra oppvekstseksjonen.

	Ansatte	Årsverk	Sykefravær %
2017	23	19,4	6,9 %
2016	19	15,9	6,3 %
2015	24	15,9	6,8 %
2014	20	15,1	12,2 %
2013	22	16,1	7,9 %

Høyt sykefraværet er knyttet til langtidssykemelding.

10.12 Hunsfoss skole

Hunsfoss skole er en barneskole med elever fra 1. til 7. trinn. I skoleåret 2017 – 2018 har vi 242 elever fordelt på 13 klasser

	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik
2017	17 465	18 220	19 860	-1 640
2016	17 358	17 294	17 822	-528
2015	16 351	17 202	17 202	0
2014	16 737	16 957	16 641	316
2013	16 306	16 861	16 861	0

Underskuddet fra 2016 ble overført til 2017. Ytterligere overskridelsene skyldes ekstra bemanning. Det har vært store utfordringer med tilrettelegging for enkeltelever.

	Ansatte	Årsverk	Sykefravær %
2017	36	30,8	6,2 %
2016	32	26,5	2,7 %
2015	32	25,9	3,3 %
2014	34	24,9	3,7 %
2013	35	26,1	7,1 %

Det har vært en økning av sykefravær i år. Dette skyldes langtidssykemelding.

10.13 Moseidmoen skole

Moseidmoen skole er en barneskole med elever fra 1. - 7. trinn. Vi har 294 elever, fordelt på 13 klasser. Skolen har også SFO og egen avdeling for barn med spesielle behov.

	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik
2017	23 508	25 313	25 313	0
2016	22 034	23 815	23 627	188
2015	20 780	21 858	21 637	221
2014	20 334	20 974	20 906	68
2013	21 790	21 175	21 085	90

Kr. 141.000,- av overskuddet for 2016 ble overført til 2017. Dette ble avsatt til enhetens disposisjonsfond. Kr. 234.000,- ble brukt av dette fondet til å dekke underskuddet i 2017.

	Ansatte	Årsverk	Sykefravær %
2017	48	43,0	9,8 %
2016	48	45,0	8,5 %
2015	41	37,0	6,2 %
2014	38	32,0	6,5 %
2013	38	32,0	5,4 %

Vi har høyt sykefravær. Høyt sykefravær skyldes i hovedsak noen få ansatte med langtidsfravær. Høsten 2017 viser en positiv utvikling, hvor sykefraværet er på vei nedover.

10.14 Vennesla skole

Vennesla skole er en barneskole med elever fra 1.-7.trinn. I skoleåret 2017-2018 har vi 347 elever fordelt på 16 klasser. Vi har kommunens innføringsklasse for minoritets- språklige elever. Kommunens morsmåls lærere er tilknyttet vår skole.

	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik
2017	28 147	29 223	27 906	1 316
2016	25 992	26 408	25 181	1 227
2015	24 815	25 409	25 067	342
2014	22 246	23 332	22 920	412
2013	20 837	21 325	21 314	11

Det ble overført kr. 921.000,- av overskuddet fra 2016, og dette er satt av til enhetens disposisjonsfond.

Det meste av overskuddet er knyttet til morsmålsundervisningen. Der er det innsparing på lønn og høyere tilskudd enn budsjettet.

	Ansatte	Årsverk	Sykefravær %
2017	52	44,0	4,1 %
2016	51	41,0	5,0 %
2015	49	39,0	7,3 %
2014	48	39,0	9,3 %
2013	41	37,0	4,9 %

10.15 Samkom skole

Samkom skole er en barneskole med elever fra 1. til 7.trinn. I skoleåret 2017-2018 har vi 85 elever fordelt på 6 klasser. Skolen har også SFO.

	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik
2017	9 674	10 142	10 142	0
2016	8 589	9 548	9 532	16
2015	8 506	9 196	9 081	115
2014	8 392	8 727	8 490	237
2013	8 459	8 483	8 360	123

Kr. 11.0000,- av overskuddet i 2016 ble overført til 2017, dette ble avsatt til enhetens disposisjonsfond. Det ble brukt kr. 13.000,- av dette fondet til å dekke underskuddet i 2017.

	Ansatte	Årsverk	Sykefravær %
2017	21	16,2	2,8 %
2016	18	14,0	5,7 %
2015	16	12,6	2,6 %
2014	20	12,5	2,2 %
2013	15	12,1	1,6 %

10.16 Eikeland oppvekstsenter

I barnehageåret 2017-2018 har barnehagen 45 barn fordelt på tre avdelinger (inkl. friluftsgruppe). I skoleåret 2017-2018 har vi 90 elever fordelt på 7 klasser.

	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik
2017	13 453	14 155	14 539	-385
2016	13 895	14 561	14 795	-235
2015	13 409	14 130	14 141	-11
2014	12 886	13 541	13 451	90
2013	11 967	12 228	12 092	136

Underskuddet er fordelt med ca. kr. 255.000,- på skole, og ca. kr. 129.000,- på barnehagen. Underskuddet fra 2016 ble overført til 2017, og er inkludert i årets underskudd på skoledelen. Dette betyr at skolen gikk ca. i balanse i 2017.

Hovedårsaken til underskuddet er vikarutgifter.

	Ansatte	Årsverk	Sykefravær %
2017	29	22,9	6,6 %
2016	32	24,0	3,6 %
2015	33	23,4	6,3 %
2014	31	22,0	6,0 %
2013	25	21,0	3,0 %

Skolen har et sykefravær på 2,6 % og barnehagen har 11,8 %. Sykefraværet i barnehagen skyldes for det meste langtidsfravær.

10.17 Skarpengland skole

Omfatter undervisning 1.-10. trinn samt SFO, totalt ca. 320 elever. Inkluderer også undervisning på 8.-10. trinn for elever fra Hægeland. Elevtallet er økende, med 25 elever forrige skoleår og 10 elever dette skoleåret.

	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik
2017	29 149	30 085	31 120	-1 035
2016	25 888	28 529	28 812	-284
2015	24 118	26 254	26 015	239
2014	24 680	24 396	24 325	71
2013	25 971	25 150	25 743	-593

Underskuddet fra 2016 ble overført til 2017, og er inkludert i årets underskudd. Økt overforbruk i 2017 skyldes økte lønnsutgifter (utfordringer i elevgruppa samt økte vikarutgifter), inventar til nye klasserom og nye arbeidsplasser, økte strømudgifter.

	Ansatte	Årsverk	Sykefravær %
2017	57	46,7	6,0 %
2016	56	44,7	3,2 %
2015	52	41,1	6,9 %
2014	57	38,0	5,0 %
2013	47	37,2	4,8 %

Sykefraværet er knyttet til langtidssykemelding og egenmelding. Noe fravær skyldes stor arbeidsbelastning.

10.18 Vennesla ungdomsskole

Vennesla ungdomsskole er ren ungdomsskole med elever fra 8. til 10. trinn. I skoleåret 2017 – 2018 har vi 390 elever fordelt på 16 klasser. Skolen har fra høsten 2016 egen innføringsklasse for minoritetsspråklige elever. Det er i tillegg lekselesing 2 dager i uken.

Skolen driver elevbasert kantinedrift i svømmehallen 5 dager i uken med salg av mat til elever i midttimen.

	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik
2017	38 618	39 820	39 732	88
2016	39 722	38 588	38 332	256
2015	40 367	40 410	40 410	0
2014	43 225	42 306	41 445	861
2013	40 267	41 249	41 403	-154

Det ble overført kr. 192.000,- av overskuddet fra 2016 til 2017. Dette ble satt av på enhetens disposisjonsfond.

	Ansatte	Årsverk	Sykefravær %
2017	74	55,3	5,9 %
2016	73	56,5	4,0 %
2015	73	59,0	7,1 %
2014	80	64,5	7,5 %
2013	75	60,4	4,8 %

Vi har enkelte langtidssykemeldinger som refererer seg til ansatte med kroniske lidelser. Det er også satt i gang nye tiltak for å forebygge sykemeldinger for ansatte.

10.19 Voksenopplæringa

Omfatter undervisning for voksne innenfor grunnskole, videregående, og norskopplæring for fremmedspråklige. Det var ca. 280 studenter høsten 2017.

	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik
2017	6 100	7 947	6 266	1 681
2016	4 535	6 456	3 531	2 925
2015	4 237	4 945	4 146	799
2014	4 016	4 294	4 211	83
2013	3 775	3 382	2 952	430

Enheten fikk overført 1,5 mill. kr. av overskuddet fra 2016. Dette er brukt til å finansiere investeringer på eksisterende og nye lokaler til voksenopplæringa, og inngår ikke i overskuddet for 2017.

Overskuddet i 2017 skyldes høyere tilskudd enn forventet for flyktninger som ble bosatt i løpet av året, samt at vi fortsatt fikk tilskudd til asylsøkere som bodde i kommunen.

	Ansatte	Årsverk	Sykefravær %
2017	30	26,0	3,1 %
2016	29	26,0	5,0 %
2015	25	20,0	2,4 %
2014	20	18,0	2,1 %
2013	19	16,5	9,7 %

10.20 Solsletta barnehage

Barnehagen har 96 plasser fordelt på fem avdelinger, hvorav 30 plasser er for barn under 3 år og 66 plasser er for barn over 3 år. Vi er mottaksbarnehage og tar imot nyankomne flyktninger. Vi har arbeidsgiveransvaret for språkressurs i kommunen. To fagarbeidere jobber direkte med barn i flere barnehager.

	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik
2017	11 802	12 391	12 391	0
2016	11 691	13 237	12 314	923
2015	10 305	11 017	10 667	350
2014	9 863	10 230	10 155	75
2013	7 724	9 428	8 962	466

Et lite underskudd 2017 på kr. 1.000,- er dekket inn av enhetens disposisjonsfond.

	Ansatte	Årsverk	Sykefravær %
2017	34	26,8	14,5 %
2016	28	23,6	11,2 %
2015	28	24,8	9,0 %
2014	29	24,8	12,0 %
2013	31	23,1	17,0 %

Økningen i antall ansatte skyldes flere barn i barnehagen og at det er bemannet opp får fylle krav i forbindelse med bemanningsnorm.

Med bakgrunn i høyt sykefravær er barnehagen en av fem enheter som er med i kommunens nærværprosjekt. Vi har et godt samarbeid med NAV arbeidslivssenter. Bedriftshelsetjenesten Falck Helse har foretatt flere arbeidsplassvurderinger på enkeltpersoner som har rygg- og muskelplager.

10.21 Klokkestua barnehage

Barnehage med 89,2 plasser fordelt på 7 avdelinger (inkl. en friluftsgruppe) for barn under og over tre år. Vi har siden aug. 2018 også mottatt nyankomne flyktninger.

	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik
2017	10 399	11 662	11 462	199
2016	10 143	10 807	10 916	-109
2015	9 718	10 419	10 419	0
2014	6 993	9 018	8 519	499
2013	6 172	6 729	6 707	22

Overskuddet skyldes i hovedsak differanse mellom lønn vikarer og refusjon sykelønn. Underskuddet fra 2016 ble overført, og er dekket inn i 2017.

	Ansatte	Årsverk	Sykefravær %
2017	29	22,6	13,6 %
2016	26	20,3	11,3 %
2015	28	20,2	13,0 %
2014	25	20,2	10,0 %
2013	25	14,7	10,3 %

Sykefraværet skyldes at totalbelastningen på jobb er ganske stor. Vi har også flere som i 2017 har hatt sykemelding i påvente av delvis uføretrygd. Vi har tett oppfølging ift. økt nærvær og har et godt samarbeid med Nav arbeidslivssenter om dette.

Årsverk er økt grunnet politiske vedtak om norm for bemanning, samt at vi har hatt barn av nyankomne flyktninger på topp som har krevd ekstra bemanning.

10.22 Smååsane barnehage

Barnehage med 89,2 plasser fordelt på 5 avdelinger (inkl. en friluftsgruppe)

	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik
2017	10 245	10 890	10 847	43
2016	10 002	10 417	10 559	-142
2015	9 596	10 133	10 099	34
2014	9 342	9 712	9 551	161
2013	9 774	9 094	9 110	-16

Underskuddet for 2016 ble overført og dekket inn i 2017.

	Ansatte	Årsverk	Sykefravær %
2017	24	21,3	6,4 %
2016	23	20,2	6,8 %
2015	23	20,1	11,1 %
2014	24	20,1	4,0 %
2013	24	20,1	5,2 %

Vi arbeider kontinuerlig med godt arbeidsmiljø og forebygging av sykefravær. Vi er i tett dialog både med sykemeldte og samarbeidspartnere for å redusere sykefraværet.

10.23 Barnestua barnehage

Barnehagen har 62 plasser fordelt på tre avdelinger. Barnehagen ble kommunal fra august 2016.

	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik
2017	6 558	7 017	7 007	10
2016	0	3 119	3 023	96
2015				0
2014				0
2013				0

Det ble overført kr. 72.000,- av overskuddet for 2016 til 2017. Dette er avsatt på enhetens disposisjonsfond.

	Ansatte	Årsverk	Sykefravær %
2017	16	13,6	11,5 %
2016	15	13,1	8,1 %

Sykefraværet har økt noe og skyldes i stor grad kronisk sykdom og langtidssykemeldinger. Vi arbeider kontinuerlig med godt arbeidsmiljø og forebygging av sykefravær. Vi er i tett dialog både med sykemeldte og samarbeidspartnere for å redusere sykefraværet.

10.24 Enhet for barn og familie

Enheten skal samordne forebyggende og avhjelpende tiltak for barn og unge slik at de riktige tiltakene kan bli satt inn så tidlig som mulig. Omfatter tjenester innenfor barnevern, helsestasjon, familiesenter, jordmortjeneste, fysioterapi, spes.ped.0-6 år, PPT, psykolog og habilitering.

	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik
2017	60 388	61 176	59 470	1 706
2016	58 726	61 239	58 499	2 739
2015	54 898	55 853	53 845	2 008
2014	46 730	49 066	51 278	-2 212
2013	44 137	45 429	46 560	-1 131

Overskuddet i 2017 skyldes at det har vært en del vakanser fordi det har vært vanskelig å få ansatt bl.a. psykolog og ppt-rådgivere og fordi man ikke klarer å få ansatt umiddelbart når noen slutter. I tillegg skyldes det noen sykmeldinger hvor vi ikke har fått inn vikarer. Videre har vi fått flere store refusjoner.

	Ansatte	Årsverk	Sykefravær %
2017	70	63,0	4,2 %
2016	70	62,4	4,6 %
2015	68	58,2	6,9 %
2014	61	51,7	2,0 %
2013	51	42,4	10,0 %

Vi fikk i 2017 økt overføring til stilling som helsesøster.

10.25 Enhet for livsmestring

Enheten gir tilbud etter lov om kommunale helse- og omsorgstjenester for personer over 18 år, og har i tillegg avlastningstjeneste for barn og unge med funksjonsnedsettelser. Målgruppen er mennesker med psykiske lidelser og eller rusproblemer, og personer med utviklingshemming. Formålet med tjenestene er å forebygge og tilrettelegge for mestring av sykdom, lidelse og nedsatt funksjonsevne. Enheten yter hjemmesykepleie, praktisk bistand og opplæring, veiledning, koordinering, dagsenter, bofelleskap, gruppetilbud, lavterskeltilbud, støttekontakt, brukerstyrt personlig assistanse og individuell plan. Enhet for Livsmestring vektlegger å fremme selvstendighet, trygghet og brukermedvirkning.

	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik
2017	90 026	94 532	94 567	-35
2016	67 023	64 659	63 221	1 439
2015	59 645	62 643	62 760	-117
2014	59 941	55 240	59 551	-4 311
2013	51 111	51 436	55 977	-4 541

Helse- og omsorgstjenestene ble omorganisert fra 1.5.2017. Tidligere enhet for habilitering og enhet for psykisk helse ble slått sammen. I tillegg ble rusoppfølgingstjenesten som tidligere var organisert under NAV, flyttet over til den kommunale Helse- og omsorgstjenesten. Rustjenesten ligger nå organisert i enhet for livsmestring.

Det er tatt hensyn til omorganiseringen i beløpene for 2017. I vedtatt budsjett for 2017 er vedtatt budsjett for enhet for psykisk helse inkludert. Det ble overført kr. 1.079.000,- av overskuddet fra enhet for habilitering fra 2016. Dette er i hovedsak avsatt til enhetens disposisjonsfond.

	Ansatte	Årsverk	Sykefravær %
2017	151	104,9	7,7 %
2016	109	72,0	7,1 %
2015	114	71,0	6,3 %
2014	120	71,0	8,2 %
2013	170	80,7	5,9 %

Endring i antall ansatte og årsverk skyldes følgende:

2014: Moonlight og Venneslastua ble lagt under andre enheter.

2015,2016 og 2017: Endring av helge-arbeid og sammenslåing av stillinger har ført til færre ansatte i årsverkene.

2017:Omorganisering av Helse- og omsorgstjenestene har ført til endrede årsverk og antall ansatte.

10.26 Hovedkjøkkenet

Omfatter kjøkkentjeneste ved Vennesla Omsorgssenter og Hægelsheimen Omsorgssenter. Samt middagsombringning og Venneslastua inkl. fotterapi.

	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik
2017	8 872	9 120	8 911	208
2016	8 601	8 960	8 803	157
2015	8 726	9 208	8 959	249
2014	6 683	8 616	8 052	564
2013	6 250	6 404	6 363	41

Kr. 119.000,- av overskuddet fra 2016 ble overført til 2017. Dette er brukt til å styrke budsjettet til Venneslastua. Til tross for dette viser regnskapet for 2017 et underskudd på ca. 71.000,- på Venneslastua. Årsaken til dette er mindre inntekter enn forventet både i kaféen og for fotpleien. I tillegg skyldes overskridelsen økte strømutfgifter. Regnskapet til hovedkjøkkenet viser et overskudd på grunn av økte inntekter på middagsombringingen og innsparinger på lønn ved sykdom og permisjon. Dette gjør at enheten til sammen går med overskudd.

	Ansatte	Årsverk	Sykefravær %
2017	23	15,1	6,2 %
2016	24	14,9	12,2 %
2015	24	14,9	10,1 %
2014	24	15,3	11,6 %
2013	19	9,5	11,6 %

Vi har i 2017 nesten halvert sykefraværet. Hovedårsaken til dette er vi har hatt lite langtids fravær. Vi har også hatt gode tilretteleggings prosesser, og har et kontinuerlig fokus på hvor viktig det er å ha et godt arbeidsmiljø.

10.27 Venneslaheimen omsorgssenter

Venneslaheimen er et sykehjem med 4 sykehjemsavdelinger. Det er tre langtidsavdelinger, og en korttidsavdeling med to ØHD (øyeblikkelig hjelp). Sykehjemmet drifter i tillegg eget vaskeri. Enheten tilbyr tjenestene; langtidsopphold, korttidsopphold, avlastningsopphold og kommunal øyeblikkelig hjelp.

	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik
2017	62 165	64 223	62 067	2 155
2016	57 881	62 494	61 833	661
2015	56 319	57 712	58 901	-1 188
2014	52 462	54 784	57 744	-2 960
2013	46 842	49 270	52 685	-3 415

Enheten fikk overført kr. 496.000,- av overskuddet fra 2016 til 2017.

Enheten har brukt nærmere 1 million av driftsbudsjettet til å etablere 2 nye kontorer, oppussing og utskiftning av en del senger. På tross av dette viser regnskapet et overskudd. 1 mill. kr. av overskuddet skyldes høyere brukerbetaling enn budsjettet. I tillegg har vi innsparing på utgifter til lønn.

	Ansatte	Årsverk	Sykefravær %
2017	124	89,0	8,5 %
2016	135	86,9	8,2 %
2015	138	84,1	8,9 %
2014	140	82,0	10,6 %
2013	137	77,6	10,1 %

Arbeid med heltid og heltidskultur har gitt reduksjon i antall ansatte og økning i gjennomsnittlig stillingsprosent i enheten. Antall årsverk er økt. Det skyldes tilførte ledelsesressurser og en annen beregning av årsverk som benyttes til helsefagarbeider lærlinger.

Sykefraværet viser en svak økning fra foregående år, men tatt i betraktning sektor og arbeidstidsordning er enheten tilfreds med resultatet.

10.28 Hægelsheimen omsorgssenter

Omfatter institusjonsdrift ved Hægelsheimen, samt hjemmesykepleie for Øvrebø og Hægeland.

Utfører tjenester som langtidsopphold, korttidsopphold, hjemmesykepleie, praktisk bistand/hjemmehjelp, dagsenter, trygghetsalarm og middagsombringning.

	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik
2017	19 021	19 913	20 689	-776
2016	18 828	19 305	19 795	-489
2015	18 565	18 809	18 472	337
2014	17 925	18 100	17 773	327
2013	19 681	17 968	18 261	-293

Underskuddet fra 2016 ble overført til 2017, og inngår dermed i dette underskuddet.

Overskridelsen skyldes økt bemanning på grunn av at det er flere nye brukere i hjemmesykepleien, og flere brukere som trenger mer hjelp.

	Ansatte	Årsverk	Sykefravær %
2017	42	29,2	13,9 %
2016	44	27,2	17,3 %
2015	41	24,0	10,7 %
2014	44	24,0	8,0 %
2013	44	23,6	14,0 %

Det har vært stor arbeidsbelastning for ansatte både fysisk og psykisk de siste to årene, og det er satt inn tiltak for dette.

10.29 Enhet for hjemmetjeneste

Enheten utfører tjenester som hjemmesykepleie, praktisk bistand/hjemmehjelp, Dagsenter for demente og brukere med nedsatt funksjon, bruker styrt personlig assistent, ressurskrevende brukere med eget personell og merkantile støttefunksjoner for hele seksjonen Helse og Omsorg ligger i enheten.

	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik
2017	64 915	63 188	61 740	1 448
2016	62 345	64 227	65 165	-938
2015	57 440	59 776	58 699	1 077
2014	51 668	56 829	56 669	160
2013	47 000	49 784	48 540	1 244

Budsjettet er endret i forhold til omorganiseringen av helse- og omsorgstjenestene i 2017. I tillegg ble budsjetttrammen økte med 1,5 mill. kroner i 1. tertialrapport. Dette som følge av økt bemanning på grunn av økt press på tjenestene.

	Ansatte	Årsverk	Sykefravær %
2017	133	90,3	11,6 %
2016	141	87,0	6,7 %
2015	146	86,0	7,6 %
2014	138	79,9	7,2 %
2013	132	74,2	8,2 %

Antall ansatte og årsverk er endret i 2017 bl.a. som følge av omorganisering av helse- og omsorgstjenestene. Fysioterapi og rehabilitering, frisklivs tjeneste, hverdagsrehabilitering og hjelpemiddelformidling, hukommelsesteam, kreftkoordinator og prosjektstilling innen velferdsteknologi er flyttet fra enheten fra mai 2017.

I tillegg er antall ansatte og årsverk endret som følge av økt grunnbemanning på Venneslatunet og kontinuerlig arbeid med heltid og deltid.

Sykefraværet er høyt i 2017. Dette har flere årsaker:

- Økt arbeidspress med flere brukere med store pleiebehov i 2016 og 2017.
- Ansatte som var utsatt for alvorlige ulykker og sykdom.
- Ansatte som har krevende omsorgsoppgaver i hjemmet.

10.30 Koordinerende og helsefremmende enhet

Enheten har ansvar for saksbehandling av søknader om helse- og omsorgstjenester, boligtildeling, rehabiliteringstjenester og det kommunale hjelpemiddellageret. I tillegg er kreftkoordinator, hukommelsesteam og syn/hørselskontakt organisatorisk plassert i enheten. Enheten har et overordnet ansvar for at Vennesla kommune legger til rette for helhetlige og koordinerte tjenester.

	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik
2017		8 051	9 530	-1 480

Enheten ble opprettet fra mai 2017. Ulike ansvars- og tjenesteområder er overført fra andre enheter, og det er vanskelig å beregne nøyaktig hvor stor andel av budsjettet som skal overføres til ny enhet. Vi vil evaluere og følge dette opp i løpet 2018.

Overskridelsen skyldes i hovedsak følgende forhold:

- Utgifter til ekstrahjelp for å lukke tilsyn innen rus og habilitering.
- Økte utgifter til vikar på grunn av høyt sykefravær innen saksbehandling.
- 50 % økt saksbehandlerstilling i hovedsak på grunn av økning i pågang til korttids plasser. Denne økningen er lagt inn i budsjettet for 2018.
- Kjøp av plass på institusjon som tilbyr rusfritt døgntilbud.

	Ansatte	Årsverk	Sykefravær %
2017	23	17,7	8,7 %

80 % stilling som digital rådgiver er overført til seksjon for helse og omsorg fra 01.01.18. Er medregnet i oversikten for 2017.

10.31 NAV

NAV Vennesla har ansvar for oppfølging av arbeidssøkere, rekrutterings- og omstillingsbistand til virksomheter og saksbehandling av søknader etter Lov om sosiale tjenester i NAV (økonomisk sosialhjelp, kvalifiseringsprogram, akuttbolig samt råd og veiledning). Utover dette har NAV Vennesla ansvar for ulovfestet gjeldsrådgivning, disponering/ forvaltning av økonomi, bosetting og oppfølging av flyktninger, saksbehandling av Startlån og tilskudd fra husbanken samt saksbehandling av bostøtte. Til og med april 2017 hadde enheten også ansvar for rusoppfølging og tildeling av kommunale utleieboliger.

	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik
2017	53 389	54 531	54 106	424
2016	45 991	46 694	45 931	763
2015	40 456	41 047	40 989	58
2014	36 901	36 541	35 606	935
2013	33 352	35 057	35 481	-424

Det ble overført kr. 572.000,- av overskuddet fra 2016 til 2017. Dette er avsatt til enhetens disposisjonsfond.

Endring i budsjett fra 2016 til 2017 skyldes i hovedsak forventede utgifter til bosetting og inkluderingsarbeid knyttet til flyktninger. Avviket totalt sett skyldes i hovedsak god kontroll på økonomisk sosialhjelp – som har hatt en god utvikling.

	Ansatte	Årsverk	Sykefravær %
2017	29	26,3	7,9 %
2016	33	28,4	8,7 %
2015	29	25,8	9,3 %
2014	27	25,0	9,7 %
2013	26	23,0	10,2 %

10.32 Enhet for park og idrett

Omfatter drift, vedlikehold og opparbeidelse av idrettsanlegg, svømmehallen, grøntanlegg, parker samt kirkegårdsforvaltning.

	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik
2017	12 287	12 386	12 111	274
2016	9 402	9 157	8 402	755
2015	8 171	8 751	8 463	288
2014	7 781	7 939	7 326	613
2013	7 146	7 422	7 422	0

Det ble overført kr. 566.000,- av overskuddet fra 2016 til 2017. Dette er satt av på enhetens disposisjonsfond.

Overskuddet i 2017 skyldes i hovedsak vakant stillingsressurs.

	Ansatte	Årsverk	Sykefravær %
2017	17	11,7	0,3 %
2016	17	9,8	3,4 %
2015	11	9,8	3,4 %
2014	11	9,8	0,2 %
2013	10	8,8	13,3 %

Enheten arbeider kontinuerlig med godt arbeidsmiljø og forebygging av sykefraværet.

10.33 Enhet for teknisk forvaltning

Tabell under viser kun tall for vei. Tall for selvkostområdet, dvs vann, avløp og renovasjon vises nedenfor.

	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik
2017	11 576	12 938	15 082	-2 144
2016	11 177	11 558	10 937	621
2015	11 135	11 146	10 679	467
2014	10 826	11 794	10 580	1 214
2013	9 873	9 141	9 732	-591

Det ble overført kr. 466.000,- av overskuddet fra 2016 til 2017. Dette er brukt til å finansiere driften i 2017.

I 2. tertialrapport ble det lagt inn kr. 870.000,- til kommunens egenandel til ferdigstilling av parkeringsplassen ved Grovane stasjon. Det er brukt ca. kr. 50.000,- av disse midlene. Tar vi hensyn til dette blir underskuddet på vei 820.000,- høyere, dvs. kr. 3.014.000,-.

Utgiftene til flom og ras på kommunale veger er regnskapsført med ca. 3,2 mill. kroner. Indirekte kostnader slik som bruk av masser vi hadde på lager, lønn ordinære timer, samt kostnader ved bruk av egne maskiner fremkommer ikke i denne summen, men er stipulert i søknad om skjønnsmidler til Fylkesmannen. Hadde kostnadene til flommen ikke kommet, seksjonen hatt et overskudd på ca. kr. 200.000,-.

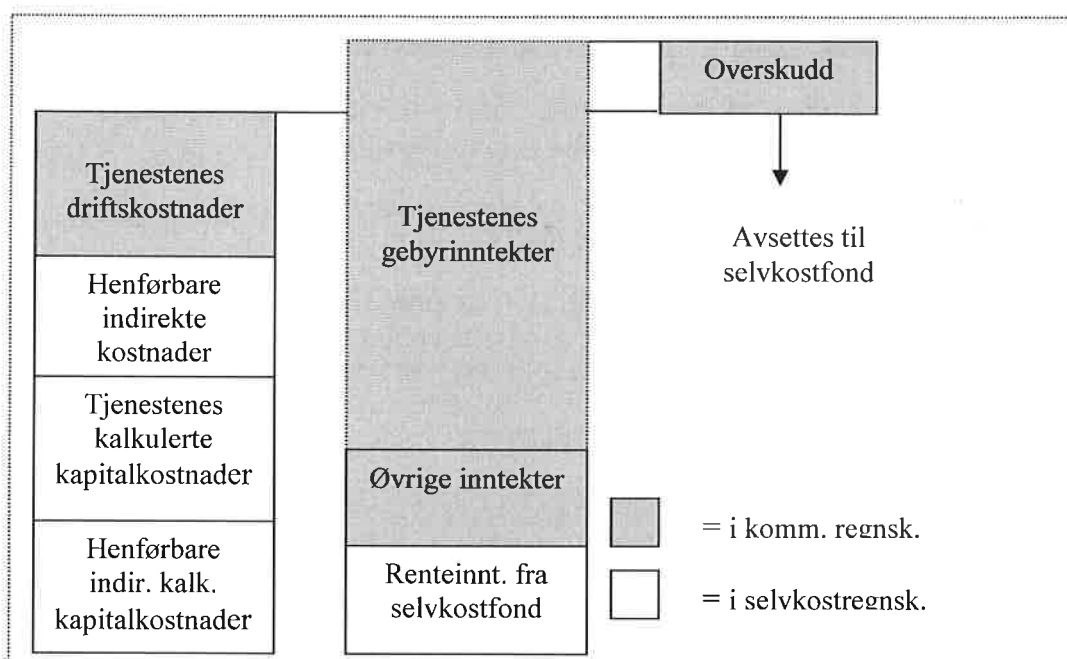
	Ansatte	Årsverk	Sykefravær %
2017	20	19,7	6,3 %
2016	20	19,7	1,7 %
2015	20	19,7	2,4 %
2014	18	16,5	5,7 %
2013	18	16,5	7,7 %

En langtidssykemelding, som ikke er jobbrelatert, utgjør i hovedsak økningen i sykefraværet. Enheten vil tilpasse med lettere arbeid og få sykemeldt tilbake i jobb våren 2018.

Selvkostanalyse:

Etterkalkyle for de kommunale betalingstjenestene vann, avløp, renovasjon og feiing i Vennesla kommune er utført i henhold til Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester (H-3/14, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, februar 2014).

Selvkost innebærer at kommunens kostnader med å frembringe tjenestene skal dekkes inn gjennom de gebyrene som abonnentene eller brukerne betaler. Kommunen har dermed ikke anledning til å tjene penger på tjenestene. Når det gjelder renovasjonstjenesten er det heller ikke lov med kommunal finansiering. I følge regelverket skal vi unngå store endringer i gebyrsatsene fra år til år ved å se på kostnadsdekningen over en 5 års periode. For å sikre dette må kommunen etterskuddsvis utarbeide et selvkostregnskap som viser resultat for det enkelte gebyrområdet. Selvkostregnskapet opererer med enkelte prinsipper som er forskjellig fra kommunens ordinære driftsregnskap og vil således ikke være direkte sammenlignbare. I grunnlaget for selvkost inngår direkte kostnader og inntekter knyttet til kjerneproduktet, indirekte kostnader (interntjenester), kalkulatoriske kapitalkostnader (avskrivninger og rentekostnader). Figuren nedenfor illustrerer dette.

Av figuren ser man at tjenestens resultat i kommunens driftsregnskap aldri vil tilsvare tjenestens selvkostresultat og at det i kommunens regnskap således vil fremstå som om kommunen tjener penger på tjenesten selv om dette ikke er tilfelle. I tillegg til de ovenfor nevnte ulikhetene er kalkulatoriske renter, også kalt alternativkostnad, den størrelsesmessig sett viktigste årsaken til dette. Disse rentene, som ikke har en parallell i kommunens driftsregnskap, skal reflektere alternativavkastningen kommunen går glipp av ved at kapital er bundet i anleggsmidler knyttet til selvkostområdene.

En viktig begrensning i kommunens handlingsrom i forhold til å fastsette gebyrene er at avsatt overskudd fra det enkelte år skal tilbakeføres til abonnentene eller brukerne i form av lavere gebyrer i løpet av en femårsperiode (analogt for underskudd). Dette betyr at hvis kommunen har fondsmidler som er eldre enn fire år må disse i sin helhet gå til reduksjon av gebyrene i det kommende budsjettåret. Eksempelvis må et overskudd som stammer fra 2017 i sin helhet være disponert innen 2022. Det er videre en rekke faktorer som kommunen ikke rår over i forhold til hva selvkostresultatet blir for det enkelte år. De viktigste faktorene er budsjettårets kalkylerente (5-årig swaprente med et tillegg på ½ prosentpoeng), gjennomføringsevne på planlagte prosjekter (kapasitetsbegrensninger intern og eksternt), samt uventede inntekter fra nye abonnenter eller brukere. Dette fører til at det ikke alltid er like problemfritt å treffe med budsjettet.

Nedenfor følger etterkalkyle for de aktuelle betalingstjenestene i 2017:

	Vann	Avløp	Slam	Feiing
Driftsinntekter	16 991 138	23 715 939	1 985 014	1 367 729
Direkte driftskostnader	9 020 057	14 805 073	1 090 749	1 171 817
Indirekte kostnader	614 423	631 370	64 083	61 704
Netto kapitalkostnader	6 611 850	9 089 926	71 110	0
Selvkostresultat	744 808	-810 430	759 072	134 208
Kostnadsdekning	105 %	97 %	162 %	111 %

Renovasjonstjenesten er i realiteten overført til Avfall Sør AS, og de foretar selvkostberegningene.

På vann ble overskuddet ca. kr. 143.000,- større enn forventet i opprinnelig budsjett. Dette skyldes høyere tilkoplingsavgifter enn forutsatt.

På avløp ble underskuddet ca. kr. 235.000,- større enn forventet i vedtatt budsjett. Dette skyldes høyere driftsutgifter enn budsjettet.

Slam viser et overskudd som er ca. kr. 263.000,- høyere enn vedtatt budsjett. Dette skyldes høyere driftsinntekter enn budsjettet.

Når det gjelder feiing ble overskuddet ca. kr. 208.000,- høyere enn vedtatt budsjett. Dette skyldes i tilbakebetaling av eiertilskudd fra Kristiansandsregionen Brann og Redning IKS samt høyere gebyrinntekter enn forventet.

De siste 5 årene viser følgende kostnadsdekning:

Tjeneste	2013	2014	2015	2016	2017
Vann	101 %	97 %	107 %	110 %	105 %
Avløp	122 %	98 %	109 %	107 %	97 %
Slam		61 %	153 %	122 %	162 %
Renovasjon	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Feiing	89 %	89 %	96 %	149 %	111 %

Fram til 2014 var slam inkludert i avløp.

Tabellen nedenfor viser utviklingen på selvkostfondene i 2017.

	Vann	Avløp	Slam	Feiing
Selvkostfond pr. 01.01.17	2 554 527	4 036 855	112 414	333 625
Kalk. rente selvkostfond - 17	57 953	71 906	9 741	7 934
Selvkostresultat 2017	744 808	-810 430	759 072	134 208
Selvkostfond pr. 31.12.17	3 357 288	3 298 331	881 227	475 767

Tabellen viser at vi har akkumulert overskudd på alle disse selvkosttjenestene. Overskuddet på avløp er planlagt slik at ikke vi må øke gebyrene så dramatisk når kapitalutgiftene for nytt renseanlegg på Odderøya etter hvert slår inn i selvkostberegningene.

10.34 Enhet for byggforvaltning

Omfatter forvaltning, drift og vedlikehold av kommunens bygg og eiendommer. Enheten utfører renhold i kommunens bygg, har prosjekt- og byggeledelse av

kommunens utbyggingsprosjekter og ivaretar daglig lederfunksjon for begge stiftelsene.

	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik
2017	40 624	41 021	40 779	243
2016	36 083	37 206	37 868	-662
2015	32 825	34 040	33 851	189
2014	32 546	32 182	32 182	0
2013	31 457	32 182	32 182	0

Underskuddet fra 2016 ble overført og er dekket inn i 2017.

	Ansatte	Årsverk	Sykefravær %
2017	64	48,7	5,3 %
2016	68	50,2	7,6 %
2015	65	51,1	7,9 %
2014	59	52,0	5,4 %
2013	73	48,3	5,7 %

Enheten har stadig fokus på reduksjon av sykefravær. «Skoprojektet» er videreført.

11 Vennesla kirkelig fellesråd

Vennesla kirkelige fellesråd har i henhold til Kirkelovens § 14 som oppgave å ivareta administrative og økonomiske oppgaver på vegne av soknene, utarbeide mål og planer for den kirkelige virksomhet i kommunen, fremme samarbeid mellom menighetsrådene og ivareta soknenes interesser i forhold til kommunen. I dette ligger også bygging, drift og vedlikehold av kirker, arbeidsgiveransvar for alle kirkelige ansatte unntatt prestene (bispedømmerådet), holde kontor for kirkeverge, menigheter og prester, samt sørge for administrativ hjelp til prost. Fellesrådet skal legge til rette for kirkelig undervisning av konfirmantene og av alle dåpsbarna. Til dette mottas statlig bevilgning til Kateketstillingen og trosopplæringsarbeidet/trosopplærer. Vanligvis ligger også ansvaret for gravferdsforvaltningen til fellesrådet, men i Vennesla, som en av 5 kommuner i landet, blir all drift og forvaltning av kirkegårder og gravferder ivaretatt av kommunen gjennom en tjenesteytingsavtale.

	Netto dr.res. regnskap	Regnsk.messig mindreforbruk	Regnsk.messig merforbruk
2017	297		71
2016	46		190
2015	139	46	
2014	199	19	
2013	216	143	
2012	303	267	

I 2017 var totale driftsinntekter kr 8.990 097,- hvorav kr 4.890 000,- var tilskudd fra Vennesla kommune. Netto driftsresultat var kr 297 211,- og regnskapsmessig merforbruk var kr 71 233,-. I disposisjonsfond er det nå avsatt kr 214 712,-.

Verdien av tjenesteytingsavtalen med kommunen utgjorde i 2017, kr 459 871,- for vedlikehold, snørydding, strøing mm. I tillegg kommer ca. kr 1,396 mill. for drift av kirkegårdene/gravferdsforvaltningen.

	Ansatte	Årsverk	Sykefravær %
2017	19	8,57	5,1 %
2016	19	8,72	1,1 %
2015	16	8,58	4,6 %
2014	17	8,74	1,2 %
2013	16	8,27	2,9 %

Vennesla kirkelige fellesråd har arbeidsgiveransvaret for 19 fast ansatte. Fra 01.07.17 ble antall årsverk redusert fra 8,72 til 8,57. Organiststillingen i Øvrebø ble redusert fra 35 % til 20 %. Etter reduksjonen er 5,33 årsverk lønnet av kommunale midler, 2,13 årsverk av statlige midler, og 1,11 årsverk er menighetsfinansiert.

Vennesla har 100 % stilling som trosopplærer for Vennesla, Øvrebø og Hægeland. Trosopplærer og frivillige har i samarbeid med kateket og menighetene i gang tiltak som babysang i Øvrebø/Hægeland, 4 årsbok i Vennesla, Øvrebø og Hægeland, Kirkerottekino i Vennesla og Hægeland, 6 års klubb i Vennesla og på Øvrebø og på Hægeland, Tårnagenthelg i Øvrebø/Hægeland og Vennesla, Lys Våken i Øvrebø/Hægeland, Knøttekor i Øvrebø og, Barnegospel og Barnas

sangtime pluss aktivitetsklubb for 5-12 åringer. Dette skjer etter familiemiddag på Vennesla menighetshus på «Superonsdager».

Nøkkeltall	2013	2014	2015	2016	2017	Gj.snitt landet 2017
Netto driftsutgifter til Den norske kirke, kirkegårder, gravlunder og krematorium pr. innbygger i kr. (ekskl. tilskudd til andre trossamfunn)	405	476	437	452	483	573
Medlem i Den norske kirke i pst av antall innbyggere	67,9	67,3	66,2	64,4	63,4	70,5
Medlem i tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke i pst av antall innbyggere	21,3	21,7	20,9	21,5	22,2	11,7
Døpte i pst av antall fødte	63,9	65,1	54,2	57,4	52,1	53,1
Konfirmerte i pst av 15-åringer	57,5	52,3	53,3	46,4	34,5	57,8
Kirkelige gravferder i pst av antall døde	80,7	82,9	84,0	85,3	75,9	87,6

Kilde: Framsikt, basert på Statistisk Sentralbyrå, www.ssb.no

Utfordring i 2018:

Ny kirke i Vennesla

I mange år, ja over 100 sier noen, har behovet og ønsket om ny kirke i Vennesla vært aktuelt. I 2017 har «Ressursgruppa - Ny kirke i Vennesla», arbeidet med planene.

14.10.2016 ble «Varsel om oppstart av detaljregulering for ny kirke i Vennesla» annonsert. 06.06.17 var siste «hinder» passert ved at det ikke lenger ble reist innsigelser mot å plassere ny kirke på presteboligtomta gnr 6 / bnr 428. «Konkurransgrunnlaget for Detaljreguleringsplan» ble sendt ut til 3 utvalgte firma og denne konkurransen vant Cowi. Cowi har i samarbeid med ressursgruppa utarbeidet detaljreguleringsplan av området rundt Vennesla kirke. Dette var ferdig i desember 2017. Bygg- og miljøutvalget vedtok 01.02.18 å legge ut detaljreguleringsplanen til offentlig ettersyn. Vi tar sikte på at behandling av detaljreguleringsplanen i kommunestyret i løpet første halv år 2018.

Mandat for «Ressursgruppa – ny kirke i Vennesla» går frem til skisseprosjekt og forprosjekt er utarbeidet. Da overtar en «byggekomite».

«Ressursgruppa» består av Gudmund Sagen (leder), Randi Sofie Hagen, Nina Schei Ledang, Georg Fritzman og Egil Lunden. Ressursgruppa er svært tilfreds med også å ha med ordfører Nils Olav Larsen og fra kommuneadministrasjonen Aslak Wegge (Kommunalsjef samfunnsutvikling). Kirkevergen Sverre Jørgen Sørensen er sekretær for Ressursgruppa.

Vennesla kommunestyre har bevilget midler til forprosjekt/planlegging på kr. 200.000,- i 2016 og kr. 250.000,- i 2017 til Vennesla kirkelige fellesting. I kommunens økonomiplan er det lagt inn til sammen 39,75 mill. kroner til ny kirke i årene 2018-2020.

En ny kirke i Vennesla må bli et bygg som signaliserer «en kirke for alle». Skal en kanskje bygge i tre i «treindustribygda» Vennesla? Hvordan skal en på en god måte få frem at det er en kirke i bygda med arbeiderkulturen og bedehuskulturen hånd i hånd? Hvordan få frem det «stedegne» med Vennesla? Hvilke «signaler» skal en ny kirke gi?

Menighetshuset på Moseidmoen

16.01.18 behandlet Plan og økonomiutvalget henvendelse fra Vennesla menighet om kjøp av Menighetshuset på Moseidmoen. I vedtaket heter det at de ser

positivt på henvendelsen, og vil vurdere kjøp. Når takst foreligger skal det fremmes en ny sak for plan- og økonomiutvalget hvor også fremtidig bruk av bygningen skal vurderes.